

- ⊕ **Festivals:** Música i compromís al Feslloc
- ⊕ **Arts escèniques:** Deltebre Dansa
- ⊕ **Música:** Festival de Cap Roig

Els vaixells que s'enfronten als estats per salvar vides a la Mediterrània

ACTUALITAT

El pacte amb el PSC obre ferides a JxCat en el procés de refundació

LA DADA D'EN JOE BREW El moviment independentista català és populista?

{ Avui, 13 de juliol de 2019, **Jordi Cuixart** i **Jordi Sànchez** fa 634 dies que són a la presó, **Oriol Junqueras** i **Joaquim Forn** 617 i **Carme Forcadell**, **Dolors Bassa**, **Raül Romeva**, **Josep Rull** i **Jordi Turull** en fa 507

L'ART DE LA BONET

MERCÈ IBARZ

Maria del Mar Bonet a l'Havana, el darrer port on ha ancorat. JUAN MIGUEL MORALES

Una vida en la música i per a la música, plena de col·laboracions amb artistes mediterranis i d'ultramar, un goig

Cinquanta anys de veu i música, la Bonet. Mig segle, i està fresca com una oreneta inspirada de bon matí (una angrineta en el meu parlar d'origen, la primera paraula que em ve quan la sento). Lluminosa com un gira-sol, la flor emblema que l'acompanya des de l'Havana, el darrer port de moment del seu periple pel mar i les cançons. A Cuba va enregistrar el 2017 i estrenar el setembre passat el disc *Ultramar*, que dóna nom a la celebració d'aquest aniversari que no se centra en un dia sinó en tota una estesa de mesos i de recitals. La Bonet continua sent una artista discreta i no se'n senten gaires bombos ni platerets. No ens en queixem: la Bonet no seria la mateixa. I està molt bé com és, què fa, com ho fa i les voltes que dóna pel món i els artistes que l'acompanyen i amb qui col·labora tothora, pel Mediterrani i per Ultramar.

'Maria del Mar': També aquesta setmana us recomano un documental, que porta per títol el seu nom de pila, que podeu veure **ací** si és que no el vau veure al 'Sense Ficció' aquesta setmana. És un recorregut alegre i resplendent per una trajectòria artística de la qual no som conscients. En Llach ho diu rebé: 'De tots nosaltres, és la que més col·laboracions ha fet amb un grapat enorme de músics i veus.'

M'impacta quan veig els recitals a Damasc, el 2004, abans de la guerra que està destrossant Síria. M'exalta que em recordin les col·laboracions amb Quico Pi de la Serra, el gran gamberro i millor músic i poeta, amb qui la Bonet ha actuat i enregistrat

És clar que li costa a una dona, a una artista. Que toca tantes tecles: cançó d'autor, folklore, jazz, blues, world music (la Bonet ja en feia quan Peter Gabriel i companyia es van inventar l'etiqueta per donar presència a les músiques del món), improvisació, música pagesa...

discos meravellosos amb què ha exercitat el vessant jazzístic i de blues que també té. Ah, 'Jim', quina cançó.

Exultó quan li sento dir, en el documental (direcció de Joan López Lloret i guió amb Jordi Bianciotto), que li van proposar el 92, en les festasses olímpiques, d'interpretar-hi 'El cant de la Sibíl·la' i ho va deixar córrer: 'Tinc massa respecte per la Sibíl·la per a cantar-la dalt d'una columna no sé com...' La Bonet als setanta-dos (Palma, 1947) segueix sent, ho diuen tots els vells amics, l'artista de conviccions serenes i clares que no s'ha deixat temptar gaire per les il·lusions dels que manen. Quan l'èxit internacional la va acaronar el 1981 amb 'L'àguila negra', la seva versió de la francesa Barbara, totes li van pondre no sols per a cantar en altres llengües sinó també per a bastir una carrera més comercial que no la de 'Què volen aquesta gent?', aquell crit que no para mai de ressonar. No pas, va dir la Bonet. Dirigiria ella la seva pròpia trajectòria artística. No havia començat a cantar ni a arreplegar cançons pageses balears perquè hagués nascut i crescut en el franquisme, no canviaria de registres perquè el dictador s'hagués mort. La construcció de la pròpia trajectòria, peti qui peti, vet aquí la Bonet. No és l'única, és clar que no, és només, potser, la més desconeguda des d'aquesta perspectiva. Aquesta dona fa el que vol.

Li ha costat, és clar que costa. És clar que li costa a una dona, a una artista. Que toca tantes tecles: cançó d'autor, folklore, jazz, blues, world music (la Bonet ja en feia quan Peter Gabriel i companyia es van inventar l'etiqueta per donar presència a les músiques del món), improvisació, música pagesa... Quan se'n va a Cuba a recollir un dels molts premis que pel món li han donat, aquest una mica diferent per no provenir de les aigües mediterrànies, no en dubta: vol conèixer els músics que la reben amb tanta calidesa i vol sobretot tocar amb els col·legues que han conservat les músiques pageses de l'illa i barrejar-les amb el piano de José María Vitier, agermanant cançons de Cuba i de Mallorca. **Vitier** combina la música de càmera i la popular amb incursions jazzístiques, són bessons.

Com tants de nosaltres, veig la Bonet sovint a través dels ulls de Toni Catany, el fotògraf que tant la va acompanyar. Ho podem tornar a comprovar en l'exposició que aquest dijous 18 s'obre al Palau Robert de Barcelona.

I, sempre, amb el so, la veu i la lletra de 'Jo em donaria a qui em volgués', de Palau i Fabre, una de les cançons que canto sovint. S'havia de ser valenta per a musicar el 1969 –quan Palau era un poeta malmirat en els dominis alts de la cultura catalana– aquesta lletra sobre l'amor sensual que pot cantar qualsevol veu sense distinció de gènere ni d'estat civil ni de la professió del sexe.

Llarga vida, senyora. Per molts anys més. Hi ha art, hi ha música, perquè hi ha artistes, músics. L'art de la Bonet és aquest: ella. 📺

QUAN RESTITUIR NO ERA ANTICONSTITUCIONAL

PERE MARTÍ

Pere Aragonès i Quim Torra. EFE

El TC ha tombat el xantatge de Rajoy a Torra per evitar la restitució dels consellers Rull, Turull, Comín i Puig * Plataforma per a promoure la llengua als clubs de futbol valencians *** El govern recorrerà al Suprem espanyol per exigir la gestió total de Cabrera**

Aquesta setmana, s'ha publicat la sentència del Tribunal Constitucional espanyol (TC) sobre els recursos presentats pel parlament i Podem contra l'aplicació de l'article 155. La resolució ha passat desapercebuda, a causa del soroll polític que hi ha hagut, i arriba tard, com és habitual. VilaWeb se'n va fer ressò en aquesta informació de Roger Graells. El TC avala l'aplicació del 155 contra la Generalitat en la seva totalitat menys en un punt, la regla que impedia la publicació de disposicions normatives i actes al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC) sense l'autorització de la Moncloa. Això significa que el TC declara inconstitucional el bloqueig de Mariano Rajoy a la restitució dels consellers del govern de Carles Puigdemont que prete-

nia fer el president Quim Torra. Els quatre consellers destituïts amb el 155 que van voler ser restituïts eren Jordi Turull i Josep Rull, actualment empresonats, i Toni Comín i Lluís Puig, tots dos exiliats. Però la Moncloa va blocar la publicació dels seus nomenaments al DOGC.

Per entendre la importància de la resolució cal remuntar-nos al maig del 2018. Quim Torra va ser escollit president el 14 de maig, però l'aplicació del 155 no s'aixecaria fins que hi hagués govern. En aquell moment, la intenció de Torra era restituir els consellers de Carles Puigdemont, però el govern de Rajoy exigia consellers 'nets' de càrregues judicials. La figura de Torra ja complia aquests requisits, després de les investitures falli-

La pressa que li posaven els partits que volien fer un govern 'efectiu' que permetés d'aixecar el 155 va obligar Torra a cedir i els quatre consellers van renunciar per carta

El govern tampoc és 'efectiu' en qüestions més quotidianes, les que afecten la vida de la gent, com els agrada dir als partits unionistes

des de Puigdemont, Jordi Sánchez i Jordi Turull. Rajoy no en tenia prou i mantenia el xantatge del 155 per a condicionar el nomenament de consellers. El 19 de maig, Torra va signar el nomenament dels quatre consellers, però el govern espanyol es va negar a publicar-los al DOGC i, per tant, el nomenament no es va consumir. Aquesta facultat que es va atorgar Rajoy és la que el TC ha resolt ara que no li corresponia. És a dir, que la restitució dels quatre consellers s'hauria pogut fer perquè era potestat del president de la Generalitat.

La pressa que li posaven els partits que volien fer un govern 'efectiu' que permetés d'aixecar el 155 va obligar Torra a cedir i els quatre consellers van renunciar per carta. Finalment, va fer un executiu amb cares noves i sense càrregues penals, renunciant a la restitució. Un any i escaig després ha plogut molt, però l'anècdota ajuda a explicar les causes de la desorientació estratègica actual de l'independentisme. L'estratègia de l'acatament al marc legal ha permès de

recuperar el govern, però no pas l'autogovern, que és sota llibertat vigilada. Avui mateix, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya ha obert judici oral contra el president Torra per desobediència, per no haver acatat l'ordre de la Junta Electoral espanyola de retirar la pancarta amb el llac groc de la façana de la Generalitat. Per la justícia espanyola, la Junta Electoral està per sobre del govern de la Generalitat. La fiscalia espanyola vol que el TSJC l'inhabiliti durant un any i vuit mesos i que l'imposi una multa de 30.000 euros. És el tercer president de la Generalitat consecutiu que té problemes amb la justícia, després de Carles Puigdemont i Artur Mas. Els dos primers van posar les urnes, Torra només ha posat una pancarta, però pot acabar inhabilitat.

El govern tampoc és 'efectiu' en qüestions més quotidianes, les que afecten la vida de la gent, com els agrada dir als partits unionistes. El mateix TSJC ha tombat el reglament de l'impost sobre begudes ensucrades, un dels pocs tributs propis de la Generalitat. Una Generalitat que continua tenint els comptes intervinguts i que no pot fer front a la crisi oberta per l'acolliment de menors no tutelats perquè no té prou recursos, malgrat les bones intencions de la DGAIA. Tampoc no hi ha recursos per als bombers, tal com es va demostrar en l'incendi de la Ribera d'Ebre. La llista seria llarga, però la realitat es va imposant.

Tornar a parlar de restitució, després d'una setmana com la que ha viscut l'independentisme, pot semblar extraterrestre. Però les conseqüències de les decisions que s'han anat prenent durant aquesta legislatura van aflorant. Es va optar per acatar, per no desobeir, i el resultat és el que és. La restitució és impossible, però si l'independentisme mira de recosir a Ginebra la unitat estratègica que esquinça a Barcelona, l'experiència hauria de servir d'alguna cosa.

Ribó tanca l'acord amb el PSPV aigua-lint la vice-batl·lia de Sandra Gómez. La

petició del PSPV per a pactar el govern de l'Ajuntament de València era crear una vice-batl·lia per a Sandra Gómez, però Joan Ribó s'hi oposava. Això ha tingut encallades les negociacions des de la setmana posterior a les eleccions. Al final, la solució ha estat crear-ne dues, una per a Gómez i una altra per a Compromís, de manera que el càrrec queda aigualit i no es pot visualitzar un número dos del consistori, que és el que volien els socialistes. La segona vice-batl·lia l'ocuparà Sergi Campillo. Per arribar a aquest acord han hagut de passar set setmanes. Joan Ribó va ser reelegit batlle el 15 de juny amb els vots dels deu regidors de Compromís –per primera vegada, la força més votada a la ciutat– i els set del PSPV-PSOE, que va renunciar a presentar cap candidatura, la qual cosa va donar la majoria absoluta (17 de 33 regidors) al bloc d'esquerres enfront del de dretes. A més de dues vice-batl·lies, hi haurà nou àrees de govern, la majoria per a Compromís.

Plataforma per a promoure la llengua

als clubs de futbol valencians. Simpatitzants del València CF, del Vila-real CF i del Llevant UE han deixat la rivalitat de banda per unir-se per una causa comuna: l'ús i la normalització de la llengua dels equips de futbol. D'aquesta manera ha sorgit Juga en Valencià, una associació que impulsa accions perquè el català tingui més visibilitat en el futbol. Volen estendre-ho a l'afecció però també als estadis i, fins i tot, a les plantilles dels clubs. Tot va començar fa uns mesos, a partir d'una proposta de Plataforma per la Llengua al País Valencià sorgida dels afeccionats. Una manera d'aparcir les diferències ideològiques i competitives per centrar-se en la defensa de la llengua. A partir d'un grup de WhatsApp, els seguidors dels equips van començar a reunir-se i, finalment, el passat 4 de juliol van constituir-se com a associació. Ara són una trentena de persones, però aspiren a aglutinar molta més gent. Algunes penyes també hi han volgut participar, és el cas de la Tòtil del Llevant i la Colla Blanc-i-Negra. A les comarques de

Inici de la Setmana Tràgica. ARXIU

LA XIFRA

600 passatgers no han pogut viatjar després de la col·lisió entre el ferri Jaume III de Baleària i la nau Alcántara de Transmediterrània

l'Alacantí i del Baix Vinalopó, també s'hi han afegit els seguidors de l'Hèrcules CF, de l'Elx i del CE Castelló. Ara són en període d'inscripció dels socis.

El govern recorrerà al Suprem espanyol per exigir la gestió total de Cabrera. El Consell de Govern ha donat el vist-i-plau a interposar un recurs contenciós-administratiu al Tribunal Suprem espanyol per a gestionar les aigües exteriors del Parc Maritimoterrestre de l'Arxipèlag de Cabrera, incorporades com a superfície marina protegida amb la recent ampliació del parc. La portaveu del govern, Pilar Costa, ha explicat que el recurs s'interposava contra els paràgrafs segon i tercer de l'apartat tercer de la part dispositiva de l'acord del consell de ministres espanyol del primer de febrer de 2019, pel qual s'ampliaven els límits del parc amb la incorporació d'espais marítims que hi confrontaven. En aquest apartat es determina que la gestió de les aigües exteriors marines que s'inclouen al parc corresponen a l'administració de l'estat i, per argumentar-ho, s'especifica que no hi ha evidències científiques que avalin la continuïtat amb l'ecosistema terrestre. En contra d'això, el govern interpreta que l'administració competent

per a gestionar el parc no és pas l'estat espanyol, sinó el govern de les Illes, tal com ho ha fet des del traspàs d'aquestes competències l'any 2009. Així mateix, entén que l'ampliació del parc és una conseqüència directa de l'interès de l'executiu balear, que és qui ha instat i impulsat l'ampliació dels seus límits.

LA XIFRA

600 passatgers no han pogut viatjar després de la col·lisió entre el ferri Jaume III de Baleària i la nau Alcántara de Transmediterrània. Totes dues embarcacions són les encarregades de connectar Menorca i Mallorca. L'accident ha estat a les vuit del matí, quan el buc de Baleària maniobrava al port d'Alcúdia. No hi ha hagut cap dany personal perquè els passatgers, ni la càrrega, encara no havien embarcat.

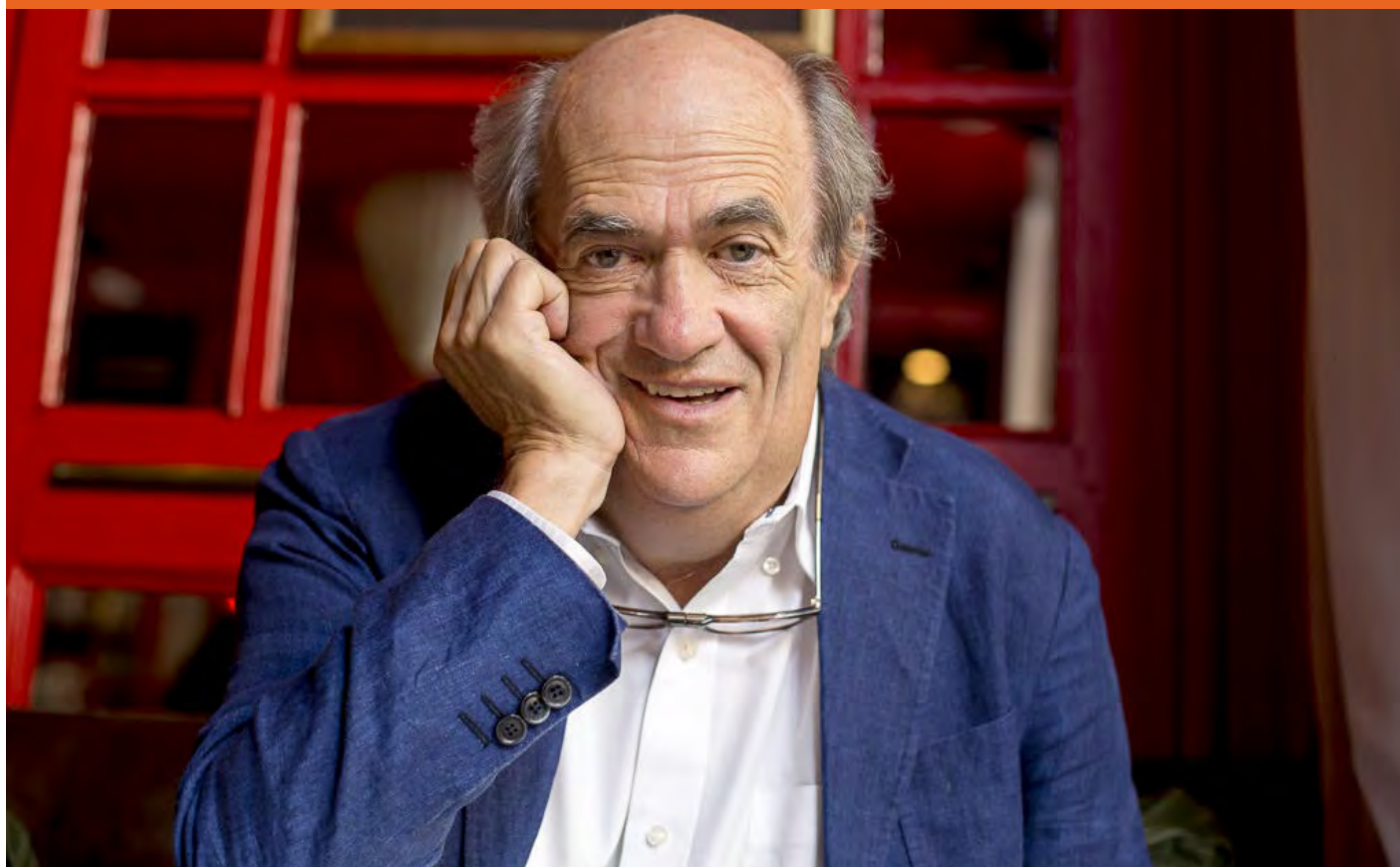
TAL DIA COM AVUI

El 12 de juliol de 1909 començava l'embarcament de 40.000 reservistes al port de Barcelona per defensar interessos espanyols al Rif. La crida, que afectava sobretot classes populars que no podien pagar i evitar la lleva, es va fer entre protestes que van desembocar en la Setmana Tràgica. III

COLM TÓIBÍN

‘Les orgies d’Ocaña eren molt dolces, suaus, divertides’

Entrevista a l’escriptor irlandès, que presenta ‘Mares i fills’ (Ara Llibres)

ALBERT SALAMÉ

ANDREU BARNILS

Colm Tóibín (1955) és un reconegut escriptor irlandès amb una forta vinculació amb Catalunya, que va descobrir per Ernest Hemingway. Va viure a Barcelona dels vint anys als vint-i-tres, en plena transició. I fa anys que passa l'estiu a Farrera (Pallars Sobirà), on aprofita per escriure. Dijous

passat, Tóibín va ser a Barcelona per presentar *Mares i fills* (Ara Llibres), una antologia dels seus contes curts, traduïts per Ferran Ràfols. Tóibín és professor de Literatura Comparada a la Universitat de Colúmbia, a Nova York, ciutat on viu, juntament amb Los Angeles i Farrera. Escriu per a The New York Review of

Books i The London Review of Books. Té gairebé una trentena d'obres publicades, entre les quals *El Sud*, *Homenatge a Barcelona* i *Brooklyn*, nominada al premi Booker 2009. En el recull de contes que ara presenta, moltes peces tenen com a escenari Catalunya, país que segueix amb interès, judici als presos inclòs.

Puc escriure a qualsevol hora del dia. I quan agafo ritme, puc fer-ho tot el dia

Si anaves per la plaça Reial a la nit, picaves al timbre i pujaves cap a dalt, potser te'ls trobaves en pilotes, hi havia sempre molts riures

—Aquests dies sou a Farrera?

—No. Però hi aniré d'aquí a dues setmanes, abans he d'anar a Alemanya. A Farrera hi vaig normalment el mes d'agost, cada any. És un lloc on escric, hi treballo, perquè si no ets excursionista, que no és el cas, poca cosa et distreu. Vaig anar-hi a parar per casualitat, acompanyant una amistat. A la casa del costat hi havia un graner en venda. I el vam comprar.

—Quin consell donaríeu a algú jove que escriu contes curts?

—El conte té una forma oberta. No hi ha regles. Si mires les històries de Kafka, Borges, Clarice Spector, tenen formes experimentals, no segueixen cap norma. Pots fer allò que vulguis, amb un conte curt. La resposta és que no té resposta. No hi ha normes que governin.

—Quines tècniques d'escriptura segueix?

—Tendeixo a escriure a mà. I deixo buida la pàgina esquerra. És on faig els canvis, anotacions, comentaris. Puc escriure a qualsevol hora del dia. I quan agafo ritme, puc fer-ho tot el dia. Després ho passo a un processador de textos. Però a mi m'agrada el paper i el bolígraf.

—Passem als contes curts que presenteu. 'Barcelona, 1975'. Aquí expliqueu una orgia amb el senyor Ocaña (1947-1983) a la plaça Reial. Basat en fets reals, tinc entès.

—Tot allò que hi explico va passar, sí. A mi Ocaña em va pescar pel carrer. Era un noi innocent, jo. I ell i els seus amics em van portar a casa seva, a la plaça Reial. I vam tenir molt de sexe. I més tard, orgies. Les orgies d'Ocaña eren molt dolces, suaus, divertides. D'estudiant, jo ja tenia molts amics gais, i sabia què era ser gai i la primera vegada, però aquí, si anaves per la plaça Reial a la nit, picaves al timbre i pujaves cap a dalt, potser te'ls trobaves en pilotes, hi havia sempre molts riures. No eren en cap cas orgies brutals. Era molt agradable.

—En una altra història, 'Una nova Espanya', expliqueu com una jove torna

a Barcelona als anys setanta i veu que, de revolució, res. Basat en un fet real, també?

—Aquells anys no van ser cap revolució. Per mi una revolució té a veure amb la propietat. I no recordo que ningú perdés les cases d'estiueig de l'Empordà. Però la història no és real, no. És ficció. Sí que és veritat que hi explico un món que desconeixia. A Barcelona jo feia classes particulars d'anglès a moltes famílies de l'Eixample. Eren gent que tenien quadres de Joaquim Mir, de Nonell. Aquesta mena de família. I em va interessar molt, aquest món.

—Per què?

—Perquè a Irlanda no tenim res de semblant. Classe mitjana alta amb cases d'estiueig, amb grans pisos a l'Eixample, això no existeix. Era tota aquella classe dirigent que es va formar als Estats Units i que van ser educats per a dirigir. Pasqual Maragall era el nét de Joan Maragall. Aquesta cosa de traspàs generacional. Un de cada dos membres de l'elit europea actual és fill de l'elit mateixa. Jo vaig acabar anant a les seves cases d'estiueig a l'Empordà. I veia com paraven la taula per esmorzar, tot ben formal, i no pas casual, com esperaries en època d'estiu. Allà vaig aprendre l'expressió 'fer el gos'.

—Ha!

—No ho trobes, això, al nord. Em va semblar molt curiós. Tot aquest món no el trobes als Estats Units, per exemple.

—'Família buida' i la importància d'allò que no es diu. Per què a vegades és important no dir coses explícitament?

—Per obrir la porta a la imaginació. I aleshores tens confrontacions que no passen, i que han de passar. En la història que esmenteu no queda clar si parla ell o ella. Hi ha una pintora letona-americana, Vija Celmins. Van fer-li una retrospectiva al Centre d'Art Pompidou, i em van demanar que escrivís una peça per al catàleg. Una peça que ni un estudiós ni un crític d'art pogués escriure. I aquest és l'origen de la història. Però la casa que hi surt és la meua. I el telescopi, també.

No crec que la independència de Catalunya es pugui fer, no. Però heu de consolidar tota la resta

ALBERT SALAMÉ

En aquesta història em vaig treure el gènere, diguem. El món és cada vegada més fluid.

— Parleu de la família amb una imatge. La família és una onada que va i ve.

—Vaig pensar que era una frase bonica. Després em vaig preocupar més pel significat. Em va agradar la idea que carreguem amb tota mena de coses que van, es desfan a l'arena i se'n van. Agafeu un dinar de Nadal, per exemple, amb la generació més gran al voltant de la taula. Al cap d'uns anys, només en queda un. La idea de l'onada que arriba i es mor a la platja. I cada onada és una generació.

— En el vostre cas, a la família hi teníeu un avi de l'IRA. I un oncle, també. Quina influència us han deixat?

—L'avi no el vaig conèixer mai. L'oncle, sí. Va viure fins al 1995. Per a mi era gent molt gran i conservadora. Els anys de la revolució s'havien acabat. El Papa va

condecorar-lo, el meu oncle. Pels serveis que havia fet a l'Església Catòlica. Però de jove anava amb pistola. I la feia servir. Va disparar contra gent. Els familiars et fan ser conscients de l'època anterior al teu naixement. Ells van ser tractats d'herois. Al sud d'Irlanda vam tenir l'estat el 1923. I ningú no els va qüestionar. Fins passats molts anys.

— Un avi i un oncle de l'IRA. I el pare per què no?

—Massa jove.

— Hi ha gent que ens diu naïfs i ingenus, als catalans, per intentar la independència pacíficament.

—No crec que es pugui fer, no. Però heu de consolidar tota la resta. Pressionar, pressionar, pressionar. Tenir els impostos, el TGV cap a València, l'aeroport, que és clau perquè hi hagi vols directes. Però el gran canvi, la gran diferència, que és el canvi constitucional,

jo no veig que tingui sortida, la veritat. El problema és que ningú celebra la diversitat, a Espanya. Agafes un tren de Sant Sebastià a Barcelona i travesses, com a mínim, tres llengües ibèriques. Basc, espanyol, català. Com a mínim, aquestes. Si hi afegim l'anglès, quatre. I qui ho celebra, això? Agafeu un espanyol que arriba a Catalunya per treballar per una multinacional i ve amb tres fills castellanoparlants. I el primer dia tornen de l'escola esverats perquè ho aprenen tot en català. Una llengua que només faran servir aquí! Quin contrasentit! Però es podria dir això mateix de l'espanyol, aleshores. Per què aprendre en espanyol, si tothom funciona en anglès? Cada vegada que es fa aquest argument, es pot trobar el contraargument. En fi, això de la diversitat, Juan Carlos, el rei, encara ho feia servir com a part de la seva retòrica. Però el fill, ara, ni això. Rajoy, certament tampoc. Però és que ni Felipe González, no ho feia. No hi ha dirigent espanyol que s'ho faci seu, i que faci una celebració real de la diversitat. I això és un gran problema. I tens tot l'anticatalanisme que es veu amb segons qui a Andalusia. O això dels presoners. No hi ha justificació possible per a mantenir aquesta gent a la presó. No hi és. Aquesta idea de sedició, i aquestes paraules que han desenterrat del segle XIX, són idees molt antigues, escrites fa molt de temps. Jo el judici l'he seguit per YouTube. Va ser divertit veure-hi Lluís Llach.

—El coneixeu?

—No. No ens hem vist mai. Gairebé conec Puigdemont. Va venir a Nova York, perquè s'havia preparat un acte on parlàvem ell i jo sobre la immigració i la idea d'obertura i de fronteres obertes. Però era just al començament del mandat de Trump i l'equip de Puigdemont va cancel·lar l'acte, perquè van pensar que es llegiria com un atac en contra del president dels Estats Units, tan contrari a la immigració.

—Llàstima. Perquè alguna gent diu que els nacionalistes catalans són xenòfobs, racistes i ètnics.

—Ningú no ho pensa, això. Ningú. Tothom sap que la política catalana és molt europea, progressista. Així és com es veu. I aquesta és la veritat. Ho és.

—Des de fora us feu cap pregunta sobre el procés? Algun dubte?

—Per què Jordi Pujol no és a la presó? Ho dic seriosament. Per què no hi és? Si va evadir impostos durant tants anys, i en tenen les proves, a molts llocs el jutjarien. No ho entenc. No hi ajuda, al moviment independentista, aquest afer de la corrupció. Aquest tant per cent que es pot trobar a molts nivells, als ajuntaments, a les comarques. I en un país petit, on tothom es coneix. Als EUA seria a la presó.

—I a Irlanda?

—A Irlanda el cas s'hauria quedat embarrancat en algun tribunal.

—Ha! Teniu una bona relació amb Irlanda? O teniu el problema clàssic del retorn de l'immigrant?

—Hi tinc una gran relació. L'any passat vaig ser convidat pel primer ministre a una recepció molt gran, en un espai destinat a actes d'estat on reben la reina d'Anglaterra. Va ser un acte molt especial. A mi em van convidar perquè durant el referèndum sobre el matrimoni gai havia fet un discurs, que és a YouTube, d'una hora i vint minuts. I allà vaig explicar on érem i com hi havíem arribat. Vaig anar recordant, línia a línia, tots els errors dels jutges que havien legislat fins aleshores sobre el moviment gai. Els grans errors que havien comès. Un per un.

—Fa quaranta anys que ens visiteu, a Catalunya. Quin és el gran canvi que hi heu vist?

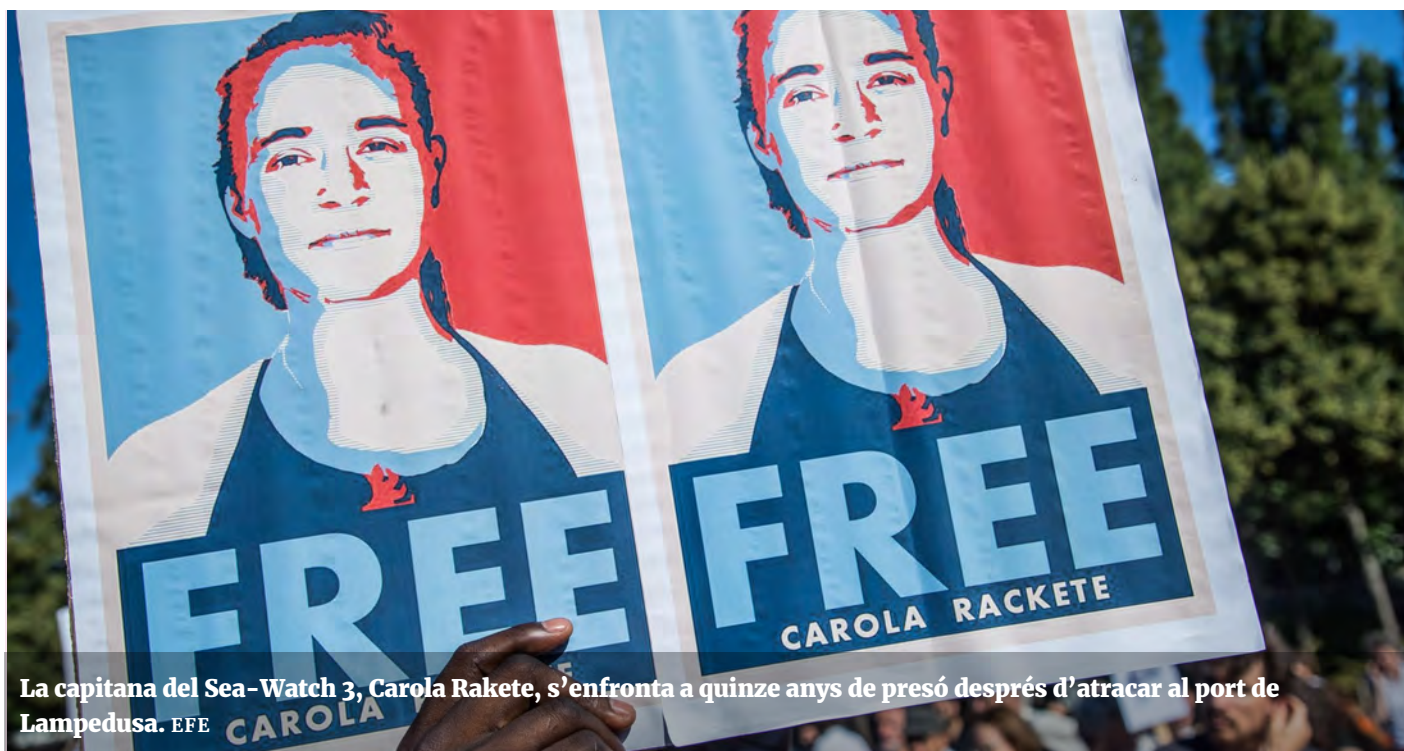
—El turisme. Impensable, abans, que la gent fes turisme a les ciutats. La gent anava al camp, a la costa. Com a molt, a Roma. Però a les ciutats? Això no es feia. I ara no sé si es pot fer que el geni torni a la llàntia. Ja n'ha sortit. No pots pescar dins una sopa de peix. ■

Ningú celebra la diversitat, a Espanya

El judici l'he seguit per YouTube. Va ser divertit veure-hi Lluís Llach

La capitana del Sea-Watch 3, Carola Rackete, s'enfronta a quinze anys de presó després d'atracar al port de Lampedusa. EFE

Els vaixells que s'enfronten als estats per salvar vides a la Mediterrània

L'Aravot Les ONG humanitàries són perseguides i criminalitzades pels governs europeus

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

La capitana del Sea-Watch 3, Carola Rackete, s'enfronta a quinze anys de presó després d'atracar al port de Lampedusa. L'Open Arms és amenaçat per la marina mercant espanyola amb 901.000 euros de multa per haver salvat gent. I el vaixell Aquarius va haver de deixar les operacions de salvament després d'atacs judicials constants.

Són els casos més recents i coneguts, però hi ha molts més capitans i vaixells

amb procediments judicials oberts, blocats en ports de la Mediterrània o que directament han abandonat la feina de salvament per la pressió dels estats de la Unió Europea.

D'acord amb la legislació, protegir les vides humanes és prioritari. Tanmateix, els estats, en compte d'actuar o col·laborar en les missions de les ONG humanitàries, es dediquen a posar-hi entrebancs.

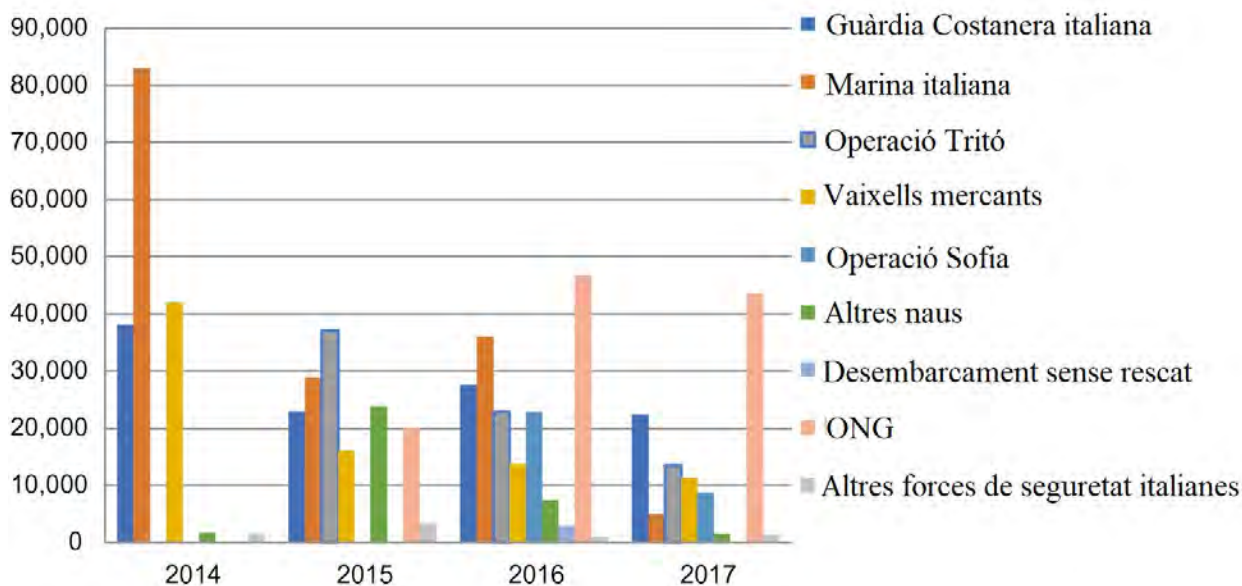
Els estats deixen de salvar vides

L'octubre del 2013 es va esdevenir la **tragèdia de Lam-**

L'Open Arms és amenaçat per la marina mercant espanyola amb 901.000 euros de multa per haver salvat gent

pedusa: dues embarcacions es van enfonsar a la costa de l'illa i va haver-hi més de tres-cents cinquanta morts. Com a resposta, el govern italià va començar immediatament l'operació Mare Nostrum. S'hi van implicar diàriament 900 militars i 34 embarcacions navals, a més d'helicòpters, avions i submarins. Poc més d'un any després, el novembre del 2014, es tancava la missió per la manca de solidaritat de la resta d'estats membres. Itàlia havia assumit tota sola els nou milions d'euros mensuals que costava.

Persones salvades entre el gener del 2014 i el novembre del 2017. Dades de 'The non-governmental provision of search and rescue in the Mediterranean and the abdication of state responsibility'. Eugenio Cusumano i James Pattison (2018). vw

Seguidament, va venir l'operació Tritó, de l'agència de fronteres europea Frontex, però amb uns objectius diferents. Es limitava fonamentalment a controlar fronteres i a lluitar contra les xarxes de contrabandistes. La missió es va acabar el primer de febrer del 2018, arran de les desavinences dels estats, que incomplien el compromís sobre les quotes de migrants que havien acordat de rebre i tampoc no es posaven d'acord en el finançament.

Un punt d'inflexió d'aquests darrers anys ha estat l'acord entre Itàlia i Líbia (2 de febrer de 2017). Itàlia ofereix diners i suport tècnic a Líbia, en canvi de control migratori; alhora, la Unió Europea forma i equipa la guàrdia costanera i de la marina líbia, que **són investigades** per la Cort Penal Internacional per abusos contra els immigrants.

La primera ONG que va fer-se a la mar va ser la Migrant Offshore Aid Station, creada pel matrimoni Chris i Regina Catrambone

La Unió Europea i el Frontex han dut a terme més operacions (Sofia, Posidó, Indal, Temis...), algunes de les quals prossegueixen, però sempre amb l'objectiu de protegir les fronteres.

L'actuació de les ONG humanitàries

El final de l'operació Mare Nostrum **va fer** que es multipliquessin per nou les morts a la mar, en comparació amb el mateix període de l'any anterior, malgrat reduir-se el flux d'arribades.

El buit deixat pels estats va ser ocupat per la societat civil. La primera ONG que va fer-se a la mar va ser la Migrant Offshore Aid Station, creada pel matrimoni Chris i Regina Catrambone, que van comprar el vaixell de pesca Phoenix per a les seves missions de salvament.

Algunes organitzacions creades expressament o que

formen part d'un entramat més gran van afegir-se a aquesta feina de salvament. Per exemple, Metges Sense Fronteres (MSF), Sea-Watch, SOS Méditerranée, Sea-Eye, Save the Children, Jugend Rettet, la catalana Proactiva Open Arms i Mission Lifeline, que van comprar embarcacions i van navegar fins a prop de les costes de Líbia o a la mar Egea.

El 2016 les organitzacions van salvar 46.806 persones, un quart del total. D'ençà d'aquell any, són les que més gent han salvat a la Mediterrània.

La crisi provocada de les ONG

El resultat de la societat civil organitzada, tanmateix, ha obtingut el rebuig de les autoritats, que veuen amb hostilitat els vaixells de salvament. En l'informe d'anàlisi de riscos del 2017, el Frontex acusava

les ONG d'actuar com a 'factor d'atracció' dels migrants i d'ajudar indirectament les xarxes de contrabandistes.

Els estats van començar a perseguir els voluntaris que ajudaven els refugiats i alhora activaven procediments legals contra els capitans i els vaixells de salvament, pel cap baix en una dotzena de casos. La intensa pressió política, a més, va fer minvar els donants, i moltes operacions van fer-se enrere per limitacions financeres.

L'agost del 2017, el govern italià, encara encapçalat pel Partit Democràtic, blocava i confiscava el vaixell Iuventa, de l'ONG Jugend Rettet. La capitana, l'alemanya Pia Klemp, és investigada, acusada d'afavorir la immigració il·legal, i s'encara a vint anys de presó. La repressió

feia efecte. Aquell mateix mes, Metges Sense Fronteres cancel·lava les operacions de l'embarcació Prudence i Save the Children les del Vos Hestia.

L'ONG Migrant Offshore Aid Station, la primera que s'havia fet a la mar, acabava les seves activitats de socors a la Mediterrània per falta de 'garanties d'acolliment a la gent salvada en ports segurs' i s'adreçava al sud-est asiàtic per ajudar el poble rohingya.

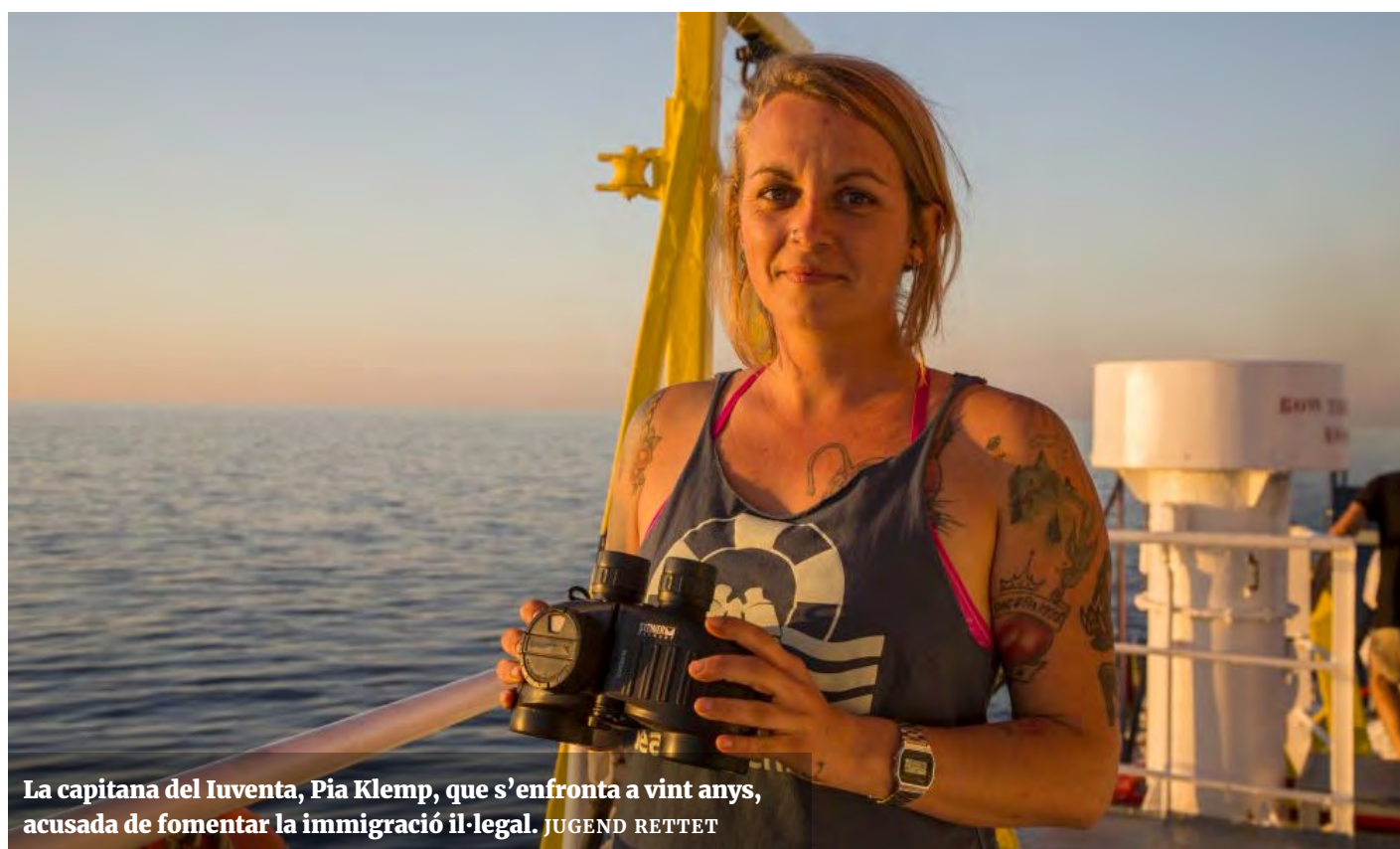
Si el novembre del 2016 hi havia tretze embarcacions d'ONG salvant migrants, un any i mig després, el març del 2018, ja **no hi havia** cap vaixell humanitari davant les costes de Llíbia. Les embarcacions que ho intentaven s'havien de passar dies a la deriva abans de rebre l'autorització d'atracar en un port segur.

La capitana del vaixell Iuventa, l'alemanya Pia Klemp, és investigada, acusada d'afavorir la immigració il·legal, i s'encara a vint anys de presó

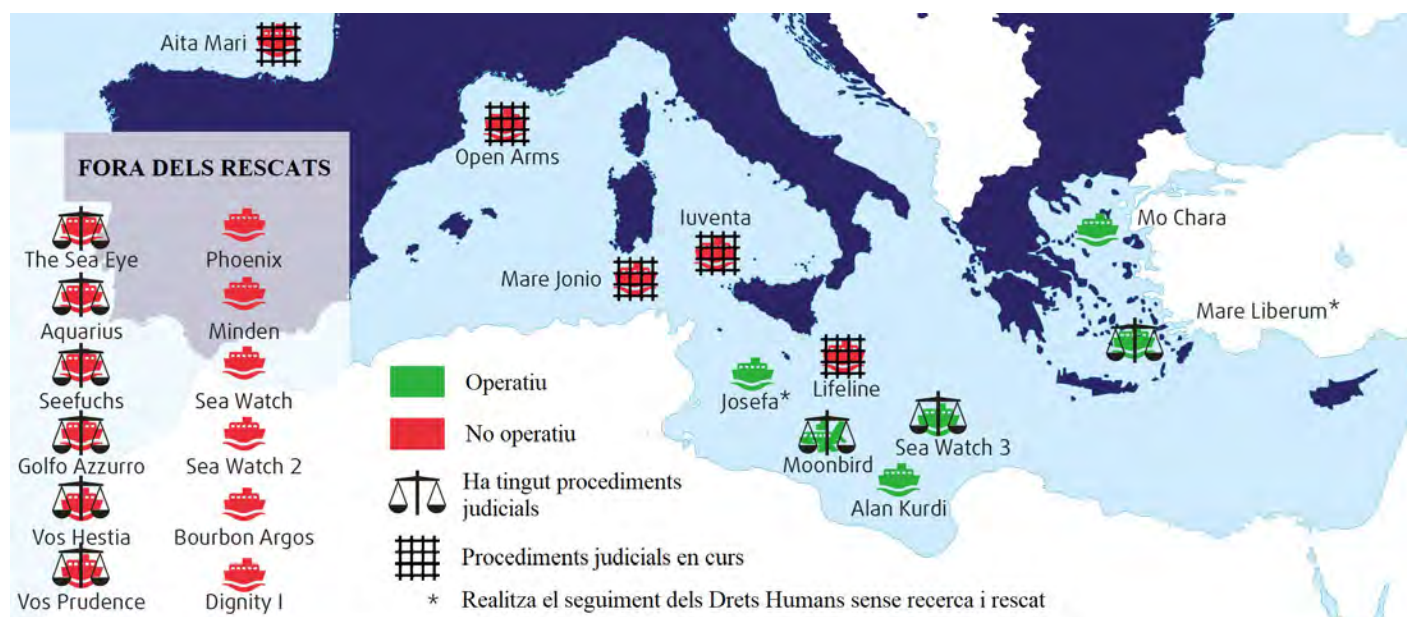
I, en acabat, eren blocats i denunciats.

El juny del 2018, el vaixell Lifeline, amb dos-cents trenta migrants salvats, es va estar sis dies esperant un port segur i el capità, l'alemany Claus-Peter Reisch, va ser arrestat. Fins i tot el Diciotti, embarcació de guàrdia costanera italiana, es va haver d'esperar cinc dies amb migrants a bord.

La criminalització no ha fet sinó augmentar amb l'arribada al poder a Itàlia de Matteo Salvini, el juny de 2018, que com a ministre d'Interior ha tancat els ports als vaixells de les ONG. Tanmateix, no es poden focalitzar tots els mals en el govern italià, perquè molts més estats han obert casos legals contra les organitzacions humanitàries (Alemanya, Grècia, Itàlia,

La capitana del Iuventa, Pia Klemp, que s'enfronta a vint anys, acusada de fomentar la immigració il·legal. JUGEND RETTET

Estat actual dels vaixells de les ONG actius entre el 2016 i el primer de juny de 2019. Dades de l'Agència Europea de Drets Fonamentals. vw

Malta, els Països Baixos i Espanya).

Finalment, l'Aquarius, noliejat per MSF i SOS Mediterrannée, blocat a Marsella d'ençà de feia mesos, decidia de cessar l'activitat, després d'haver salvat més de 30.000 persones en trenta-quatre mesos de missió. La pressió dels estats havia fet que li fos revocada dues vegades la bandera per a navegar (primer la de Gibraltar i després la de Panamà) i ara s'ha de defensar d'un procediment judicial obert.

Les ONG planten cara

El desembre passat torna a no haver-hi cap vaixell salvant vides. En tot l'any, hi havien mort 2.133 migrants, segons l'ACNUR, i enguany ja es calcula que hi ha hagut 667 morts i desapareguts.

El Sea-Watch 3 havia estat blocat al port de la localitat siciliana de Catània i l'Open Arms i l'Aita Mari eren retinguts pel govern espanyol i els han

Les ONG humanitàries resisteixen, malgrat la persecució i les traves dels estats, que tenen un poder immens

prohibit de fer missions de salvament. Així i tot, les ONG no han perdut l'esperança i han plantat cara als estats.

El mapa mostra els vaixells de salvament que encara eren actius el juny del 2019, juntament amb els que havien hagut de detenir l'activitat. També mostra si hi ha causes obertes contra el vaixell o algun membre de la tripulació.

La persecució és dura. Un dels darrers casos ha estat el Sea-Watch 3. Havia reprès les operacions el primer de juny i ara fa dues setmanes en fou detinguda la capitana, després d'atracar a Lampedusa sense autorització. L'Open Arms s'enfronta a multes de centenars de milers d'euros per haver salvat vides desafiant la prohibició de l'estat espanyol; i el Lifeline és retingut a Malta d'ençà del mes de juny, amb una investigació oberta, acusat d'haver afavorit la immigració il·legal.

Tanmateix, el Mare Jonio, de SOS Méditerranée (amb

suport de Sea-Watch i Proactiva Open Arms) torna a ser operatiu després d'haver estat retingut al port de Licata (Sicília) aquestes darreres setmanes, amb el comandant del vaixell, Pietro Marrone, i el cap de la missió, Luca Casarini, encausats. De la mateixa manera, l'Alan Kurdi –que duu el nom del nen trobat mort en una platja de Turquia el 2015– es manté actiu. Fins i tot s'hi afegeix la nau Alex, de SOS Méditerranée, que ha desembarcat a Lampedusa aquesta setmana amb quaranta-un migrants, també sense permís (i ha estat confiscada).

Les ONG humanitàries resisteixen, malgrat la persecució i les traves dels estats, que tenen un poder immens. Hi ha desenes de voluntaris amenaçats amb multes de centenars de milers d'euros o amb empresonaments llargs. Però, ara com ara, els vaixells continuen i malgrat tot, no deixen de salvar vides.

El pacte amb el PSC obre ferides a JxCat en el procés de refundació

Junts per Catalunya Els independents entomen l'acord amb malestar, però eviten de criticar-lo en públic

ODEI A.-ETXEARTE

L'acord amb el PSC a la Diputació de Barcelona ha impactat decisivament en el procés de refundació de JxCat. Els independents del grup parlamentari han entomat el pacte amb malestar i incomoditat, tot i que són escasses les veus que l'han criticat públicament. Fora dels focus, diverses fonts consultades per VilaWeb diuen que l'acord ha de tenir conseqüències en la reconfiguració de l'espai i en critiquen una gestió política clàssica massa marcada pel PDECat que els allunya del propòsit pel qual van acceptar d'entrar en política. També avisen del possible desgast electoral que el pacte pot tenir per a les sigles. Però els independents no són cap sector articulat, sinó grups i veus aïllades que es mouen amb més dificultats organitzatives que la resta de famílies de JxCat, i que han constatat internament que el seu referent polític compartit, Carles Puigdemont, també avalava l'acord amb el PSC a la diputació tot evitant les declaracions públiques.

El silenci de Puigdemont ha estat igualment secundat pel president de la Generalitat, Quim Torra, que

només es va referir al pacte amb el PSC, sense citar-lo directament, durant la sessió de control al parlament, quan va fer una crida perquè l'independentisme assumís les mínimes contradiccions possibles. Torra només ha admès incomoditats portes endins. A més, ha estat un altre independent, el portaveu adjunt de JxCat al parlament, Eduard Pujol, qui aquests dies ha verbalitzat davant els mitjans les discrepàncies amb ERC i ha defensat un pacte capitanejat pel president del PDECat, David Bonvehí, i el secretari d'organització del partit, Ferran Bel. Tots dos escuraven dimecres les negociacions des del parlament, seguides de prop per Albert Batet i Elsa Artadi.

Després de la consumació del pacte amb el PSC, diversos independents consultats van debatre dijous internament si feien un moviment públic. Però només Junts per la República es va desmarcar del suport de JxCat a la socialista Núria Marín amb un missatge a Twitter en què deia que després del pacte calia 'fer foc nou': 'No ens hi sentim concernits. Tant Junts per Catalunya com Esquerra juguen amb la bona gent!'

A Junts per la República, hi ha diputats de JxCat com

Torra només ha admès incomoditats portes endins. ACN

Després de la consumació del pacte amb el PSC, diversos independents consultats van debatre dijous internament si feien un moviment públic

Per a la direcció de JxCat, el problema polític no era en tots els pactes amb el PSC

Amb el pacte amb el PSC a la Diputació de Barcelona, la direcció de JxCat també ha volgut advertir a ERC que és capaç d'arribar a acords amb altres socis

Aurora Madaula i Pep Riera. També hi havia estat Toni Morral, però se'n va distanciar després d'assumir la secretaria general de la Crida Nacional per la República. En canvi, la diputada al congrés espanyol Laura Borràs evitava de verbalitzar discrepàncies i s'encomanava a les interpretacions a què es presta aquesta citació de James Joyce: 'És en el silenci que t'adones que hi ets', va piular.

Fins fa una setmana, després de l'anunci del pacte entre el PSC i JxCat, només el nucli d'independents més proper a Torra –Laura Borràs i el vice-president primer del parlament, Josep Costa– havia manifestat la seva disconformitat amb el pacte signat divendres de la setmana passada per Bonvehí i el socialista Salvador Illa. 'Vaig entrar en política per l'1-O i fa massa temps que sent que m'arrossegueu cap a la renúncia del mandat del referèndum. Crec que la situació exigeix revertir tots els pactes amb el 155, posar fi a les renúncies i tornar a la unitat que va fer possible l'1-O', va escriure Costa a Twitter. En una entrevista a VilaWeb, el diputat de JxCat

Pep Puig va expressar amb més contundència que cap altre membre del grup parlamentari el seu desacord personal amb l'entesa de JxCat i el PSC a la diputació. 'Se'm regira l'estómac de veure que es fan acords amb qui manté empresonats companys nostres.'

Tots els pactes o alguns?

Per a la direcció de JxCat, el problema polític no era en tots els pactes amb el PSC. Dilluns, va acotar la demanda de revocació dels acords als 26 municipis on havia guanyat JxCat i no governava per un acord d'ERC amb altres partits, i en els set on havia guanyat ERC i no governava perquè JxCat havia pactat amb altres grups. Durant les negociacions amb ERC, a més, la discòrdia es va reduir als ajuntaments de Sant Cugat del Vallès i de Figueres, amb una clara prevalença del municipi vallesà. D'aquesta manera, la direcció de JxCat va assumir que la contradicció política no era pactar amb el PSC, sinó el fet d'haver-se arrabassat batllies en els municipis en què els uns i els altres havien guanyat.

Aquesta posició es conciliava amb la defensa dels pactes amb el PSC que ha fet el sector moderat del PDECat, i que havia verbalitzat Montserrat Candini, reelegida batllessa de Calella gràcies a un altre pacte amb els socialistes. Després va ser la consellera Àngels Chacón, a qui el mateix sector moderat erigeix com a possible candidata a les eleccions, qui va al·legar en declaracions a TV3 que el pacte de la diputació era 'el millor que es podia fer'.

Els efectes immediats en JxCat

Amb el pacte amb el PSC a la Diputació de Barcelona, la direcció de JxCat també ha volgut advertir a ERC que és capaç d'arribar a acords amb altres socis, després de mesos de divergències i crisis cícliques. És un missatge contextualitzat davant la possibilitat d'un avançament electoral que no té data, però que plana sobre el govern com una amenaça perpètua mentre no es resolen les divergències estratègiques en l'independentisme i s'espera la publicació de la sentència del Tribunal Suprem. També quan ERC havia començat un

acostament als comuns, tot i que els comuns no van poder convèncer ERC ni el PSC de fer un tripartit a la diputació.

Dins de JxCat, l'acord entre JxCat i el PSC ha satisfet el sector moderat del PDECat. Però aquest acostament amb Bonvehí, beneït per Puigdemont, ha tingut l'efecte invers sobre els independents de JxCat, que ja veien amb desconfiança les negociacions entre les famílies per la reconfiguració de l'espai polític i el paper assumit per Artur Mas, encara que reconeixin el seu ascendent a l'hora d'intentar conciliar les posicions que conviuen al partit. També s'esdevé quan s'acosta el primer debat d'investidura de Pedro Sánchez. A més, alguns independents lamenten la gestió interna que JxCat ha fet del pacte amb el PSC a la diputació: molts se'n van assabentar el mateix dia que es va anunciar l'acord.

El primer i únic missatge públic de Puigdemont sobre el pacte va arribar ahir, i anava dirigit a ERC per reclamar-li de refer la unitat. El pacte amb reverberacions sociovergens, tanmateix, també ha obert ferides dins de JxCat. ■

El moviment independentista català és populista?

La dada L'analista de dades Joe Brew mostra les cinc característiques que confirmen que l'independentisme no és pas un moviment populista

JOE BREW

Els contraris a la independència de Catalunya sovint descriuen el moviment com a populista, amb la intenció de ressaltar similituds entre l'independentisme i moviments populistes generalment amb reputacions negatives, com el Brexit, el Front Nacional de Marine Le Pen, el Partit Republicà de Donald Trump, el partit ultradretà espanyol Vox, el chavisme llatinoamericana, etc.

El concepte 'populisme' és difícil de definir i té moltes definicions. Per alguns experts, com David Arter, és una ideologia. Per uns altres, com ara Benjamin Moffitt i Simon Tormey, és un estil d'oratoría. La definició és tan vaga que Tim Bale, Stijn van Kessel i Paul Taggart, experts en la qüestió, diuen que 'qualsevol actor polític que apareix sovint a les notícies per un temps substancial probablement corre el perill de ser titllat de "populista" tard o d'hora'.

Com que és gairebé impossible de definir què és el populisme, també és gairebé impossible de determinar si un moviment, partit o persona és, en si mateix, populista. Hi ha massa definicions, cosa que permet a qualsevol d'argumentar que els seus oponents polítics són populistes.

Fem-hi una altra aproximació, doncs. En compte de focalitzar-nos en la impossibilitat de definir el populisme, centrem-nos en qui són els populistes. Hi ha dades fiables a molts països sobre les característiques demo-

gràfiques, socials i polítiques d'aquells que donen suport als moviments que són generalment reconeguts com a populistes, per exemple el Brexit o Trump. Una vista general a la literatura acadèmica sobre el qui del populisme modern revela cinc característiques generals:

1. Baix nivell educatiu: el populisme rep més suport d'aquells que tenen un nivell educatiu més baix (Waller et al. 2017).

2. Ingressos baixos: el populisme rep més suport d'aquells que tenen un nivell d'ingressos més baix (Pikkety 2018).

3. Xenofòbia: el populisme rep més suport d'aquells que estan en contra de la immigració i els estrangers (Rydgren 2003).

4. Infelicitat: el populisme rep més suport d'aquells que no estan contents, no solament amb els polítics sinó amb la vida i la societat en general (Spruyt, Keppens, and Van Droogenbroeck 2016).

5. Autoritarisme: els moviments populistes sovint aspiren a aplicar pràctiques de més 'mà dura' (populisme penal) derivades d'actituds autoritàries (Pratt and Miao 2018).

LA PREGUNTA

El moviment independentista català és populista?

ELS MÈTODES

Examinarem les dades d'enquestes a Catalunya relacionades amb les cinc caracte-

El concepte 'populisme' és difícil de definir i té moltes definicions. ALBERT SALAMÉ

rístiques per tal d'entendre fins on és rigorós de classificar l'independentisme de populista, basat en la mesura que els independentistes i els unionistes coincideixen amb les cinc variables descrites.

ELS RESULTATS

Educació

El nivell baix d'educació és associat al suport a polítiques populistes i dirigents populistes, tant als països desenvolupats com als països en via de desenvolupament. El chavisme a Veneçuela, per exemple, va ser un moviment conduït àmpliament per les persones sense educació. El suport a Donald Trump el 2016 a les eleccions presidencials dels Estats Units va ser més gran en territoris amb poca educació. I els vots a favor del Brexit van provenir d'aquells sectors amb menys nivell educatiu, com es pot veure al gràfic número 1.

Si el moviment independentista català fos populista, esperaríem que els qui hi són favorables tinguessin un nivell educatiu baix, tal com passa en altres moviments populistes d'arreu. Però quan examinem les dades veiem que hi apareix la tendència contrària. El gràfic número 2 mostra l'associació entre suport a la independència i nivell educatiu. La relació és forta i clara: com més educació, més favorable a la independència.

Ingressos

Els ingressos i l'educació van estretament lligats. No hauria de sorprendre'ns que si el gruix d'unionistes prové d'aquelles persones amb menys nivell educatiu, tam-

bé vingui d'aquells amb menys ingressos. En altres paraules, hi ha alguna cosa certa en l'acusació que el moviment independentista català és un moviment de les elits o ric: ho és! Però un moviment no pot ser populista i elitista simultàniament, perquè una característica general dels populismes és contraposar les persones i les elits.

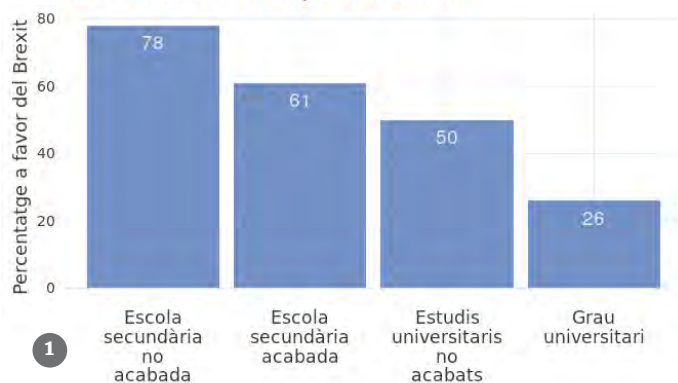
El gràfic número 3 mostra l'associació entre ingressos i suport a la independència. Si l'independentisme fos populista, esperaríem més suport entre aquells amb menys ingressos. En canvi, veiem el patró contrari: en els grups amb menys ingressos (entre 0 i 1.200 euros al mes), el suport a l'unionisme és majoritari. Però entre els més rics (2.000 o més euros al mes), l'independentisme és més gran.

Xenofòbia

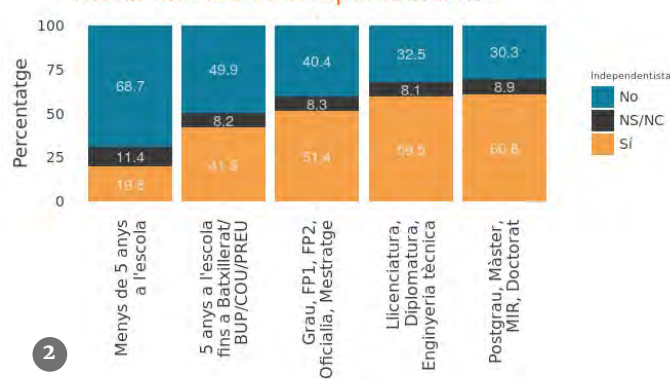
Un factor associat al populisme és la xenofòbia. Sovint, els moviments populistes fan servir una retòrica binària que juxtaposa 'nosaltres' i 'ells'. Arran de la naturalesa separatista de l'independentisme català, és freqüent trobar l'acusació que el moviment és xenòfob i populista.

Però les dades, novament, mostren la contrària. Al l'afirmació 'Amb tanta immigració, un ja no se sent com a casa', la majoria dels independentistes (60,3%) responen que no hi estan d'acord, i només hi està d'acord una quarta part (25,6%). Entre els unionistes, tan sols una minoria està en desacord amb la frase (47,2%) i quatre de cada deu (40,5%) hi estan d'acord. Si assumim que la xenofòbia és una part important

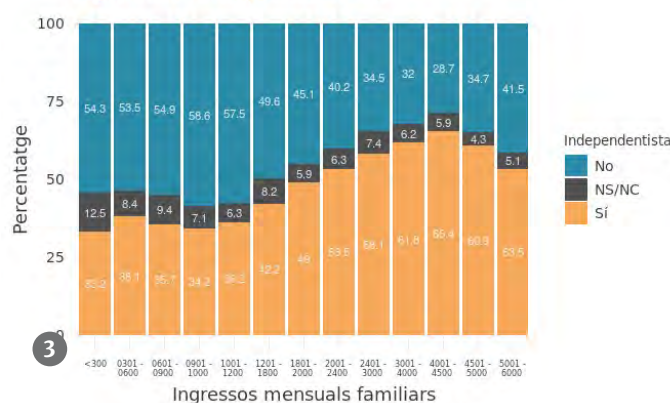
Nivell educatiu i suport al Brexit

Nivell educatiu i independentisme

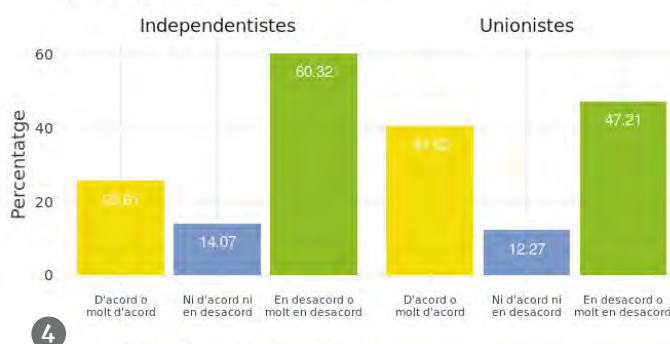

Ingressos i independentisme

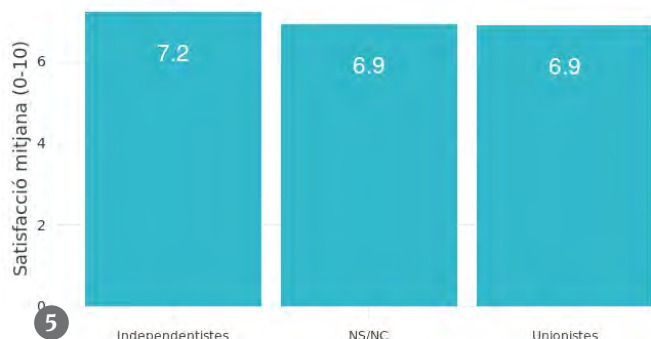
'Amb tanta immigració, un ja no se sent com a casa'

Grau d'acord amb l'afirmació

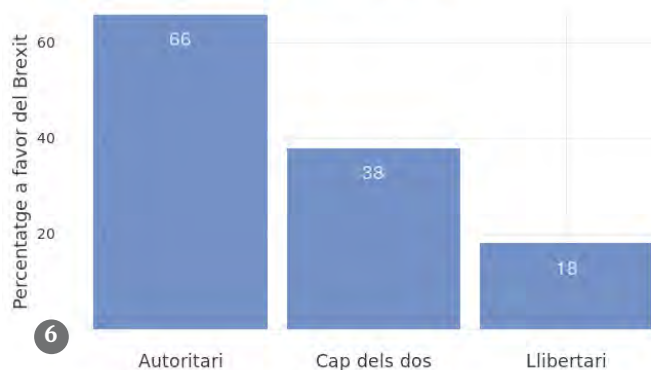
Satisfacció mitjana amb la seva vida personal

Escala de 0 a 10

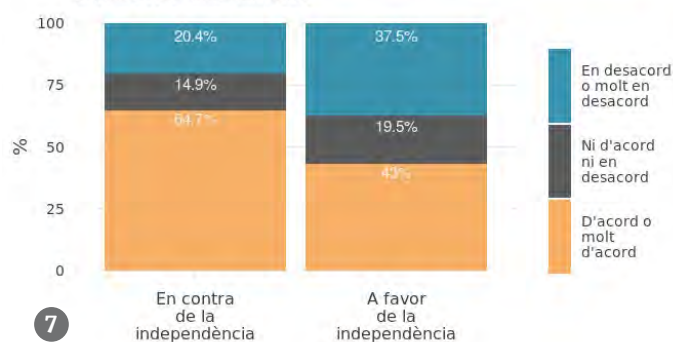
Els catalans de tota mena d'ideologia són feliços, en general, amb les seves vides personals

Autoritarisme i suport al Brexit

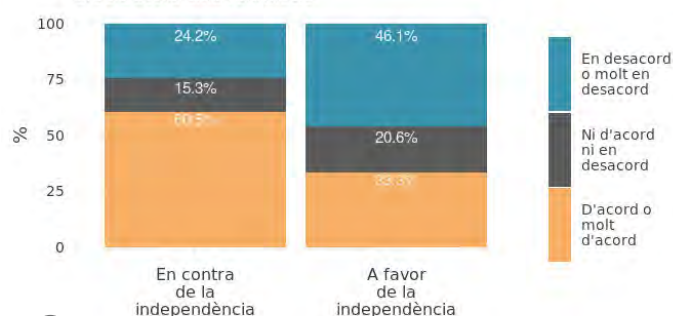
'L'escola ha d'ensenyar els nens a obeir l'autoritat'

Grau d'acord amb l'afirmació

'En qualsevol circumstància, la llei sempre ha de ser obeïda'

Grau d'acord amb l'afirmació

del populisme, també hem d'acceptar que l'unionisme és més populista que l'independentisme (gràfic número 4).

Infelicitat

El populisme creix en el descontentament general. Segons Spruyt, Keppens i Van Droogenbroeck, 'el populisme està incrustat als sentiments profunds de descontentament, no tan sols amb els polítics sinó també amb la societat i la vida en general'. Per tant, si l'independentisme català fos populista, esperaríem que els independentistes fossin menys feliços que no pas els unionistes. És així?

No. Els catalans de tota mena d'ideologia són feliços, en general, amb les seves vides personals, en una mitjana aproximada de set sobre deu. Però els independentistes, de fet, són lleugerament més feliços que no pas els unionistes. Novament, això no encaixa amb els moviments populistes d'arreu (gràfic número 5).

Autoritarisme

Els moviments generalment considerats populistes exhibeixen sovint una posició de 'línia dura' amb el crim i esperen nivells alts d'obe-

diència per part dels seus seguidors. La naturalesa autoritària d'aquests moviments no és cap secret: una de les claus de l'èxit electoral de Trump va ser la seva actitud de 'lleï i ordre', i les anàlisis de les actituds dels votants del Brexit al Regne Unit també mostren una inclinació autoritària (gràfic número 6).

Troblem el mateix lligam amb l'autoritarisme entre els independentistes? No hi ha una manera directa de mesurar les actituds autoritàries, però hi ha dades relacionades. Per exemple, a la pregunta si les escoles haurien d'ensenyar els infants a obeir l'autoritat, els unionistes mostren més grau d'actituds autoritàries que no pas els independentistes (gràfic número 7).

Per la mateixa raó, la ràtio de catalans que diuen que 'la llei s'ha d'obeir sempre sota qualsevol circumstància' és dues vegades més alta entre els unionistes que no pas entre els independentistes (gràfic número 8).

Si l'independentisme fos populista, esperaríem que compartís amb els altres moviments populistes el gust per l'obediència, la llei i l'ordre. Però, aquí també, les dades mostren la contrària.

El suport a Donald Trump el 2016 a les eleccions presidencials dels Estats Units va ser més gran en territoris amb poca educació. ACN

Conclusió

El terme 'populista' és problemàtic perquè no hi ha cap definició comunament acceptada. Si ens fixem en el qui, més enllà del què, evitem el problema de la manca d'una definició clara i ens podem centrar en una qüestió més rellevant: si la gent que dóna suport a l'independentisme són com els seguidors de moviments populars arreu del món.

En aquest sentit, el moviment independentista català no és pas populista. En relació amb els unionistes, els independentistes tenen més nivell educatiu, més poder adquisitiu, són menys xenòfobs, estan més satisfets amb les seves vides personals i són menys autoritaris. De fet, segons aquests paràmetres, el moviment unionista conté més tendències populistes que no pas l'independentista. Els unionistes mos-

L'etiqueta de 'populista' és molt buida de significat, molt controvertida en el contingut i molt flexible a l'hora d'aplicar-se pràcticament a qualsevol moviment polític

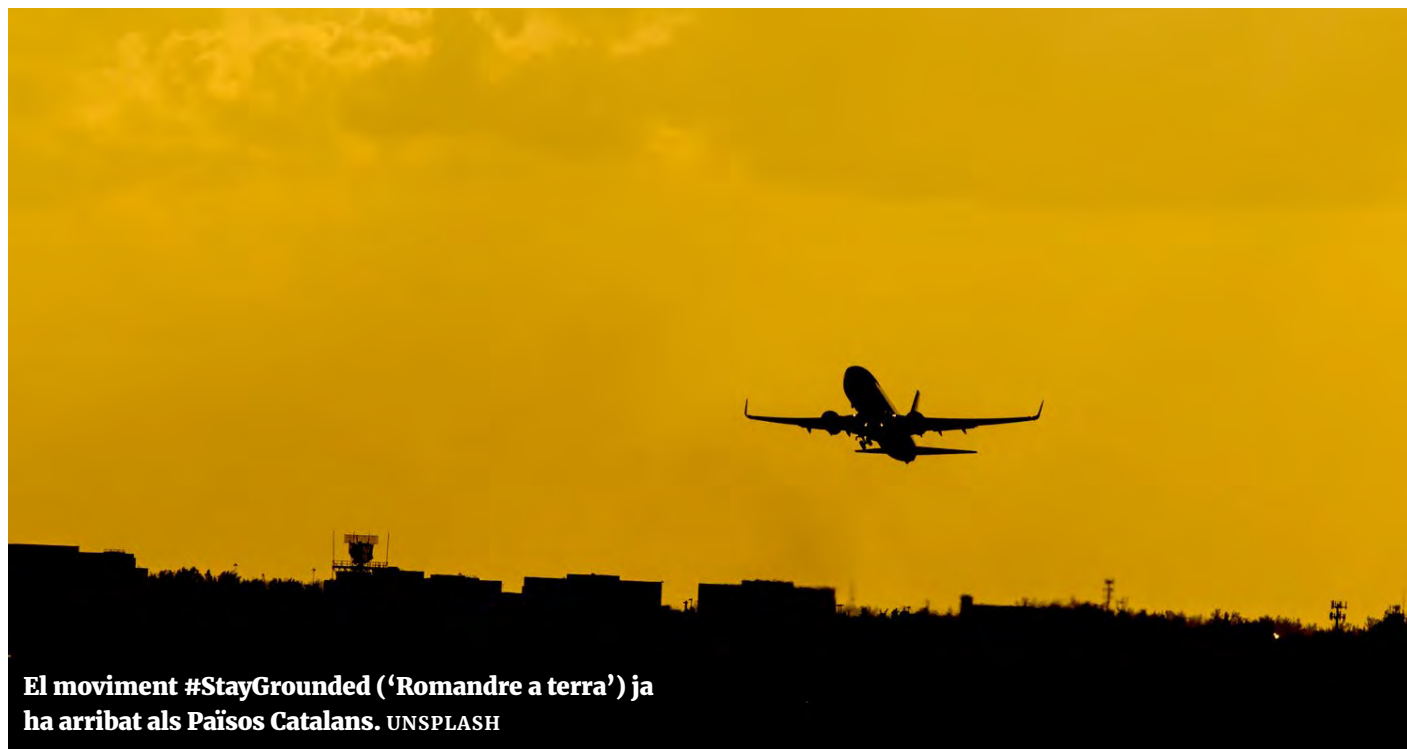
tren les cinc característiques dels moviments populistes: menys educació, menys poder adquisitiu, més xenòfobs, menys satisfets amb les seves vides personals i més autoritaris.

Hom podria argumentar que la qüestió de la identitat cultural de l'independentisme fa el moviment inherentment populista. És a dir, com que els catalanoparlants i aquells que s'identifiquen com a catalans més que no pas espanyols són majoritàriament independentistes, això fa que el moviment sigui populista. És un argument comú en la política espanyola: que els independentistes són populistes perquè les seves polítiques es guien per la identitat. Però si hom accepta aquesta tesi, aleshores l'unionisme també hauria de considerar-se populista perquè el seu suport també es basa en agrupament per

llengua i cultura: aquells que majoritàriament parlen en castellà i s'identifiquen com a espanyols voten àmpliament partits unionistes.

Per acabar, l'etiqueta de 'populista' és molt buida de significat, molt controvertida en el contingut i molt flexible a l'hora d'aplicar-se pràcticament a qualsevol moviment polític. Potser és que el terme, simplement, no s'hauria de fer servir. Jo, personalment, l'evito del tot –amb l'excepció evident d'aquest article– per la manca de consens sobre el seu significat.

Però si nosaltres, com a societat, fem servir la paraula 'populisme', hauríem d'emprar-la, com a mínim, amb un cert grau de rigor, i en línia amb la realitat de les dades objectives. I les dades són clares en aquesta qüestió: el moviment independentista català és moltes coses, però no pas populista. ■

El moviment #StayGrounded ('Romandre a terra') ja ha arribat als Països Catalans. UNSPLASH

#StayGrounded: deixar de volar pel bé del planeta?

Ecologia Entitats ecologistes alerten que el creixement del trànsit aeri tindrà conseqüències nefastes per al medi i demanen alternatives

CLARA ARDÉVOL MALLOL

‘Flygskam’ ('Vergonya de volar') és el terme que els moviments ecologistes suecs han encunyat per a reivindicar la importància de reduir el trànsit aeri per lluitar contra el canvi climàtic. Una de les cares més conegudes d'aquest moviment és la jove activista Greta Thunberg, que diu que no viatja en avió per principis, perquè és el transport més contaminant. Aquest moviment, que s'ha internacionalitzat

amb la plataforma i l'etiqueta #StayGrounded ('Romandre a terra') ja ha arribat als Països Catalans, on entitats ecologistes pressionen les administracions perquè no fomentin el creixement del trànsit aeri. L'exemple més recent és el cas de Barcelona. Deu anys després de la construcció de la T1 a l'aeroport, Aena és a punt de construir una nova terminal satèl·lit, una ampliació a què s'han oposat frontalment associacions ecologistes, que aquesta setmana han lliurat a la batllessa, Ada Colau, una carta que demana, entre més, que s'aturi el projecte. Colau

L'aeroport de Barcelona podria arribar a acollir 90 milions de passatgers anuals, unes xifres que els ecologistes consideren alarmants

ha obert la porta a posar-hi 'límits'.

‘És una infraestructura que no necessitem i que és contraproduent’, opina Jaume Osete, activista de l'entitat Rebel·lió o Extinció - XR Barcelona. ‘Si tenim una greu crisi climàtica, no podem emprendre projectes que empitjorin la situació.’ Després de l'ampliació, l'aeroport podria arribar a acollir 90 milions de passatgers anuals, unes xifres que les associacions ecologistes consideren alarmants, i no tan sols pel que fa a les conseqüències relacionades amb la contaminació. ‘Els veïns

És difícil de saber l'impacte ambiental real que genera cada passatger que agafa un avió. UNSPLASH

Si no es prenen mesures, aquesta contaminació augmentarà exponencialment els anys vinents

del Prat, de Gavà i de Castelldefels tenen malalties per la contaminació acústica i la contaminació química directa dels avions, és un impacte local molt greu', explica la investigadora de l'ICTA-UAB i membre de la plataforma Stay Grounded Sara Mingorría. Segons que alerten tots dos activistes, tenint en compte que el 82% dels viatgers arriben a la ciutat en avió, aquesta ampliació també comportaria un agreujament del fenomen del turisme massiu a Barcelona.

Les dades que amaguen la contaminació real dels avions

Malgrat que són diverses les raons per les quals les associacions ecologistes i de veïns refusen projectes com

l'ampliació de l'aeroport, la preocupació principal és la contaminació, ateses les conseqüències de la greu crisi climàtica que viu el planeta. S'acostuma a associar la crisi climàtica a l'ús dels automòbils convencionals, però els avions són el mitjà de transport més contaminant, i no tan sols només pels nivells de CO₂ que emeten. Per fer-se'n una idea, Stay Grounded posa aquest exemple: que una persona agafi un vol d'anada i tornada entre Viena i les Illes Canàries comporta que es fonguin uns 4,5 m² de gel àrtic.

De totes maneres, és difícil de saber l'impacte ambiental real que genera cada passatger que agafa un avió, perquè depèn de moltes variables (l'altura de l'avió, la tempe-

ratura...) i, malgrat que algunes webs ho intenten calcular, Mingorría considera que la millor manera d'evidenciar la gran contaminació dels avions és comparar-ho amb altres transports, com ara el tren. Per cada mil quilòmetres recorreguts per passatger, un vol genera de mitjana divuit vegades més CO₂ que no pas un viatge en tren.

La plataforma denuncia que la majoria de dades oficials que es fan córrer en l'àmbit europeu amaguen l'impacte real que tenen els avions en l'ambient. 'Hi ha dades que diuen que els avions només produeixen el 2% de les emissions que provoquen el canvi climàtic, però no comptabilitzen alguns gasos d'efecte hivernacle que també generen els avions, com el metà, ni la contaminació de les seves esteles', diu Mingorría. 'Tampoc no hi ha dades de contaminació per països. Hi ha molt d'interès a no donar informació sobre aquesta contaminació perquè la indústria de l'aviació està subvencionada.' De fet, els ecologistes atribueixen al poder i la influència dels lobbies el fet que el sector aeri fos l'únic gran emissor que va quedar fora de l'Acord de París del 2015 per a combatre el canvi climàtic.

Més enllà de l'impacte actual de la contaminació dels avions, cal tenir en compte que, si no es prenen mesures, aquesta contaminació augmentarà exponencialment els anys vinents. Segons dades de Stay Grounded, actualment hi ha 423 projectes d'aeroports nous al món, s'han planificat o construït 121 pistes, 205 extensions de pista, 262

noves terminals i 175 noves extensions de terminal. Això vol dir que la quantitat d'aeronaus i de quilòmetres volats per passatger es duplicarà els pròxims vint anys. Creixeran una mitjana d'un 4% anual i això farà augmentar les emissions de gasos d'efecte hivernacle provinents de l'aviació entre quatre i vuit vegades fins al 2050.

El miratge de volar verd

L'única manera de reduir l'impacte ambiental dels avions és reduir-ne l'ús. En aquest cas, no hi ha una alternativa ecològica, com passa amb els cotxes elèctrics. Malgrat que ja s'han fabricat alguns avions solars, enca-

ra som lluny que es puguin fer servir per a passatgers i càrregues. 'Actualment, és una fantasia voler convèncer la gent que es pot volar de manera més ecològica. No hi ha una aviació verda ni existirà a curt termini', assegura Osete. De fet, perquè les alternatives ecològiques als avions convencionals fossin factibles, hi hauria d'haver grans avenços tecnològics que passessin per sistemes d'emmagatzematge d'energia nous i de baix pes per a permetre l'electrificació d'aeronaus, per exemple. Avenços que trigaran, com a mínim, vint-i-cinc anys a aconseguir-se. La plataforma calcula que, tenint en compte que les aeronaus tenen una

vida útil d'uns vint-i-cinc anys, els avions convencionals encara es faran servir, com a mínim, fins a la dècada del 2060.

Una alternativa a aquests avenços tecnològics encara experimentals seria l'ús de combustibles no tan contaminants, com pot ser el bioquerosè, un agrocombustible derivat de la biomassa. Però aquestes opcions són escasses, i hi ha estudis recents que demostren que no totes són pas millors per al medi que el querosè convencional o, si de cas, la millora és força mínima. Ara per ara, doncs, l'única manera que tenen les companyies aèries de contribuir a no empitjorar

la situació climàtica és reduir l'oferta.

Mingorría prefereix que aquestes tecnologies que podrien implicar una manera més ecològica de volar no es desenvolupin, perquè considera que es convertiran en l'excusa perfecta per a justificar un creixement de l'aviació. 'L'única alternativa per a reduir l'impacte és decreixer', diu la investigadora.

Una responsabilitat de les administracions

Els impulsors de Stay Grounded conviden tothom a reduir, de manera individual, la compra de bitllets d'avió, però saben que això és tan sols un primer pas per a anar al fons de la qüestió i pressionar i assenyalar qui realment pot prendre mesures efectives per a revertir la situació: les administracions. La qüestió que caldria revisar amb més urgència és la de la fiscalitat. 'El querosè no té cap impost a Europa, això no passa ni als Estats Units. A més, els vols no tenen IVA. Aquests avantatges fiscals no tenen cap mena de sentit. Això fa que es pugui viatjar a Londres per 30 euros, cosa que és una bogeria si es compara amb el preu d'un autobús', assenyala Osete. Malgrat que la presa de decisions en matèria de fiscalitat requereix la unanimitat dels vint-i-vuit estats membres de la Unió Europea, els governs poden impulsar algunes mesures. Com la que s'ha anunciat a l'estat francès, que implementarà, a partir de l'any vinent, una ecotaxa als bitllets d'avió de gran part dels vols que surtin de l'estat, i això es reinvertirà

L'única manera que tenen les companyies aèries de contribuir a no empitjorar la situació climàtica és reduir l'oferta

Els impulsors de Stay Grounded conviden tothom a reduir, de manera individual, la compra de bitllets d'avió. UNSPLASH

Reduir les emissions provinents del trànsit aeri implica fer un canvi de paradigma de manera col·lectiva i qüestionar-nos totes aquelles coses que fins ara havíem trobat normals i necessàries

en projectes d'infraestructura de transports més ecològics.

A banda de la qüestió de la fiscalitat, les administracions poden prendre altres mesures per a fomentar el decreixement de l'aviació. Els ecologistes assenyalen el tren com la gran alternativa i, per tant, millorar el sistema ferroviari i abaratir-ne els bitllets. Mingorría també proposa d'establir moratòries: 'Encara que pugin els preus a causa de la pujada dels impostos, la gent que ho pugui pagar continuarà fent servir l'avió. S'han de posar límits reals. A Alemanya, per exemple, comencen a establir que, si hi ha una alternativa a l'avió per anar d'un lloc a un altre, les aerolínies no puguin oferir aquest trajecte. També hi ha l'opció dels bitllets integrats: que puguin comprar un trajecte en tren i després puguin agafar un avió transnacional, per exemple.' L'experta reconeix que aquest canvi, que implicaria prohibir gran part dels vols estatals, no pot fer-se de cop, però creu que s'ha d'anar capgirant el sistema de manera progressiva. 'Quin model de país volem? Si volem un país que promogui el comerç local

i pugui evitar incendis com el de l'Ebre, hem de canviar el paradigma i començar a viure més lent, no valorar tant fer turisme a països llunyans, no promoure la turistificació massiva que destrueix el comerç local... Si les institucions fan feina en això i ho posen fàcil a la gent, li donen alternatives, serà més fàcil que individualment es prenguin aquesta mena de decisions.'

Canviar de paradigma

En definitiva, reduir les emissions provinents del trànsit aeri implica fer un canvi de paradigma de manera col·lectiva i qüestionar-nos totes aquelles coses que fins ara havíem trobat normals i necessàries. Els viatges de feina en són un bon exemple. Moltes empreses obliguen els treballadors a fer nombrosos viatges cada setmana, molts dels quals serien fàcilment substituïbles per videoconferències. De la mateixa manera, cal demanar-se si realment és tan democratitzador com sembla que un servei que abans era gairebé un luxe ara sigui de fàcil accés per a les classes mitjanes. 'Es parla molt de la democratització de l'aviació, però es fa des

d'una visió eurocèntrica, perquè només el 10% de la població mundial agafa l'avió', comenta Osete.

Aquí encara són poques les persones que han fet el pas de començar a substituir els viatges en avió per viatges en un altre mitjà de transport, però sembla que a Suècia el concepte de 'Flygskam' té certa influència, perquè el transport aeri ha perdut un 4,5% dels passatgers, enguany. Els impulsors de Stay Grounded conviden a fer igual que els suecs i recorden que, fins no fa tants anys, la majoria de la població no tenia cap costum ni necessitat de fer viatges a l'altra punta del món cada estiu. 'La meva mare ha agafat dos avions en tota la vida i no li ha passat res', comenta Mingorría, que considera que aquest canvi de paradigma implica fer tres passos com a societat. El primer és prendre consciència i tenir la 'vergonya de volar' de la que parlen els suecs; el segon implica cercar alternatives per a deixar de volar; i el tercer i més important, comptar amb unes institucions capaces d'oferir alternatives reals, econòmiques i pràctiques a la ciutadania. ■

7 DIES

{ La selecció de la setmana { 8-12 de juliol

A close-up portrait of Griselda Triana, a woman with long, wavy, reddish-brown hair. She is looking slightly to the left with a serious expression.

Dimarts 9.
Griselda Triana: 'A Mèxic es pot matar un periodista i que no passe res'

JÚLIA PARTAL

A portrait of Marta Torrecillas, a woman with short, dark, curly hair. She is looking to the right with a serious expression.

Divendres 12.

Marta Torrecillas: 'He pensat d'esborrar-me de tot arreu i desaparèixer'

ALBERT SALAMÉ

A portrait of Martí Boada, an older man with a grey beard and glasses, wearing a dark blue beret. He is pointing his right index finger upwards.

Dilluns 8.

Martí Boada: 'Si ara Darwin vingués a Barcelona a mostrejar sobre les teories de l'evolució, l'executarien'

JÚLIA PARTAL

MARTA TORRECILLAS

‘He pensat d’esborrar-me de tot arreu i desaparèixer’

Parlem amb l'activista agredida per la policia espanyola a l'institut Pau Claris i víctima d'una campanya

CRÉDIT: NOM COGNOM

ORIOl BÄBLER

El Primer d'Octubre dos agents de la policia espanyola van agredir Marta Torrecillas a l'institut Pau Claris. La van tirar a terra amb violència, li van retòrcer els dits de totes dues mans i la van arrossegar escales avall. Aquell mateix dia, el seu testimoniatge, en què explicava que li havien trencat els dits de la mà esquerra, es va fer viral. Més tard va matisar

les lesions, però la màquina de l'odi ja s'havia engegat.

El 3-O les seves dades personals es van filtrar al portal Forocoches i d'aleshores ençà ha estat víctima d'una campanya d'assetjament bestial. 7.800 missatges de WhatsApp, 315 trucades, 791 SMS... I la cosa no s'atura, sinó que s'amplifica a les xarxes socials. Insults, amenaces de mort, vexacions... Per això, Torreci-

llas, amb l'advocat Xavi Monge d'Alerta Solidària, han portat el cas als jutjats (**podeu contribuir a la campanya de micromecenatge**).

El magistrat investiga ara qui va filtrar les dades a Forocoches, però també ha encausat quatre persones, entre les quals un guàrdia civil, per delictes d'odi i amenaces. A més a més, Torrecillas ha emprès mesures perquè Enric Millo,

Cada cop dels graons m'acostava cap a aquest canvi, en el qual he perdut pràcticament el control de la meva vida pública

Els metges van descartar el trencament, però em van trobar deformacions en dos dits de la mà esquerra i un edema en l'articulació interfalàngica

ex-delegat del govern espanyol a Catalunya, rectificués la seva declaració al Tribunal Suprem, on va assegurar que ella havia sobre les lesions.

Parlem amb Marta Torrecillas sobre l'agressió de l'1-O i el periple judicial, però, sobretot, de la campanya d'assetjament i les conseqüències personals.

—Per què voleu fer un acte de conciliació amb Enric Millo?

—Volem que rectifiqui la seva declaració al Tribunal Suprem, en què va dir que jo havia sortit a la televisió confessant que havia mentit sobre les meves lesions i que havia demanat disculpes. Si no rectifica, si més no, hauria d'aportar les proves, és a dir, el vídeo que demostra això que va declarar al judici contra el procés.

—Com exigiu la rectificació?

—Volem que reconegui en un article que ha mentit. I això s'hauria de publicar en dos diaris espanyols i dos de catalans.

—Creieu que Millo es presentarà a l'acte de conciliació?

—Ell, personalment, no té l'obligació de comparèixer-hi, però no crec que la defensa es presenti. Fins i tot, si vingués, encara crec que sortiria de la reunió dient-ne alguna de les seves.

—I llavors què? Presentaríeu una demanda?

—Seria una demanda penal per haver vulnerat el meu dret d'honor.

—Heu pogut parlar directament amb Millo o algú del seu entorn?

—No. No s'han posat en contacte amb nosaltres, ni han intentat res. Al final, jo sóc molt simple, en aquestes coses. Vull que es deixi d'embrutar el meu nom. Només vull que reconegui que ha mentit i que demani perdó. Amb això en tinc prou.

—Anem al principi de tot plegat. L'1-O éreu a l'institut Pau Claris, on entra la policia espanyola a requisar les urnes i dos agents us agredixen.

—Jo era l'encarregada que tot estigués en ordre al Pau Claris. Les meses, les butlletes, les acreditacions dels apoderats... Quan van entrar els antiavalots vaig intentar que es mantingués la calma i vaig procurar apartar la gent gran dels agents. Abans que em passés res, recordo que un dels antiavalots va agafar un dels presidents de mesa pel coll. Jo vaig agafar el braç a l'agent i li vaig dir: 'Si us plau, deixa'l que no n'hi ha per a tant.' Anava corrent amunt i avall del col·legi intentant solucionar qualsevol incident que pogués acabar d'incendiar l'ambient. I de cop i volta, quan passava per davant de les escales, el mateix antiavalots que m'havia arrencat totes les acreditacions, m'agafa, em tira a terra... I és quan comença tot. Primer em retorcen els dits de la mà dreta, on tenia el mòbil. Després, quan m'arrosseguen escales avall, és quan em retorcen amb més força la mà esquerra, que m'acaben lesionant.

—Què vas sentir?

—No vaig pas ser de les primeres víctimes de la policia. Havia pogut pair, una mica, la situació que es vivia. Vist amb perspectiva, crec que ja era conscient que l'agressió em canviaria la vida. Cada cop dels graons m'acostava cap a aquest canvi, en el qual he perdut pràcticament el control de la meva vida pública.

—Quines lesions us van causar?

—Em van atendre en una ambulància del SEM. Em van tractar la mà esquerra i em van dir que podria tenir els dits trencats. La gent insistia que anés a l'hospital, però vaig decidir quedar-me al Pau Claris, perquè volia votar i veure com estava la gent i l'escola. Llavors és quan enregistro el missatge de veu i el vídeo, on relato l'agressió. La meva intenció no era que es fes viral, però en un dia com l'1-O va córrer com la pólvora. Després, quan vaig anar a l'hospital, els metges van descartar el trencament, però em van trobar deformacions en dos dits de la mà esquerra i un edema en l'articulació interfalàngica. També tenia mobilitat reduïda en una espatlla pels cops.

Bàsicament m'han culpat de l'agressió. Segons ells, m'oposava i em resistia a la seva actuació

ALBERT SALAMÉ

—Els agents han estat identificats.

—Sí, són acusats d'un delictes contra la integritat moral i han declarat davant el jutge. Sincerament, jo no he volgut mirar els vídeos de les seves declaracions. Els advocats m'han explicat que bàsicament m'han culpat de l'agressió. Segons ells, m'oposava i em resistia a la seva actuació.

—Voldríeu seure cara a cara amb els vostres agressors per explicar-los què us van fer?

—Els voldria explicar què m'han fet... Però em trobaria amb dues parets. Veuen els vídeos, els fets, que són irrefutables i, tot i això, neguen qualsevol mena d'agressió o violència.

—I dos dies després de l'agressió comença la campanya d'assetjament.

—El 3 d'octubre vaig participar en un homenatge al Pau Claris. L'escala de l'entrada es va omplir de missatges. Hi havia els alumnes... Va ser molt emotiu. I mentre es feia l'acte vaig començar a rebre una allau de missatges. Però no pas al mòbil i prou, també a les xarxes

socials. Jo no entenia res. Algú havia filtrat les meves dades personals al portal de Forocoches.

—Sabeu qui ho va fer?

—El jutge ho investiga, però tenim sospites que Eduardo Inda podria ser-hi involucrat.

—Com les van aconseguir, les vostres dades?

—Amb la meua ex-parella teníem un negoci, però quan ens vam separar jo en vaig sortir. Tanmateix, com que havia participat en l'empresa, les meves dades, és a dir, nom complet, número de telèfon... eren públiques. La meua ex-parella també ha rebut atacs. El 3 d'octubre mateix vaig anar als Mossos a denunciar-ho. El mòbil anava sol, no el podia ni aturar. Sembla una estupidesa, però lliurar el telèfon, una part de la teua intimitat, a la policia, perquè el buidi i investigui, té un pes emocional. En tot això he perdut moltes coses. Per exemple, he hagut de renunciar al meu número de telèfon de tota la vida. Actualitzar contractes, tràmits administratius... No

puc tenir ni una línia al meu nom, perquè la troben i continuen els atacs.

—Quina mena de missatges heu rebut?

—Insults, amenaces de mort, vexacions, de tot. La majoria són extremadament masclistes. També he rebut moltes banderes d'Espanya i comentaris contra l'independentisme. És sorprenent perquè molts dels assetjadors tenen el nom, els cognoms i una foto seva al perfil. No entenc què els porta a participar en un assetjament col·lectiu. Fer-ho des del mòbil els deu fer sentir impunes... Els missatges de text no me'ls he llegit pas tots, és impossible, però els de la bústia de veu, que són una norantena, els he escoltats tots. Amb un amic ens vam asseure, amb una cervesa, i els vam començar a reproduir. Ell no va poder aguantar. N'hi ha un que encara el tinc molt present: 'Quan surtis de casa teua, mira enrere, perquè sempre hi ha algú que et vigila. A vegades pots travessar el carrer, pot passar un cotxe... S'ha de vigilar, Marta, perquè la mort és molt a prop.' Una veu de psicòpata... encara em fa venir calfreds.

Tenia por que se'm presentessin ultres a casa i m'agredissin

ALBERT SALAMÉ

—L'assetjament continua?

—A les xarxes socials, sobretot. De fet, els Mossos em van recomanar que les eliminés. Però què haig de fer? Trencar amb tot? Deixar-me atropellar?

—Heu necessitat protecció arran d'aquest assetjament?

—El meu entorn em va demanar que mantingués un perfil baix, però jo crec que he d'intentar que la meua normalitat, encara que alterada, no es trenqui. Per això continuo participant al CDR i essent activa. Què passa? Surto al carrer, vaig a treballar, faig el que sigui... I un dia se t'acosta algú i et comença a enregistrar. Un altre t'increpa. Un altre t'escriu... El 12 d'octubre, per exemple, ho vaig passar fatal. Vaig baixar a llençar les escombraries i a sota de casa hi havia un grup de fatxes. Tal com vaig llançar la bossa vaig tornar corrent a l'edifici. No sé si eren allà per mi, però em va agafar un atac d'ansietat. Vaig trucar els Mossos i em van dir que no podia anar tota sola, i encara menys vivint a Barcelona. Durant un temps vaig anar acompanyada. De fet, encara, segons

què faig i a quines hores, molts amics s'ofereixen a acompanyar-me.

—Heu portat l'assetjament als jutjats. En quin punt es troba la investigació?

—El jutge investiga l'origen de la filtració de les meves dades personals a Forocoches. D'una altra banda, els Mossos van identificar quatre persones, de les quals una és un guàrdia civil, que van enviar diversos missatges. El jutge les ha encausats per delictes d'odi i amenaces. A més a més, ha requerit a Vodafone que lliuri els missatges de la bústia de veu per fer més identificacions. Tanmateix, costa que l'empresa els lliuri.

—Com us ha afectat personalment tota aquesta campanya d'assetjament?

—He mirat de mantenir el meu activisme, ser activa, però l'estiu passat, quan hi va haver l'auge dels grups d'extrema dreta amenaçant i despenjant llaços i estelades, vaig agafar molta por, pànic. Tenia por que se'm presentessin ultres a casa i m'agredissin. Després de les vacances vaig caure en picat. Em vaig adonar, de cop i volta, de què havia pas-

sat. Vaig demanar ajuda i vaig parlar amb professionals, però sóc tossuda, i em vaig proposar de tirar endavant. Per Nadal em vaig tornar a enfonsar. I llavors sí que em preocupo, m'aparto de l'activisme i realment em dedico a cuidar-me.

—Com us sentiïu ara?

—He canviat molt. Abans de l'1-O no era com sóc ara. Abans era una persona normal i ara em sento una cosa rara. He canviat de caràcter i físicament he tingut molts problemes. L'estrès m'ha passat molta factura. He tingut molts moments de por, pànic, malsons... Ni a en Millo no li desitjaria tot això que he passat.

—Per si no fos prou, també heu estat víctima d'assetjament i escarn dels mitjans. Crònica Global i Ok Diario, per exemple, us anomenen 'Marta ditstrencats' i 'la farsant de l'1-O'.

—Només entrant a Google pots veure la quantitat d'insults que m'han dit. No me'n refio gents, dels mitjans. M'han arribat a trucar del programa de l'Ana Rosa per comprar-me exclusives. A mi? Exclusives? Suposo que volien que confessés que em vaig inventar les lesions i l'agressió. Qualsevol cosa per l'audiència... De cara la galeria et diré que me'n surto, que estic bé, forta. Però internament et toca l'autoestima. He sentit vergonya per la manera com m'han tractat i sento vergonya quan la gent parla de mi. Pel carrer no sé si la gent em mira per pur atzar o perquè veuen la 'Marta ditstrencats'. M'he demanat mil i una vegades per què m'ha hagut de passar això a mi. Em van agredir i ho vaig explicar. L'endemà, simplement, vaig matisar les lesions. No he mentit, però ells ja han semblat els dubtes. Jo sóc una víctima de la violència de la policia, no haig d'anar-me justificant.

—Heu desitjat en algun moment no haver enviat la nota de veu o no haver enregistrat el vídeo de després de l'agressió?

—No. En algun moment he pensat d'esborrar-me de tot arreu i desaparèixer del país.

—Això que dieu és molt dur.

—Ho he pensat, sí. Per sort tinc una parella que és un sol. Ara imagina't que tingués fills. El meu nebot té cinc anys i he hagut d'esborrar fotografies seves de l'Instagram perquè l'identificaven com un fill meu. Imagina't quines línies passa la gent. Sí, he pensat d'anar-me'n. Han fet molt de mal al meu ex-company i a la meua família. La meua mare ha rebut tota mena de missatges a Facebook. La meua vida és molt pública i n'he perdut pràcticament el control. En un diari, per exemple, van publicar que me n'havia anat del meu poble perquè tenia problemes amb els homes. La meua vida l'han explicada a trossos i malament. Totes tenim la nostra motxilla, i ara potser aguento això per tot el que he après a la vida. Tots tenim la nostra motxilla, mentre rebia tot això es van morir una àvia i un oncle, i mentre tu parles d'una persona, siguis en un mitjà de comunicació o a peu de carrer, no saps fins on li penetra allò que li dius, ni la transcendència que tindrà. M'agrada explicar sempre aquesta metàfora: les mentides i les especulacions que deixem anar sobre algú són com el vol d'una papallona. Una papallona quan mou les ales a un cantó del món pot provocar un huracà a l'altra punta. Una simple mentida pot provocar un huracà de problemes a la persona que l'afecta.

—Creieu que heu rebut el suport que us mereixíeu?

—A part de sentir vergonya, també m'he sentit molt sola. Quan va sortir la qüestió de l'assetjament vaig rebre diverses piulades, però això és molt fàcil, jo també piulo molt [riu]. Però quan era en plena voràgine, donar la cara o picar a la meua porta, molt pocs ho han fet. Arran de fer-se públic l'assetjament, diverses persones del moviment independentista m'han volgut demanar perdó perquè no m'havien cregut. De totes maneres, també vull dir que la gent dels CDR m'han ofert tot el seu suport i també membres de la CUP com la Mireia Boya, l'Eulàlia Reguant i la María José Lecha. ■

He canviat de caràcter i físicament he tingut molts problemes

Les mentides i les especulacions que deixem anar sobre algú són com el vol d'una papallona

Schuby, la vila de Slesvig-Holstein on van detenir Carles Puigdemont. ACN

Slesvig-Holstein: un any d'una derrota d'Espanya massa poc

Alemanya Avui fa un any que el Tribunal Suprem rebia el cop més dur a l'estratègia repressiva de l'estat espanyol contra l'independentisme

JOSEP CASULLERAS NUALART

F

eia dies que hi havia molt mala maror als passadissos i despatxos del Tribunal Suprem espanyol. Sabien que la decisió de la justícia alemanya sobre l'extradició de Carles Puigdemont no seria la que voldrien, i van anar preparant el terreny per a desprestigiar els jutges del Tribunal Superior de Slesvig-Holstein. I finalment, el 12 de juliol del 2018, avui fa justament un any, Martin Probst, Matthias Hohmann i Matthias Schiemann van fer pública la

decisió de no concedir l'extradició per rebel·lió de Carles Puigdemont a l'estat espanyol i d'admetre-la solament per malversació de fons públics. Tot i que el veien a venir, el cop va ser molt dur, i el jutge instructor de la causa contra l'independentisme al Suprem, Pablo Llarena, va trigar una setmana a prendre la decisió més humiliant que ha hagut de prendre: retirar les altres euroordres pendents contra els exiliats, perquè el castell de cartes se li havia ensorrat. Heus ací el valor d'aquella resolució de la justícia alemanya, que va certificar el triomf

Aquella resolució va certificar el triomf de la batalla judicial de l'exili i que hauria pogut fonamentar l'estratègia dels presos polítics durant judici

de la batalla judicial de l'exili i que hauria pogut fonamentar l'estratègia dels presos polítics durant el recent judici contra el procés. Però no fou així. I les vint-i-dues pàgines del tribunal de Slesvig-Holstein, que són el punt feble més clar i evident de tota la maquinària repressiva espanyola contra l'independentisme, han quedat mig oblidades. Ara, el valor no el perden, i allò que van decidir aquells tres jutges tindrà encara una importància cabdal en el futur.

D'ençà del final del 2017, la tensió entre exili i presó fou evident. Responia en bona

Carles Puigdemont va ser tancat a la presó de Neumünster. ACN

manera a una tensió política dins l'independentisme: el president Puigdemont va optar per presentar batalla a l'exili; el vice-president d'Oriol Junqueras es va estimar més de fer-ho de la presó estant. Aquesta era l'oposició entre uns i altres, i no tan estrictament entre partits o formacions polítiques, perquè bé que hi ha exiliats d'ERC i presos del PDECat. Aquesta tensió es traslladava en certa manera entre els advocats dels presos i els exiliats, però la van anar resolent en l'àmbit judicial, a mesura que s'intensificava la pugna judicial a l'exterior i augmentava la repressió contra els presos a l'interior. I era una qüestió de benefici mutu. Perquè la feina que feien els advocats dels presoners, els recursos que presentaven al Suprem i que eren sistemàticament desestimats, servien per a

fonamentar els arguments dels advocats dels exiliats, i sobretot permetien de contrastar les decisions que anava prenent la justícia espanyola i les que prenia la justícia belga, primer, i l'escocesa i l'alemanya, després.

El contrast era evident ja de bon principi, perquè els presos romanien a la presó setmana rere setmana i els exiliats eren tots en llibertat provisional fins que no es resolien les euroordres que havia enviat la justícia espanyola per a extraditar-los. Això era possible perquè hi havia presos, que eren víctimes de les decisions arbitràries del Suprem. El jutge Pablo Llaena va haver de retirar la primera euroordre a Bèlgica, que havia emès la jutgessa Carmen Lamela, perquè la fiscalia belga va avisar Espanya que no reeixiria. I quan el mes de març del 2018 va

Fiscals i jutges belgues i alemanys ja es posaven les mans al cap quan els arribaven segons quines interlocutòries

enviar una nova euroordre, Puigdemont fou detingut a Alemanya. El govern espanyol, el Suprem i la premsa de Madrid ho van vendre com un triomf, però al cap de deu dies el president ja sortia en llibertat provisional i els jutges alemanys deien que, d'antuvi, no hi veien pas la rebel·lió ni la sedició. Començava un període d'un parell de mesos de recollir al·legacions de les parts, representades per una banda pel Suprem i la fiscalia espanyola i per una altra per la defensa de Puigdemont.

Els jutges alemanys no s'ho van empassar

Fiscals i jutges belgues i alemanys ja es posaven les mans al cap quan els arribaven segons quines interlocutòries de Llaena, i arribaven a tenir la sensació que el jutge els volia aixecar la camisa. Com s'entén, si no, que en l'abundant i innecessària documentació que va enviar als jutges del tribunal de Schleswig-Holstein per a l'extradició de Puigdemont Llaena arribés a incloure informació del 9-N del 2014, o del 2012, quan ell ni tan sols era president de la Generalitat ni membre del govern? La informació que anava arribant a Llaena d'Alemanya no era bona, i la desesperació creixent el portava a inundar de documentació sobre l'1-O els jutges alemanys, amb hores i hores de vídeos incloses. Volia que veiessin que hi havia hagut la

Les defenses del judici a l'1-0 pràcticament no han esmentat la resolució de Slesvig-Holstein. EFE

violència que ell deia que hi havia hagut, amb què justificava l'empresonament dels dirigents independentistes.

La resolució final, la del 12 de juliol, va deixar clar que els jutges alemanys no s'havien empassat els arguments de Llarena. La importància d'aquella decisió era cabdal, perquè per primera vegada una jurisdicció de la UE diferent de l'espanyola es pronunciava sobre els fets que per al Suprem mereixien un processament per rebel·lió i unes mesures cautelars duríssimes. I la resposta dels alemanys fou que el referèndum del Primer d'Octubre s'emmarcava en un dret democràtic de llibertat d'expressió, i que no hi va haver cap iniciativa violenta ni cap pla per a tombar l'ordre constitucional espanyol violentament. I que en cap cas Carles Puigdemont no va en-

coratjar accions violentes, ben al contrari. Tant el Suprem com la premsa espanyola ja feia temps que es referia al Tribunal Superior de Slesvig-Holstein com un tribunal inferior.

Doncs aquest 'tribunal inferior' va dir que no veia la violència de la rebel·lió ni del seu equivalent alemany de l'alta traïció enlloc; fins i tot, examinava un altre delictes del codi penal alemany, el de la pertorbació de l'ordre públic, per si els fets que descrivien Llarena i la fiscalia hi encaixaven. Però tampoc. Perquè hi mancava la violència i la voluntat d'organitzar actes violents per a la secessió o per a l'alteració de l'ordre constitucional espanyol. Hi ha un parell de fragments del text dels jutges alemanys que són molt clars. El primer: 'Resulta dubtós que el reclamat hagi perseguit l'objectiu de

Sí que veien indicis que hi hagués malversació, i per aquest motiu en van autoritzar l'extradició

la separació de Catalunya de l'estat central espanyol "amb violència". De la documentació presentada es desprèn que el reclamat pretenia aconseguir la legitimació d'una separació precisament amb mitjans democràtics, en concret mitjançant la celebració d'una votació.' I el segon, en què destaca el tarannà pacífic de Puigdemont: 'El reclamat no tenia intenció de cometre desordres. Al contrari, en repetides ocasions va insistir en la necessitat d'actuar d'una manera pacífica. No fou "incitador intel·lectual" d'actes

violents. Tampoc no hi ha cap "pla d'acció per a actes violents" dissenyats per ell, com reconeixen les autoritats espanyoles en les seves al·legacions.'

Les defenses dels presos menystenien la resolució

Res de rebel·lió. Tanmateix, sí que veien indicis que hi hagués malversació, i per aquest motiu en van autoritzar l'extradició. Llarena havia d'acceptar l'extradició per malversació, si volia complir el mecanisme d'extradició i de confiança

Voldran aprofitar les condemnes que vindran per tornar a provar d'extradir els exiliats

mútua entre jurisdiccions. Però no ho va fer, hi va renunciar, perquè el Suprem havia d'evitar una imatge demolidora: la del president de la Generalitat jutjat per malversació i la resta d'acusats, que eren tots a les seves ordres, per rebel·lió. Heus ací el valor fonamental de la decisió de Slesvig-Holstein: el judici per rebel·lió i sedició ni tan sols havia d'haver començat per aquest motiu; era el principal argument que desmuntava el fonament del judici contra el procés. I tanmateix les defenses dels presos van renunciar a utilitzar-lo com a tal.

Només la defensa de Jordi Cuixart va brandar la resolució. Ho va fer tant en les qüestions prèvies com en l'informe final, destacant la contradicció que la justícia alemanya no veiés ni violència ni rebel·lió en uns fets que Espanya podia condemnar per rebel·lió. Els advocats del president d'Òmnium van demanar al Suprem que presentés una qüestió pre-judicial al Tribunal de Justícia de la UE sobre aquesta contradicció, però els ho va desestimar. Va respondre que la demanda s'havia presentat de manera extemporània. No era el moment de fer-ho. Ho haurien pogut provar novament

durant l'informe final de les defenses, just abans de l'acabament del judici i que quedés vist per a sentència. Però, tot i que l'advocada Marina Roig el va fer valer, no van presentar la qüestió pre-judicial. Els advocats dels altres presos van menystenir la resolució de Slesvig-Holstein com a argument que deslegitimava tota l'acusació dels fiscals i advocades de l'estat. En els informes finals Andreu Vanden Eynde, advocat d'Oriol Junqueras i de Raül Romeva, ni tan sols s'hi va referir. Ni tampoc Jordi Pina, representant de Jordi Turull, Josep Rull i Jordi Sànchez, ni els advocats de la resta dels presos polítics.

La sentència del Suprem espanyol és probable que sigui condemnatòria, i que sigui dura. Que hi hagi una altra jurisdicció dins de la UE que sobre uns mateixos fets arribi a una conclusió totalment diferent és molt important, sobretot perquè un tribunal parla de fets greus contra la unitat d'Espanya i un altre blindava l'exercici de drets fonamentals com la llibertat d'expressió, de reunió i de protesta. I això encara té valor, i en pot tenir d'ara endavant en el punt més feble que té la maquinària repressiva judicial, que és l'àmbit

internacional. La resolució de Slesvig-Holstein es pot fer valer tant al Tribunal de Justícia de la UE com en futures demandes al Tribunal Europeu dels Drets Humans, i serà un precedent importantíssim que hauran de tenir en compte els tribunals que en un futur no gaire llunyà s'hauran de pronunciar sobre noves peticions d'extradició dels exiliats catalans que farà la justícia espanyola.

Perquè voldran aprofitar les condemnes que vindran per tornar a provar d'extradir els exiliats. Si s'emeten noves euroordres de detenció després de les condemnes, només s'hi podrà demanar l'extradició pels delictes pels quals hauran estat condemnats els presos, tant si és rebel·lió, com si és sedició, conspiració per la rebel·lió, malversació, etc. En aquest cas, la justícia del país on es trobin els exiliats –Bèlgica, Alemanya, Escòcia...–, en el moment que arribi l'euroordre, haurà de tornar a començar el procediment per a examinar-la i per a decidir si en concedeix l'extradició. En una mà, el jutge del país europeu que examini l'extradició tindrà la condemna; en l'altra, la resolució del tribunal alemany que la desacredita. ■

ANNA SAHUN

‘Si algú no em tria per les meves idees, ja no em val la pena de treballar-hi’

Entrevista a l'actriu, que ha acabat la primera part de la ronda de 'Nenes i Nens' a la Villarroel de Barcelona

JÚLIA PARTAL

JOSEP REXACH FUMANYA

Anna Sahun es veu pletòrica. L'entrevistem l'última setmana en què es representa la seva obra, *Nenes i nens*, a la Villarroel, dins el Festival Grec. Diu que aquesta obra és la que l'ha feta més feliç, en el pla teatral, perquè ha aconseguit de redescobrir-se com a actriu. És un monòleg d'una hora i mitja en què es buida davant el públic per explicar una història de violència

personal. Comença amb un format de comèdia verbal fins que aconsegueix deixar l'espectador atordit. Qui no l'hagi poguda veure podrà assistir a les funcions que aviat es programaran a tot el país.

—Hem d'anar molt amb compte de no anar-nos-en de la llengua. Diríeu que *Nenes i nens* és una història de violència domèstica?

—És una història de violència. Jo ho deixaria així. Però penso que en el fons, en la història, hi ha un missatge esperançador, d'algú que sobreviu a un fet tràgic. I la conclusió és que, malgrat tot, la vida val la pena. És també un missatge d'alerta, perquè s'hi tracten molts temes, com el masclisme i la violència, però amb una maduresa que fa que l'espectador es miri aquests temes des d'una perspectiva familiar o domèstica.

'Nenes i nens' és una història de violència

Teatralment parlant, sóc en el moment més feliç

—La violència és latent a tota l'obra, però no es descobreix en tota la magnitud fins al final.

—És la violència inherent en una societat encara tan masclista. El canvi de papers que implica que en una parella la dona sigui la que assoleixi l'èxit o la que porti els calés a casa, encara és vist amb cert recel. Només veient aquest masclisme ets conscient que encara ens queda molta feina a fer.

—És molt interessant una de les frases que pronunciava al final de l'obra: 'La societat està dissenyada per a aturar els homes.'

—Sí, aquest és el missatge final. És la tesi de l'obra. El missatge és: estiguem alerta perquè això passa massa sovint, cada dia. És maco com la protagonista enfoca el naixement de les societats amb l'objectiu de no fer-nos mal els uns als altres, d'establir uns certs codis ètics i morals perquè ens puguem respectar mútuament i sobreviure, mantenir-nos vius. Però, malgrat això, a Occident, encara hi ha molta violència. I la pregunta és: la violència és inherent a l'home i no hi podem fer res? La protagonista ho diu en un moment: no sé per què ens estranyem tant que hi hagi violència, perquè forma part de l'ésser humà, de la nostra espècie.

—Ara que feu un glop d'aigua, no us atureu ni un moment per hidratar-vos en l'hora i mitja que dura l'obra.

—Mireu, els tres primers dies vaig haver de parar per a fer un glop, però pels nervis. És a dir, tu pots parlar una hora i mitja sense beure aigua si vas ben hidratat i no ets a quaranta graus al sol, però els nervis són molt traïdors. Amb en Joel [Joan], havíem assajat molt de temps aquesta obra, però no havíem estat en contacte amb el públic, que és el teu interlocutor en un monòleg. I més en un monòleg tan directe. De sobte, trobar-me amb aquest públic, que respira, que reacciona... Em van venir uns nervis... A més, el principi de l'obra és frenètic, i entre la velocitat i els nervis els tres primers dies ho vaig passar fatal.

Al cap de deu minuts ja està, perquè ja has conegut el públic i ja et pots tornar a concentrar.

—Sabeu quan claveu un cop de puny emocional a l'estómac de l'espectador?

—Sí. Ho sents tot. En notes els sospirs, la tensió continuada... I penso que el públic no és prou conscient que aquí no jugo amb la quarta paret. Quan ets en plena escena en una altra obra, parles als altres actors i interactues, i no parles directament al públic, de manera que no els observes de la mateixa manera que ells t'observen a tu. Aquí sí. I qualsevol llumeta i qualsevol soroll de mòbil, no el pots passar per alt.

—Us ha costat d'interpretar aquest text? Ho dic pel seu dramatisme.

—Uf. M'ha costat molt. Amb en Joel hem fet una feina incansable. És un codi nou per a mi, no havia fet cap monòleg. De sobte, passes de fer un teatre de situació a ser gairebé com un conferenciant, que surt davant el públic a explicar la seva vida. A més, el principi l'obra té un punt de *stand-up comedy*, i es va fer volgutament així. No ens volíem recolzar en res teatral, que només fóssim el text i jo. Hem hagut de treballar les intencions, insistir en cada frase, saber per què la dius, des d'on la dius... M'ha costat molt i en Joel m'hi ha ajudat molt, perquè ha estat pacient i perseverant. Recordo l'emoció que vaig tenir quan vaig llegir el text per primera vegada. Abans em demanàveu si sé quan clavo un cop de puny a l'estómac de l'espectador. I ho sé perquè a mi me l'ha fotut el text. En Joel va insistir molt que això fos una experiència ja viscuda, que d'alguna manera la protagonista ja vingués plorada de casa i no cerqués la compassió, que volgués despertar la gent amb el seu missatge i el seu exemple.

—Heu parlat de Joel Joan, la vostra parella...

—Se sap, sí [riu].

—La gent en parla pel carrer. Com és l'experiència que us dirigeixi la vostra parella?

Assajar aquest monòleg ha estat un bany d'humilitat, com si comencés de zero i hagués redescobert la professió

LA VILLARROEL

—És molt interessant. La cosa més positiva és que hem sabut separar les estones en què fèiem feina, de les estones en què érem parella i aquelles en què fèiem de pares. I l'altre avantatge és que ens coneixem molt, i la confiança ajuda a dir: sé que pots arribar aquí i insistim en aquest fragment. Si amb un monòleg ja t'has despullat molt perquè no pots amagar res, a la teva parella, que a més et dirigeix, no li pots amagar res. És una col·laboració que et permet d'anar al detall. No ho sé, potser m'equivoco, però si això hagués estat un procés normal amb un director amb qui no ens coneixíem, el procés hauria estat molt més curt i potser no hauria arribat tan a fons. Potser a còpia de fer moltes funcions, però la proposta d'en Joel crec que ha estat molt oberta, sincera, molt franca i molt descarnada, com és el text. Perquè en el fons l'obra no és més que una dona que s'obre en canal i ofereix la seva vida.

—Us ha marcat molt el personatge de *Porca Misèria*?

—Carai si m'ha marcat! M'ha marcat tant que d'aquí en va sortir el projec-

te vital d'allà. Diguéssim que, quant a popularitat, va marcar una generació concreta. Als qui ara voregem els quaranta, va ser una sèrie que parlava dels nostres problemes. I sí, va ser un punt d'inflexió en la meua trajectòria. Jo fins llavors havia fet teatre en companyies petites i, de sobte, allò em va obrir un seguit de portes que em van portar a fer més tele. I ara hi ha generacions que em coneixen pel meu paper a *La Riera*, on vaig estar molts anys fent de dolenta.

—I aquesta obra pot tornar a ser un punt d'inflexió en la vostra carrera?

—Per a mi, sense dubte, és el millor que he fet. En el terreny teatral, és on sóc més feliç. I crec que després d'aquests de sis mesos de *master-class* he arribat a un nivell a què no havia arribat mai. Feia molts anys que treballava a la televisió, amb rapidesa, on et dirigeixen poc i et serveixen molt de recursos, però ara, amb en Joel, tot això ho hem tombat a terra i hem provat de tornar a construir. De vegades els actors, com que ens sentim genials, tendim a escoltar-nos. I això és veritat. De vegades quan fas teatre et

quedes allà, parlant... I penses: per què t'agrades tant? Bé, és clar, per l'ego, per això t'has dedicat a aquest ofici... Tot i que haig de dir que crec que el meu el tinc controlat. Assajar aquest monòleg ha estat un bany d'humilitat, com si comencés de zero i hagués redescobert la professió. De manera que sí, sense dubte, en la meua vida professional, aquest monòleg és un punt d'inflexió. És de les millors coses que m'he trobat en dramatúrgia i direcció. Ara, si això canviarà la meua carrera, no ho sé, és un món molt petit, el nostre.

—L'Associació d'Actors i Directors diu que un 70% dels actors i actrius no poden viure de la seva feina. Entenc que formeu part del 30% restant. Però en aquest grup, com es viu?

—És complicat, sí. Depèn de l'època. Jo vaig tenir un període bastant llarg d'estabilitat perquè vaig fer *Porca Misèria*, després vaig estar un any i mig sense fer televisió i després ja vaig estar set anys a *La Riera*. Per això, la meua percepció no és gaire real. En plena crisi, el 2009, acabava de tenir la meua primera filla i vaig començar a tenir una feina estable. Per tant, no sóc referència de res perquè he tingut sort. I ara, paral·lelament, encara que hagi anat fent coses de teatre, em sembla que he de demostrar més coses perquè pensin en mi, perquè em tenen molt associada a la televisió. I una de les raons de fer aquest text és que volia tornar a fer una targeta de presentació: mireu, a aquesta edat, amb la meua maduresa, jo puc fer això, i a qui li interessi, estic oberta a propostes.

—És difícil de desempallegar-se de l'etiqueta de ser un actor de televisió.

—Sí, és una etiqueta. I hi ha dues menes d'actors: els que van més encaminats a la televisió i els qui van més encaminats al teatre. Hi ha gent que fa el salt a la televisió, però ja feia quinze anys que feia teatre. A l'inrevés és diferent. El pas és més complicat, perquè al teatre hi ha més tècnica i a vegades no pots fer passar el que fas passar amb un primer pla i una música de fons.

—No vau pensar mai a provar de treballar a Madrid?

—[S'ho pensa.] Vaig començar a estudiar teatre una mica gran, perquè abans vaig fer Humanitats, i després d'un Erasmus, a vint-i-sis anys i un xicot per allà, encara m'endrecava la vida. I quan definitivament vaig decidir que em quedava aquí, a vint-i-vuit o vint-i-nou anys, em va sortir el paper de *Porca Misèria*. Sí que m'havia passat pel cap, però Madrid és molt dur i ja estava enganxada a la televisió d'aquí. I després, quan ja tens família, es fa complicat. Ara que ja els tinc una mica més grans, doncs penso que bé, potser anar i tornar ho faria. Ara, passar una temporada allà no ho crec, m'agrada massa Barcelona. De moment encara resisteixo aquí.

—Per acabar, arribem al 'momentet de VilaWeb', que deia en Joel Joan en una entrevista. No heu amagat que sou independentista. No us ha fet por de significar-vos així?

—Penso que si algú no em tria per les meves idees polítiques, ja no em val la pena de treballar-hi. Jo no em dedico a la política, de manera que no m'han de valorar per això. Per tant, penso que qui no em vulgui per això, tampoc no em mereix.

—Com la veieu, la situació actual?

—La veig negra com aquest mantell. Sí. La veig negra. M'agradaria tenir l'esperança que això a curt termini es pot solucionar, però ara mateix veig que vénen uns quants anys de desgast i molt de patiment. Tard o d'hora ho aconseguirem, però a una dècada vista. Ara mateix només hi veig patiment.

—Us sentiu decebuda amb els polítics?

—Una mica, sí. Va haver-hi un moment que semblava que tots anàvem units, que ja ens dividiríem més endavant. Però, hòstia, és que si no ho fem junts i només pensem en partits... La unitat costarà molt. La meua àvia es va morir amb cent anys i ja m'ho deia: 'Ai, nena, això no ho aconseguirem mai perquè ni nosaltres no ens posem d'acord'. 'No, àvia, aquesta vegada, sí', li deïem. Doncs som aquí, tenia raó. ■

En el teatre em sembla que he de demostrar més coses perquè pensin en mi

Tard o d'hora ho aconseguirem, però a una dècada vista

GRISELDA TRIANA

*‘A Mèxic es pot matar un periodista i
que no passe res’*

Converses pels vint-i-cinc anys de VilaWeb

FOTOGRAFIES DE JÚLIA PARTAL

VICENT PARTAL

Vaig entrar a Mèxic, per primera vegada, des del nord. Devia ser el 1986, quan un avió em va deixar a El Paso, la ciutat que hi ha al nord de la frontera del Rio Grande, encara a Texas, als Estats Units. Era de nit i en eixir de l'aeroport vaig quedar bocabadat per l'enorme extensió de llum que s'estenia al meu davant. Semblava una ciutat inacabable, però en realitat n'eren dues, El Paso i Ciudad Juárez, dos noms per a un sol espai urbà separat entre dos estats, entre dos països i, de fet, entre dos mons per un riu que era i des d'aleshores ha estat encara més la frontera més dura del món. A Berlín havia travessat aquell mur que havia de representar la manca de llibertat. Però l'experiència de passar sense problemes del nord del Rio Grande al sud mentre al teu costat una gentada feia cua durant anys tan sols perquè no tenia el pas-saport adequat em va semblar, de llarg, molt més dura, molt més impressionant, molt més immoral, que no pas l'escrutini marcial a què et sotmetien en els punts de control aquells altíssims i esquerps vopos de la difunta RDA.

Quan finalment vaig arribar a l'hotel, com faig gairebé sempre, vaig encendre el televisor i vaig fer córrer les cadenes per veure quines hi havia. Supose que és un costum de vell periodista: situar-te primer de tot. Saber què trobaràs i en què pots confiar. Un telenotícies mexicà em va cridar vivament l'atenció. Acabava amb deu minuts ben bons de retrats de criminals. En vídeo. Una persona, davant la càmera, efectuava aquell conegut ritual de la fotografia dels detinguts –ara mire a la dreta, ara al davant, ara a l'esquerra. I mentrestant una veu en *off* ens explicava qui era i què havia fet. De sobte, tots els criminals eren policies. I al final els criminals aquells que es retrataven en públic, tots, eren membres de la policia secreta, cosa que em va sobtar d'allò més. En aquell moment em va semblar increïble la quantitat de crims que en un sol dia es podien cometre en aquella ciutat i més increïble encara quants d'aquells crims els cometien policies.

Avui no crec que hi haja prou temps als informatius per a retratar els crims i encara menys els criminals. Les xifres de la violència a Mèxic són gairebé impossibles de creure. Quaranta mil desapareguts, ara mateix, sense cap rastre. L'any 2017 –del 2018, encara no n'hi ha estadístiques– hi van morir assassinades 23.000 persones. Concretament a l'estat de Chihuahua, on hi ha Ciudad Juárez, hi van aparèixer quatre persones mortes violentament de cada deu mil que hi habitaven. Els càrtels de narcotraficants pugnen per controlar el nord de Mèxic. El de Sinaloa hi és el dominador històric, sota la direcció del 'Chapo' Guzmán primer i dels seus fills ara. Curiosament, aquella frontera que ja a final dels vuitanta em semblava gairebé impermeable avui ho és encara més. Però tan sols per a les persones. La cocaïna, en canvi, flueix amb una facilitat esgarrifosa. Crea un negoci difícil d'imaginar, que fa que uns quants esdevinguin increïblement rics, mentre rosega Mèxic fins als ossos. No hi ha solució per a la guerra contra els *narcos* que no siga que la voracitat del capitalisme se n'encarregue: 'Cal que algú descobreixca una droga millor que la cocaïna, que siga sintètica i que es puga produir dins els Estats Units', em deia una persona que coneix bé la desesperació de la política local. 'Fins que la cocaïna no deixi de ser negoci Mèxic no podrà ser un país normal', reblava.

L'anàlisi pot ser sorprenent però és indiscutible que avui aquest país és a les mans dels narcotraficants o que no pot viure sense pactar-hi. El poder d'aquestes organitzacions criminals és immens, omnipresent, i dificulta no únicament la vida normal de les persones, sinó l'existència de l'estat com a tal. Perquè si un estat no pot protegir els seus ciutadans, de què serveix? No és aquesta la primera obligació que té?

Viure en un país com aquest és extraordinàriament dolorós, però hi ha molts valents que hi planten cara. I entre ells, especialment, grans, enormes periodistes. Que paguen pel seu impagable valor. Més de cent periodistes han estat assassinats d'ençà de l'any 2000 a Mèxic, una xifra comparable a les que exhibeixen Síria o l'Irac. Com ara Javier Valdez Cárdenas, marit de Griselda Triana, també periodista. Valdez fou el gran cronista del narcotràfic a Sinaloa, un defensor tenaç de les víctimes, dels ciutadans normals del carrer.

A la portada de Riodoce cada dia es fa el recompte dels dies passats des de l'assassinat de Javier Valdés.

Vicent Partal amb Griselda Triana, abans de l'entrevista.

Ja havia estat víctima d'un atemptat quan es va publicar el seu llibre *Miss Narco*. El volum fou un èxit de vendes i contenia retrats fins aleshores mai escrits de dones vinculades al narcotràfic: mules, rentadores, núvies, dones... Com a resposta i amenaça, algú va llançar un artefacte explosiu dins la redacció de Riodoce, setmanari que ell havia fundat sis anys abans i que és des d'aleshores un bastió de dignitat periodística, ciutadana i moral. Era el 2009. Valdez fou assassinat vuit anys després d'aquell primer atemptat.

El mataren a Culiacán, la capital de l'estat de Sinaloa, el 15 de maig de 2017, un dilluns. Poc més enllà d'una cantonada de la redacció, a plena llum del dia. Dos homes encaputxats li van disparar dotze trets 'al carrer Vicente Riva Palacio, entre Ramón F. Iturbe i Epitacio Osuna, de la Colonia Jorge Almadaquan', segons la nota urgent que va ser publicada pels seus companys. En aquell tros de carrer hi ha unes cases baixetes, amb un bar, un restaurant que porta per nom El Recreo, una botiga de pneumàtics, un parell de botigues d'arts gràfiques i un edifici gran, de maons foscs, on hi ha un centre de distribució d'una empresa. Tot molt normal i tranquil, un carrer qualsevol. Valdez havia eixit de la redacció per comprar-se alguna cosa de dinar, portava una camisa de quadres foscs petits i el seu barret inseparable, que ara ha esdevingut a Mèxic un símbol del periodisme compromès. Tenia cinquanta anys.

El gener d'enguany, durant el judici de Joaquín Guzmán Loera, àlies 'Chapo', Dámaso López, el seu successor al capdavant del càrtel de Sinaloa, també empresonat, va declarar que Valdez havia estat assassinat pels fills del Chapo perquè havia desoït les seues ordres de no publicar una conversa amb ell mateix. Un dia un home que no es va voler identificar va telefonar a Riodoce demanant per Valdez i li va dir, sense identificar-se, que tenia una informació important i que l'esperava al carrer. Un altre periodista, en l'ambient d'extraordinària violència de Sinaloa, no hi hauria anat, però Valdez hi va anar i es va trobar amb un telèfon mòbil a l'altra banda del qual hi havia el qui havia estat lloctinent del Chapo, Dámaso López, que li va fer unes declaracions criticant durament els fills d'aquell.

Quan es va publicar l'entrevista, Dámaso López i els fills del Chapo sostenien una batalla a trets, oberta i total, pel control del càrtel de Sinaloa. Aquests darrers, quan varen saber que es publicaria l'entrevista, van posar-se en contacte amb la redacció i van oferir-se a comprar tota l'edició. La revista ho refusà i va posar el número al carrer, però els narcotraficants varen enviar gent a tots els punts de venda per adquirir immediatament els 4.500 exemplars de la tirada, tan de pressa com arribaven. I, després de segrestar el dret d'informar-se dels lectors, van matar el periodista. III

A Mèxic es pot fer bon periodisme però és cert que el cost, el preu, que es paga per fer-lo és molt alt

Vaig trobar-me amb Griselda Triana a la ciutat de Mèxic el 6 de juny. Vàrem quedar al bosc de Chapultepec, el gran pulmó verd d'aquesta megalòpoli de vint milions d'habitants, on se celebrava la Fira de les Cultures Amigues. Al Pavelló de la Ciutat de Mèxic s'havia de fer aquell dia un debat sobre l'efecte de la violència en el periodisme, debat en què ella havia de tenir una participació destacada. El dia abans havia tingut una llarga conversa amb Griselda i més companys periodistes mexicans que m'havia fet entendre millor l'abast de la tragèdia que s'abat sobre aquest país. Griselda va arribar amb pas lent, però amb un somriure als llavis que no se li esborrà ni en els moments més durs de l'entrevista. Al cap de pocs minuts de començar a parlar, tots dos en veu molt baixeta i ella a poc a poc, com mastegant cada paraula que pronunciava, una pluja torrencial ens va obligar a arrecerar-nos dins una caseta de l'organització i la conversa continuà en una penombra molt serena, acompanyada, això sí, dels colps agressius de les gotes de pluja sobre el sostre plastificat que ens aixoplugava.

—La veritat és que no sé ben bé per on començar. Tinc por de fer preguntes impertinents. Jo entenc el periodisme com un combat, però el preu ací a Mèxic és tan alt que fa molt respecte de parlar en aquests termes. No voldria semblar frívol i encara menys insensible.

—A Mèxic es pot fer bon periodisme però és cert que el cost, el preu, que es paga per fer-lo és molt alt en termes personals. És molt lamentable que els periodistes treballem en aquest país sota amenaces constants, amb el risc real de ser assassinats o de desaparèixer, d'haver-nos de desplaçar a una altra part del país per poder viure, simplement per poder mantenir-nos vius. Això no hauria de ser així.

—Viure el periodisme amb por és viure el periodisme?

—Jo sé com va viure Javier l'exercici periodístic i Javier mai no va negar que tenia por. És clar que en tenia. No podia ser altrament. Sabia molt bé què feia i de qui havia de tenir por i per què. Ell no va negar mai la preocupació que sentia perquè era ben conscient que tocava afers molt sensibles, que el posaven en

risc i l'enfrontaven a gent extremadament perillosa.

—I vós?

—Jo ho vivia també amb molta preocupació, és clar. El meu exercici professional era diferent del seu, això m'agradaria que quedàs clar. Jo he treballat més a la ràdio, no tocava els seus temes ni el meu camp era el periodisme d'investigació a què ell es va dedicar amb tota la força. Tanmateix, també era ben conscient de què hi havia en joc. Per exemple, recorde molt vivament, com si fos ara mateix, l'impacte que em va causar veure publicada aquella entrevista amb Dámaso López que, al cap i a la fi, posen d'excusa, diuen que és la motivació, del seu assassinat. Quan la vaig veure publicada a la seua revista, a Riodoce, i vaig comprovar que l'havia signada ell personalment, que hi havia posat el seu nom, em vaig sentir terriblement malament. Allò era exposar-se massa, vaig pensar-ho de seguida.

—Exposar-se ell?

—Sí. Exposar-se ell. Però també, expo-

**Cap periodista,
ni cap familiar de
cap periodista no
hauríem de viure
amb aquesta por**

sant-se Javier, com passaria amb qualsevol altre periodista, tots els qui érem al seu costat ens exposàvem automàticament. Ell molt més que nosaltres, és clar. Però nosaltres també. A partir del moment que es va publicar aquella entrevista vaig passar a viure el nostre dia a dia encara amb molta més por, tenia molta més por que no havia tingut fins aleshores.

—Por en la vida quotidiana?

—Sí, és clar. Per exemple, cada vegada que pujava al cotxe amb ell no podia evitar de pensar si hi havia una bomba que podia esclatar en qualsevol moment. Per a matar-lo. Això ens podia passar...

—Li ho vàreu dir mai, això?

—No li ho vaig dir mai, ni una sola vegada. Però ho pensava sempre. Cada vegada.

—I tanmateix pujàveu al cotxe...

—És clar. Perquè no volia quedar-me sense aquells moments familiars. Sense anar una estona a passejar tots tres o tots quatre junts, amb els nostres fills. Però és molt difícil viure pensant constantment que aquell pot ser el darrer dia. No

me n'anava mai a dormir si ell encara no havia arribat a casa. Cap nit no ho vaig fer. I moltes vegades m'imaginava que el podien matar allà mateix, tot just arribant a la casa i mentre jo l'esperava dins, perquè això els criminals ho han fet sovint. O que el podien matar quan se n'anava al matí, de camí cap a la feina. Els maten sempre als llocs on els periodistes treballen o viuen. A prop de la redacció, com li varen fer a ell. Saben les rutines diàries i les aprofiten.

—Perdoneu que insistisca en la pregunta anterior: i es pot exercir el periodisme en aquestes condicions?

—Cap periodista, ni cap familiar de cap periodista no hauríem de viure amb aquesta por. El periodisme s'ha d'exercir com un acte d'amor per la justícia, per la veritat, no amb aquesta que pot passar alguna cosa qualsevol dia que se t'emporta la vida, tants anys de vida. Però és el món que ens ha tocat. Vivim en un país on l'estat és incapaç de protegir-nos i de protegir la nostra feina.

—Tots dos treballàveu de periodistes de feia dècades. Teniu la sensació que

Em pregunte sovint, quan he de fer una entrevista o un debat, si parle en nom seu o bé en nom meu, o com a víctima

com més va més difícil és d'exercir de periodista a Mèxic? És pitjor avui que no fa deu anys, vint anys?

—Crec que avui a Mèxic es fa molt més bon periodisme que quan nosaltres vàrem començar, fa vint anys. La nostra generació, la de Javier i meua, ens vàrem anar formant, si ho puc dir així, de manera empírica. Javier era sociòleg i havia militat en el Partit Revolucionari dels Treballadors. Fins i tot havia estat candidat a diputat per aquest partit quan tenia tan sols divuit anys. Javier va començar a escriure de molt jove. A vint anys ja publicava una columna que es titulava 'Regeneració' en un diari de

Culiacán. Llegia molt, escoltava molta música, tenia idees molt revolucionàries. Javier no va haver d'estudiar una carrera formal de periodisme per a ser el bon periodista que va ser. El destí, la vida, el va anar portant per aquest camí i crec que puc dir que ho va fer molt bé, que va ser un gran periodista.

—I vós?

—El meu cas és diferent del seu. Jo estudiava psicologia però em vaig adonar que no era la carrera que volia seguir. I vaig començar a treballar en mitjans, gairebé al mateix temps que Javier. Vaig començar a principi dels anys noranta com a reportera radiofònica però també vaig treballar en premsa escrita. Fins i tot vaig fer de diagramadora! Ara em considere en excedència de la meua feina, a la Universitat Autònoma de Sinaloa. Allà he estat reportera i cap d'informació de la Direcció General de Comunicació Social. També vaig ser coordinadora i conductora de diversos programes emesos pels mitjans de la universitat, el darrer dels quals 'La otra edad', un programa que depèn del Centre de Polítiques de Gènere. I col·labore ací a la ciutat de Mèxic amb la Casa Refugi Citlaltépetl, on hem impulsat el memorial Javier Valdez, un espai que acull els seus llibres, part de la seua biblioteca personal.

Però em pregunte sovint, quan he de fer una entrevista o un debat, si parle en nom seu o bé en nom meu, o com a víctima. I si puc parlar d'ètica, de resistència, com ho feia ell, com sempre havia fet ell. I la veritat és que no ho sé, simplement no ho sé...

—Vós no sôu de Sinaloa. Javier sí que ho era. No sé si éreu conscient, quan vàreu arribar-hi, de quanta violència hi trobaríeu.

—Jo tenia dotze anys quan vaig arribar a Sinaloa i allà és on vaig sentir per primera vegada el famós *corrido* del narco Lamberto Quintero ('Su compacero le dijo:/ "Nos sigue una camioneta."/ Lamberto sonriendo dijo:/ "Pa' que son las metralletes"...'). I vaig tenir curiositat per a veure el pont de la cançó,

La violència és a l'ADN de la gent i serà molt difícil de treure-la'n

A Mèxic es pot matar un periodista i que no passe res. Hi ha una enorme impunitat per aquests crims. No passa res quan maten un periodista. Res de res

aquest que et porta a Tierra Blanca. Després, a la secundària, tenia de companya una familiar molt pròxima d'un cap del narcotràfic que avui, tants anys després, continua lliure. I la veritat és que a mesura que creixia anava prenent consciència que a Sinaloa aquesta mena de vida és normal, és natural. Simplement et vas avesant a la violència, fins que arriba un punt que la naturalitzes, que la interioritzes...

Però cal dir que no és natural ni normal això que passa a Culiacán, a Sinaloa. Has de pensar que, per exemple, al Cap d'Any les famílies s'han d'amagar dins de casa, no poden ni traure el cap per la finestra perquè tot són ràfegues d'armes de gran calibre, disparant d'abans de les dotze de la nit durant hores i més hores. Vist això, crec que arribar a la fi de la violència és una utopia sense fonament. La violència és a l'ADN de la gent i serà molt difícil de treure-la'n. Els xiquets i les xiquetes de Sinaloa porten la violència tatuada al cos de ben menuts.

—No vau pensar mai a canviar d'ofici, a fer una altra cosa?

—No. A més, era impossible que Javier deixàs d'escriure! I jo no li ho hauria demanat mai. És veritat que em preocupaven les conseqüències de la seua feina de denúncia i investigació, que m'atemoria allò que feia. Però era allò que havia de fer, era evident. A voltes me l'imaginava ja vellet, a la casa, però encara escrivint. Escrivint sempre. Era una mena de somni que no ha pogut ser...

—I tot això, com afecta els joves que ara s'inicien en el periodisme?

—Passa que per a molts joves és molt difícil de ser periodista per la pressió que reben de les famílies. Les famílies tenen por que es dediquen a aquest ofici nostre. Els demanen per què fan aquella carrera si els acabaran matant en cas que publiquen segons què. Per a moltes famílies és difícil d'acceptar que el seu fill o la seua filla siguin periodistes amb el risc que corren.

Però, de totes maneres, hi ha molts joves que fan una gran feina. Que volen

escriure, que saben escriure, que tenen sensibilitat, que tenen una preocupació sincera i honrada pel país i per tota la situació. Pense en Daniel Larrea, en Marcela Turati, en Alejandro Almazan... Ells i molts més periodistes fan la feina que la ciutadania d'aquest país es mereix, a la qual té dret fins i tot en les condicions tan adverses que vivim.

—En alguns països la precarietat o les pressions polítiques o comercials són el màxim problema pel periodisme. Pel que dieu, no és el cas de Mèxic.

—Tot això hi és, és clar. Ho vaig aprendre de pressa quan era molt jove. A la ràdio em van fer seguir un partit polític durant una campanya electoral. Vaig anar informant de tot allò que feia el candidat i, de sobte, el director em va cridar i em va dir que no treballàs tant, que allà tots eren del PRI i no calia donar tanta informació de l'oposició. A Mèxic el problema principal, per davant d'això i tot, és la impunitat. A Mèxic es pot matar un periodista i que no passe res. Hi ha una enorme impunitat per aquests crims. No passa res quan maten un periodista. Res de res.

—Javier va haver de crear un mitjà propi per a desenvolupar el periodisme que volia fer.

—Sí. Riodoce. Tothom deia que només duraria mig any i ja en fa setze que ixen al carrer. És una publicació que resisteix, que sobreviu amb la venda d'exemplars, no amb la publicitat, que a Mèxic és molt marcada i és un instrument de control polític. Dissortadament, hi ha pocs casos com aquest i visc sempre amb la preocupació que un dia hagen de tancar.

—Hi ha un aspecte del vostre cas que crida molt l'atenció. Després de l'assassinat, descobriu que el govern mexicà intenta espiar-vos fent servir el conegut Pegasus, un programa israelià que, en principi, només es ven a governs.

—Sí. És així.

—Ho interpreteu, com fa tanta gent, com un símptoma de complicitat? Vull

dir de complicitat entre l'estat i els narcotraficants? Volien saber què més sabíeu? O només us volien fer por?

—Si volien fer-me por la veritat és que no me'n vaig ni assabentar. Perquè va passar un any abans que fos conscient que el meu mòbil havia estat atacat amb aquest programa. A mi em van arribar uns missatges, que contenien aquest *malware*, el 25 i el 26 de maig, deu i onze dies després de l'assassinat de Javier. I no els vaig ni mirar. La veritat és que en aquell moment no volia llegir res i encara menys res que tingués a veure amb l'assassinat de Javier. La meua vida era un caos. El meu cap estava en una altra dimensió. Simplement, no m'hi vaig ni fixar. Fou quan es va fer públic que al director de Riodoce, Ismael Bojórquez, i al cap d'informació Andrés Villareal, els havien arribat aquests missatges i que es tractava de Pegasus que em vaig adonar que a mi també m'havien atacat. Després els experts ho van analitzar

i, efectivament, el telèfon tenia aquell *malware* instal·lat.

—Què vàreu sentir quan vàreu comprovar que el vostre govern, després d'haver estat assassinat el vostre marit pels narcotraficants, a sobre us espiava?

—Una ràbia enorme. No sé expressar quanta ràbia. Em vaig sentir molt agredida perquè no sóc cap criminal i perquè havia col·laborat amb la fiscalia en tot allò que m'havien demanat per aclarir l'assassinat. En tot. La fiscalia havia entrat a casa nostra i l'havia revisada de dalt a baix. Havien regirat la biblioteca de Javier, els seus papers, havien mirat i analitzat tots els nostres ordinadors, telèfons, tauletes, per veure si hi trobaven cap pista. I allò no era prou? Per què varen assaltar d'aquella manera la meua intimitat i la de la meua família, d'amagat de nosaltres?

—Potser pensaven que teníeu informació que no volíeu compartir amb ells?

—Javier era un bon periodista i tots dos sabíem, com a professionals, que hi havia coses que simplement no ens les podíem explicar. És molt elemental. És una regla bàsica de la professió. La informació que ell tenia i que ens podia posar en risc a nosaltres se la quedava per a ell. Era un periodista extraordinàriament responsable. Potser alguns no poden entendre que una parella es comporte així, però tots dos érem periodistes i sabíem què hi havia en joc i que perillós que era tot plegat.

Però, siga com siga, si el govern hagués volgut saber res més era tan senzill com demanar-me permís o autorització, preguntar-me. Si m'haguessen explicat que era necessari jo hi hauria col·laborat. Però no, allò que varen fer és molt pervers. Especialment perquè aquell dispositiu, aquell telèfon concret, el vaig passar a la meua filla i per tant la van espiar a ella. I per què? És horrible.

A la Casa Refugi Citlaltépetl, és tradició que els periodistes signen un dels seus llibres a Javier Valdéz. A la fotografia, la dedicatòria que va fer Vicent Partal.

El dolor fa mal. Molt de mal. Ara fa dos anys de l'assassinat de Javier i encara tinc feina a entendre que haja passat tant de temps

—Mèxic ha canviat de govern i el nou president, López Obrador, us va oferir de parlar en una de les primeres conferències de premsa que va fer al palau presidencial, per si volíeu fer una denúncia pública dels fets. Quan us vaig veure parlant allà, vaig pensar que us devia ser molt difícil de mantenir-vos serena com us vàreu mostrar, posada de sobte davant els focus de tothom al palau presidencial.

—La serenitat la mantinc gràcies a la teràpia psicològica i gràcies a la psiquiatria. L'agost del 2018 vaig haver de fer aquest pas, vaig haver d'acceptar que necessitava psiquiatria, cosa que per a mi ha estat molt difícil. Però passa que el crim contra Javier no és un crim més i que les conseqüències són especialment difícils de superar. Ell era un personatge molt conegut, una referència per a molta gent en aquest país. El meu perfil, professional i ciutadà, era diferent, més discret si ho voleu dir així, i el seu assassinat també implicava que jo em posava a la vista de tothom. He de donar la cara. I una de les conseqüències d'això és que revisc constantment tot allò que ha passat, tot allò que m'ha passat. Quan la ferida comença a tancar-se sempre passa alguna cosa que la reobre. Però he de continuar amb aquesta vida pública i ara veig més clar què he de fer amb la resta de la meua vida. I els medicaments i les teràpies em mantenen més tranquil·la, més serena, més fresca. Gràcies a això ara puc començar a prendre el control de molts aspectes de la meua vida que fa un any no podia dominar.

—En aquella compareixença vàreu reclamar una investigació a fons...

—Vaig exigir que no descartassen cap línia d'investigació pel que fa a l'autoria intel·lectual dels assassins de Javier. Tant me fa de quina organització criminal vingués l'ordre. Vull que la nova fiscalia general de la república siga rigorosa i que es pugui determinar qui va donar l'ordre d'assassinar Javier. No únicament qui el va matar físicament. I demane saber això perquè si no ho sabem no podrà haver-hi justícia.

—Us sentiu obligada a fer aquest pas endavant?

—Quan varen matar Javier va arribar a Culiacán un vol pràcticament ple de periodistes. I quan van arribar a la funerària algú em va dir: 'Gris, necessitem que isques.' Aleshores em vaig trobar, de sobte, amb tot de càmeres i col·legues que em demanaven que digués alguna cosa. Però no vaig poder dir res. Em sentia ofegada. Entenia que Javier era un personatge públic, però a mi, com a companya, com a esposa seua, m'era molt difícil de parlar en aquell moment. La primera entrevista no la vaig poder fer fins al cap d'un mes. Em vaig tancar durant setmanes. Estava dolguda, enutjada. Tenia una por que em moria!

—El dolor es pot mitigar amb el pas del temps?

—No. El dolor fa mal. Molt de mal. Ara fa dos anys de l'assassinat de Javier i encara tinc feina a entendre que haja passat tant de temps. A voltes encara pense que va passar ahir. No entenc el pas del temps, no sé com poden passar els dies tan ràpidament. Però també he après que els medicaments o la psiquiatria no em llevaran la tristesa que tinc i que contra això hi he de lluitar amb la teràpia. És molt complicat, tot plegat. Vaig també a la clínica del son, perquè em costa molt de dormir, tinc insomni.

Diguem que m'ajude a mi mateixa i em deixe ajudar. Estic envoltada de persones que sé que m'ajuden, que m'impulsen, que m'inspiren. I és com si em deixàs anar. Però alhora sóc molt conscient d'on sóc. Sé que hi ha coses que encara em fan por, no perquè no crega possible de fer-les sinó perquè durant molts anys les he fetes amb un company al meu costat que ara no hi és.

—Sentir-vos acompanyada és important.

—És important que no ens aïllem.

—I d'on traieu les forces per a pensar en l'ofici, en el periodisme, enmig de tot això que m'expliqueu?

—És que el periodisme és una forma de

vida. Que Javier va triar i que jo he triat. La meua activitat periodística ara és en pausa per tot això que us explicava. Jo no feia el periodisme que feia Javier, les nostres especialitats eren diferents, però a mi m'agradava molt allò que feia. I crec que tornaré a fer allò que feia abans quan puga, quan això em resulte possible, que ara mateix no puc. M'he passat la major part de la vida fent ràdio i voldria tornar-hi. Però ara mateix en seria incapaç. Sé que ara necessite temps, però també sé que sóc periodista i que aquesta és la meua vida.

—Quina creieu que és la millor definició de periodista?

—Diuen que ser periodista és ser els ulls i la veu de la societat, però a mi no m'agrada gaire aquesta formulació. Ara, en qualsevol cas és evident que com a periodistes contribuïm sempre a canviar consciències, a transformar-les sobre la realitat que vivim.

I per això el bon periodisme només és a les mans dels qui volen anar més enllà de les declaracions oficials, a les mans dels qui ho qüestionen tot, dels qui fan les preguntes pertinents i les fan de manera potent i argumentada. El bon periodisme és a les mans dels qui donen veu a les víctimes. Però sobretot és a les mans d'aquells periodistes que poden mirar a la cara els seus col·legues perquè tothom sap que mai ningú no els podrà espantar ni corrompre.

Aquestes converses serveixen per a commemorar els vint-i-cinc anys de VilaWeb i per a reflexionar sobre el paper del periodisme al món. Se'n publica una al mes.

1. Can Dünder: 'Ma casa es crema i voleu que em limite a fer unes fotos i escriure una columna?'

2. Griselda Triana: 'A Mèxic es pot matar un periodista i que no passe res'

 Converses pels vint-i-cinc anys de VilaWeb

 Converses pels vint-i-cinc anys de VilaWeb

ANDREU VAN DEN EYNDE

‘Marchena no m’ha fet passar per l’adreçador’

L’advocat de Junqueras i Romeva repassa com va anar el judici contra el procés, ‘el cas més crític i més límit a què et pots enfrontar’

ALBERT SALAMÉ

JOSEP CASULLERAS NUALART

‘El judici ha anat com ells han volgut’, diu Andreu Van den Eynde, ara que ha passat pràcticament un mes d’ençà que Manuel Marchena el va deixar vist per a sentència. L’advocat d’Oriol Junqueras i Raül Romeva mira enrere, fa balanç d’un judici que reconeix que en tot moment va tenir

controlat el magistrat. També reconeix que fou un error per part dels advocats de pensar que podrien conduir-lo cap allà on voldrien i que no van ser capaços de coordinar-se com hauria convingut. Perquè les poques vegades que ho van fer, de cop i volta van ser ‘superpoderosos’. Però no n’hi va haver prou.

—Com us ha canviat la vida el judici?
—M’ha servit per a aprendre. He polit totes les coses que es poden polir, de la part tècnica, perquè aquest judici et posa a prova. És com el cas límit en què totes les capacitats que té un advocat penalista s’han de posar damunt la taula: no poder abaixar la guàrdia, haver de mesurar les

El judici ha estat una de les experiències més desgastadores que es poden tenir

Ens vam pensar que decidiríem com seria aquest judici, i va ser un error. El judici ha anat com ells han volgut

paraules perquè tothom et mira, saber ser dur i no renunciar a pretensions quan tens davant un tribunal que imposa molt, però alhora no passar-se de la ratlla i mantenir les formes... És el cas més crític i més límit a què et pots enfrontar. Ha estat una de les experiències més desgastadores que es poden tenir.

—Us condicionava molt sentir-vos tan observats?

—Hi ha una feina prèvia a la sessió, de saber entrar en aquest judici mediàtic sabent que ho hauràs de fer diferent, preparant més les coses, mesurant les teves reaccions... Perquè en la justícia normal hi ha mil errors, aturades, que aquí no les fas. Però hi ha una altra cosa: la reacció que veus quan surts de la sala, no me l'hauria imaginada mai de la vida.

—Què voleu dir? Quina reacció?

—Em cridava l'atenció com aquest judici es convertia en notícia però també en entreteniment i com la feina que fèiem nosaltres era digerida, reinterpretada, criticada, i també lloada, per tots els mitjans amb una dedicació i una energia com no havia vist mai; gent que et deia que eres el millor i uns altres que eres el pitjor advocat de la galàxia; com analitzaven els teus moviments, la roba que duïes, i en creaven notícia constantment, no pas sobre la feina que fèiem, sinó sobre la manera com som, què pensem, on érem tal dia, què dèiem... Aquesta part no me l'esperava. Hi va haver tres o quatre moments en què em va semblar tan increïble què deien que vaig patir molt i vaig necessitar un dia per a refer-me.

—Quines coses us deien?

—Aquests titulars que deien 'Van den Eynde pallaso' o 'imbècil'. O quan parlaven de mi personalment, burxant, i deien on era jo l'1-O; que una portada d'un diari d'àmbit espanyol en paper fes notícia de què feia jo el dia del referèndum.... O creaven articles sobre si m'havia mogut d'una manera, o si havia dit una paraula, o si m'havia discutit amb Marchena... Cada discussió era

una excusa per a denigrar o bé el jutge o bé l'advocat. Jo no estava preparat per a aquest tractament de la informació posterior.

—Us esperàveu que la repercussió del judici a Espanya fos diferent de la manera com ha acabat essent?

—Sí que m'esperava que hi hagués un tractament esbiaixat, però no pas aquest atac ad hominem i aquesta cerca de la polèmica, com de premsa groga. Això no ho coneixia. I una altra cosa: ells ens han guanyat una partida que era impossible que guanyéssim, però que ens pensàvem que guanyaríem. Perquè la feina que hem fet que no surt a la tele és brutal, i de vegades s'han vist coses que ningú no sabia per què passaven però que s'explicaven per tota la feina que havíem fet a fora.

—Per exemple?

—Quan vam aconseguir una de les grans victòries d'aquest judici en fer fora els pèrits d'intel·ligència que aportava la fiscalia. Aquells dos policies que van venir a declarar com a experts, i n'hi havia un que ja havia vingut com a testimoni. Zaragoza es va blocar. Doncs allò fou producte d'una estratègia pensada i desenvolupada durant un any, en diferents moments. Una cosa molt planificada.

—Per part de diferents advocats?

—Sí. Per part d'alguns, dels qui vam qüestionar la pericial d'intel·ligència. I va arribar aquell moment en què va cristal·litzar la nostra estratègia. Però això no se sabia. Vull dir amb això que hi ha una feina de fora de la sala que no ens podien controlar, però la feina de la tele, la que es veia, era una altra cosa. Creïem que podríem dir com aniria el judici, i de cap manera. Ens vam pensar que decidiríem com seria aquest judici, i va ser un error. El judici ha anat com ells han volgut.

—Com Marchena ha volgut?

—Com Marchena ha volgut, i tant.

—Us ha guanyat la partida?

*Quan anàvem junts,
érem més potents.
Però les vegades que
això va passar es
poden comptar amb
els dits d'una mà*

ALBERT SALAMÉ

—És que ell té el poder. Ens pensàvem que podríem prendre el poder a qui el té.

—Però abans dèieu que havíeu de vigilar de no traspasar la ratlla.

—És que hi ha una part personal, que ningú no es vol cremar, no arribar a una situació de confrontació constant. Però d'una altra banda també t'adones que la força de la teva estratègia s'ha de mantenir mitjançant el respecte vers una certa formalitat. Crec que cap dels advocats d'allà no va arribar a la conclusió que haguéssim de fer cap funció ni de trencar les cartes. En les formes, vull dir, perquè en la part jurídica sí: vam dir al tribunal que no havia de ser qui ens jutgés, vam fer les impugnacions més dures que es poden fer, però no ens vam aixecar de la taula ni ens en vam anar, ni vam continuar parlant quan ens tallaven el micro... Això hauria anat en contra d'una sensació que crec que hem pogut mantenir, que era l'orgull de la gent pel paper que hem fet els advocats.

—Però havent vist el judici, i amb les decisions que ja pren el tribunal, no

hauria estat millor anar a una confrontació més oberta?

—Però quina mena de confrontació? Jurídica o formal?

—De totes dues alhora. Marchena va arribar a tenir actituds humiliants envers els advocats i alguns testimonis.

—Hi ha dos graons... El primer, em penso que l'he mantingut. Quan diuen 'Van den Eynde i Marchena s'odien', volen dir que Marchena no m'ha fet passar per l'adreçador. Quan jo he volgut dir res, ho he dit. I aleshores, el segon graó... més complicat. Allà érem dotze... Quan algun dels companys feia un pas endavant, per exemple Marina [Roig] o Benet [Salellas] i jo els donava suport, de cop i volta érem superpoderosos. Quan fèiem això, i ho fèiem nosaltres i també de vegades [Jordi] Pina, la nostra força mediàtica, jurídica, augmentava.

—Amb quins advocats fèieu més pinya?

—Amb la defensa de Jordi Cuixart, sobretot, i amb [Jordi] Pina. Quan anàvem junts, érem més potents. Però les vegades que això va passar es poden

comptar amb els dits d'una mà. Aquest és el problema. No hi ha hagut aquesta unitat d'acció i força.

—Teníeu assegut al costat Melero i de vegades semblava que anàveu per camins diferents.

—Hi ha hagut diferències i fins i tot discrepàncies estratègiques que no han generat profundes contradiccions i que moltes vegades han estat complementàries, però partien, efectivament, de visions diferents.

—Això no ha perjudicat la defensa en conjunt?

—Hi ha hagut una certa complementarietat. Ara, segurament en alguna cosa sí que l'ha perjudicada.

—'A mi m'agrada Marchena', dèieu en una entrevista al Huffington Post.

—Jo crec que Marchena és un bon tècnic, un molt bon director d'orquestra; aconsegueix què vol. És com un pastor d'ovelles. I hi tinc profundes discrepàncies tècniques, de fons. No estic d'acord amb què fa, però allò que fa ho fa bé per

Marchena és un bon tècnic, un molt bon director d'orquestra; aconseguix què vol

ALBERT SALAMÉ

al seu propòsit. I sap portar un judici com mai no havia vist. No havia vist mai que un jutge aconseguís fer un judici com ha fet aquest home, acabant els testimonis, seguint els terminis, collant els interrogatoris... Aconseguix què vol. Ara, és bo que un jutge faci això? No, perquè d'aquesta manera hi ha molts drets fonamentals que es perden pel camí. És un bon tècnic, però les decisions que pren són equivocades.

—Un dia vau callar per protestar per l'actitud dels jutges. Què va passar?

—Aquell dia declarava un testimoni nostre, i de cop i volta el tribunal comentava de manera molt parcial i subjectiva què deia aquell home. Vaig decidir d'aplicar una tècnica. Jo no els podia dir que callessin i l'altra opció era que callés jo, i ho vaig fer perquè s'aturés aquella situació. I va parar, perquè a Marchena li va cridar l'atenció que jo callés. Em va dir si tenia cap més pregunta, i per reafirmar la meva protesta, com que no podia dir

al president del tribunal que preguntaria quan jo volgués, li vaig dir que necessitava temps. Però a Marchena no li vaig poder guanyar la partida, perquè em va dir que jo havia de portar les preguntes preparades de casa. Ell tenia el control total del judici, perquè ni tan sols quan el provava de boicotar me'n sortia.

—De l'anècdota, la part més rellevant és l'actitud dels jutges. No us demostrava que ja era clar el biaix del tribunal sobre els fets que jutjava?

—Aquells dies vaig pensar que el tribunal havia canviat totalment l'actitud quan van començar els testimonis de la defensa. Sí, ho vaig pensar, que havíem passat l'equador del judici i que a ells ja no els interessaven els testimonis de la defensa.

—Al final del judici vau centrar l'estratègia a allargar la mà al tribunal. Us en penediu ara, veient les decisions que han pres? Vau ser ingenus?

—Sí, potser. Però jo no ho feia per convèncer, sinó com a part de l'argumentació de la defensa. Hi ha dues menes de sentència: la que anirà als llibres de dret penal i la que anirà als llibres d'història. La que anirà als llibres d'història és la que diu que això no ens toca jutjar-ho, que això és un problema polític. Si fessin una sentència així, estintolarien els fonaments de l'estat d'una manera brutal. I jo els ho he de dir. Ells han de decidir quina és la separació de poders, on són els drets fonamentals... Una altra cosa és la manera de dir-ho, que era molt pensada: començar el judici dient que això és una crisi i sortint-ne dient que és una oportunitat. Com en tot problema o negociació.

—Però després et diuen que Junqueras no pot ni anar a prometre la constitució, res de llibertat provisional dels presos i insults a l'ONU.

—Sí, però fixeu-vos que jo no faig mai vaticinis ni dic que guanyarem les coses. Jo he d'intentar convèncer i afavorir situacions en les quals el tribunal tingui problemes per a condemnar. Jo crec aquest marc, però després ells no l'entomen. Al tribunal repetidament li donem oportunitats d'inclinar cap als drets fonamentals i no ho fa mai.

—Hem de pensar en una sentència dura?

—Ja al primer minut el nostre marc de treball considerava la possibilitat d'una sentència dura. A partir d'aquí, hem intentat treballar perquè canviés aquest marc mental i ja veurem què passa. Sí que sé que tota l'estratègia d'imputació i d'acusació era feta per possibilitar l'escenari de la repressió màxima. Però no puc dir, ni em convé, que passarà una cosa o una altra.

—Us va sorprendre que el Suprem presentés la prejudicial sobre la immunitat de Junqueras al Tribunal de Luxemburg?

—Sí que m'ha sorprès, em pensava que ens dirien que no. Després, veient la resolució, t'adones que la pregunta és una mica trampa.

ALBERT SALAMÉ

—Per què és tramposa?

—Proporcionen al Tribunal de Luxemburg una informació molt esbiaixada. El Suprem els diu que aquesta situació de suspensió és temporal, com si diguessin que d'aquí a uns quants mesos ja podrà ser eurodiputat. Haurien de dir que una de les possibilitats, força alta, és que la condemna comporti una inhabilitació. I la pregunta que fan és enfocada a obtenir una resposta determinada, que és estrictament si la immunitat desplega els efectes ja al primer moment. Per tant, posa molt difícil al TJUE que en faci una anàlisi profunda.

—Què haurien d'haver demanat?

—Un estat membre pot establir qualsevol condició per a assolir la condició d'eurodiputat? Si és a la presó i vol jurar, l'estat membre té dret d'impedir-ho o prohibir-li de sortir-ne? Polònia pot regular ara la llei electoral de tal manera que estableixi cinc requisits previs que en dificultin l'accés? Això és possible seguint el dret de la Unió? Aquestes preguntes eren molt

interessants, però no són les que fa al tribunal.

—Us preocupen els arguments del jutge únic de Luxemburg amb què va denegar les cautelars a Puigdemont i Comín. Són un mal precedent?

—Tant Luxemburg com Estrasburg són jurisdiccions amb criteris canviants, de vegades d'una manera una mica aleatòria, que no ens donen cap seguretat al 100% perquè no deixen de dependre de clubs d'estats, però que tenen un grau d'independència més elevat que no pas en la jurisdicció espanyola. Això per a nosaltres ja és molt, i treballem sense certeses, ni vaticinis... Jo no he presentat la qüestió prejudicial per dir que aleshores Luxemburg em dirà... No, jo l'he presentada perquè hi ha un supòsit de qüestió prejudicial. Que em diuen que no? Doncs no. Que la tramiten? Doncs que la tramitin. Jo presento la qüestió perquè fa dos anys que analitzo les decisions internes i la compatibilitat amb el dret comunitari. I quan hi ha una incompatibilitat, l'assenyalo. S'ha

d'entendre que no treballem amb plans màgics pensant si un tribunal ens dirà això o allò.

—**Ho dieu per Boye i les cautelars de Luxemburg?**

—No, no ho dic per això, sinó pels qui diuen que tot és guanyat. Nosaltres comencem pel començament, i no sabem mai si una qüestió prosperarà o no. I, parlant de l'acció de Boye, és tècnica-ment coherent i perfecta. I de fet, si nosaltres tinguéssim una resolució o una omissió del Parlament Europeu contra els interessos de Junqueras, faríem el mateix recorregut. Crec que és una qüestió d'estils, i el meu estil evidentment no és aquest. La nostra feina al final sempre descansa sobre una feina tècnica. Però en la perspectiva mediàtica hi ha estils diferents.

—**Quin calendari té ara la qüestió pre-judicial sobre Junqueras?**

—Sembla que pel procediment accelerat es podrà resoldre en dos, tres o quatre mesos. Serà un tràmit ràpid de compareixença i de discussió contradictòria davant Luxemburg però per a respondre les preguntes del Tribunal Suprem.

—**El fet que Luxemburg tingui alhora la causa de Junqueras presentada pel Suprem i la de Puigdemont i Comín presentada per Boye com afectarà en la resolució?**

—Són accions paral·leles i complementàries, en certa manera. Ara, els companys de l'exili tenen sort, en certa manera, perquè poden presentar coses amb una llibertat que nosaltres no tenim. Em diuen que em queixo, però és cert: han pogut fer la pregunta que han volgut perquè tenen aquesta possibilitat. Jo no puc. Doncs cadascú com pugui.

—**Pot ser que hi hagi una condemna contra Junqueras abans Luxemburg no es pronuncii sobre la seva immunitat. Què passarà aleshores?**

—Això és complicat. Jo crec que no poden condemnar-lo mentre Luxemburg no hagi resolt. Però ja veurem què fa

el Suprem, perquè ha fet la pregunta dins una peça separada. Pot ser que tinguin la intenció de desvincular-la de la principal. Però hi ha una lògica aclaparadora: si tu dius que no saps amb certesa si Junqueras té la immunitat, vol dir que consideres la possibilitat que potser la té, i per això necessaries un suplicatori.

—**Seria prevaricació?**

—És que, si no, per què fa la pregunta el Suprem?

—**Hi ha hagut decisions recents del Tribunal d'Estrasburg que no van ser favorables, sobre diputats del parlament i sobre Carme Forcadell. Això perjudicarà la causa en el futur?**

—Pot tenir un efecte negatiu mínim, però no em preocupa especialment. En la batalla simbòlica sí que és negatiu, però tècnicament no. No dic que aquella demanda fos la millor decisió, i hi va haver una polèmica perquè jo, com a representant de Carme Forcadell, que era la primera demandant, era el primer receptor de les notificacions. Però jo no vaig fer aquesta demanda i la van firmar setanta-sis diputats. Era una acció que es feia en un context en què no hi havia presos...

—**Però sí que la signàveu...**

—No. S'havia de fer constar un representant d'aquella persona i la vaig signar com a tal. Però jo no vaig redactar aquella demanda.

—**Qui ho va fer m'ho podeu dir?**

—No.

—**Va ser un error, doncs?**

—Sincerament, si els errors es valoren per quan guanyes o quan perds, va ser un error. Però jo em rebel·lo contra aquesta tirania del guany constant. Això no és seriós, i la gent s'ha de començar a acostumar a treballar, a perseverar, fins i tot davant l'adversitat. Els errors reals d'una defensa són equivocar-se en qüestions tècniques, però en termes estratègics és molt més complex. ■

No treballem amb plans màgics pensant si un tribunal ens dirà això o allò

Els errors reals d'una defensa són equivocar-se en qüestions tècniques, però en termes estratègics és molt més complex

MARTÍ BOADA

‘Si ara Darwin vingués a Barcelona a mostrejar sobre les teories de l’evolució, l’executarien’

Entrevista al doctor en ciències, geògraf i naturalista de l’ICTA-UAB, amb qui parlem de l’estat dels nostres boscs arran de l’incendi de la Ribera d’Ebre, el canvi climàtic i el model territorial

JÚLIA PARTAL

JOSEP REXACH FUMANYA

Doctor en ciències, geògraf i naturalista de l’ICTA-UAB, Martí Boada és una de les persones que coneix més bé el patrimoni natural de Catalunya. Creu que la història del país no solament la trobem als manuscrits històrics, sinó també en el paisatge, perquè en paraules seves,

el paisatge és qui ens revela amb més fidelitat com ha canviat un territori.

La setmana passada va rebre el premi Talent en la trajectòria en Medi Ambient i Sostenibilitat, reconeixement d’una carrera dedicada a conèixer i explicar el nostre entorn. Arran de l’incendi de la Ribera d’Ebre contactem amb ell perquè

ens ajudi a explicar com es poden evitar i com s’han d’adaptar els nostres boscs al canvi climàtic. Creu que cal combatre la idea urbana que tocar un bosc és un sacrilegi i que cal explotar-los millor, treure’n més rendiment en favor d’un canvi de model productiu i, així, tenir una terra més preparada contra els incendis.

Hi ha la idea urbana que un bosc no es pot tocar, quan cada any a Catalunya incorporem trenta milions d'arbres nous

Les perspectives de futur són terribles per a Catalunya

—Hi ha un pensament força generalitzat que diu que el bosc és intocable. Però les vostres teories apunten altrament.

—Som un país de bosc i no ho sabem. Hem passat de tenir un 35% del territori català cobert de superfície forestal els anys seixanta i ara som pràcticament al 70. I què vol dir això? Que som molt per damunt de les mitjanes europees. Som el país amb la densitat forestal més gran d'Europa. Jo només ho constato. El bosc no està quiet, s'expandeix i s'ha doblat. No podem controlar el bosc. Si Catalunya parés l'activitat humana, el 90% de territori seria bosc. Les alzines us baixarien pel carrer Balmes. Però hi ha la idea urbana que un bosc no es pot tocar, quan cada any a Catalunya incorporem trenta milions d'arbres nous.

—D'on ve aquesta idea de sacralitzar el bosc?

—És una idea que ha estat estudiada i és molt pròpia del pensament humà. El mateix Chomsky diu que tenim una cultura essencialment urbana i que és el més antinatural dels sistemes. Un sistema que funciona metabòlicament amb una energia que ve de les nuclears o que li ve de l'embassament de Camarasa, amb una vedella que li ve de l'Argentina o que li ve de Girona, en què ho tenim tot als supermercats... Però si tanques 24 hores l'arribada d'energia, l'arribada d'aigua, els Valium i els donuts, el sistema s'enfonsa. El sistema és tan antinatural que, quan la gent surt el cap de setmana a pasturar, és una teràpia. És clar, sortir del confinament d'un sistema vertical-horitzontal t'obliga a un èxode. I això sacralitza el bosc, de manera que es veu el pagès com el que empastifa, el destructor. I si veuen algú amb una motoserra, ho denuncien al 9 Nou o al full parroquial. És que el sistema ja no et deixa ni tallar! Hi ha una llei forestal que t'ho prohibeix.

—I penseu que s'hauria de poder fer?

—Oi tant que sí! Si un bosc, de mitjana, produeix unes quatre tones de biomassa, per què no en puc retirar tres, amb un pla de gestió sostenible? Això és molt més

sostenible que no un polígon industrial. Si ara el teu avi et cedeix un tros de bosc i t'hi vols fer una casa, ni t'ho pensis! Això és regulat per una llei urbana.

—No us agrada l'intervencionisme administratiu.

—Sí, és més una qüestió ideològica. És que arriba a un moment que ja no pots ni esternudar. És que si ara vingués Darwin amb el Beagle a Barcelona a mostrejar sobre les teories de l'evolució, crec que l'executarién només baixar el vaixell. Ens hem fet un sistema de control institucional tan gran. Si no hi ha cap intervenció humana, el bosc va creixent horitzontalment i verticalment. Però històricament els humans, de la nostra perspectiva socio-ecològica, només parlem d'explotació, quan ens hauríem de referir a l'apropiació.

—Viure del bosc?

—L'explotació pot ser una activitat extractiva sostenible. Com la gallina que tens a casa i en vas obtenint ous. Això és bio-sostenibilitat. Si fas un pla de gestió i vas traient l'excedent, pots obtenir tota mena de productes. De tota mena, de biomassa a fusta certificada que no cal que portem de Sud-amèrica ni Escandinàvia. Falta indústria transformadora que aprofiti tot allò que generen els nostres boscs. Aquest arbre d'aquí al davant [Assenyala un plataner que hi ha a la plaça.], d'ençà que haurà nascut fins que es mori de vell, haurà produït més de set-cents productes químics. És una fàbrica perfecta que produeix lignina, cel·lulosa, àcid acètic, metanol... Només veiem la biologia del bosc, però també hi ha una física, una química...

—Per això, ara que tenim tants boscs, per què no els explotem?

—El punt d'inflexió històric que ha fet canviar els boscs va ser el canvi energètic. No va ser més que això. Fins als anys seixanta, cada ciutadà de Catalunya gas-tava unes cinc tones de bosc, en forma de fusta, llenya, carbó, feixines... I ara són cinc bombones de butà o de propà. Tota aquesta apropiació que en fèiem, ara

El sector primari necessita moltes àrees de superfície, no per especular, sinó perquè la seva activitat sigui rendible

JÚLIA PARTAL

s'acumula. No dic que hàgim de tornar enrere, però s'ha de saber. Abans els nostres avis s'escalfaven, cuinaven i ho feien tot a partir del bosc, i ara ho hem substituït pel petroli.

—Per exemple, com ha canviat la vida agrícola i forestal aquí al Montseny aquests últims seixanta anys?

—Mira, dels anys seixanta fins ara, hem tancat set-cents masos. En aquest municipi on ets ara, Sant Celoni, als anys seixanta hi havia uns dos-cents pagesos i ara n'hi ha un. Hem perdut la pagesia, el sector primari. El bosc també ha augmentat absolutament, i la massa forestal ha augmentat moltíssim. I, ah, coi, hem perdut biodiversitat. Perquè més bosc no vol dir més biodiversitat. Ha augmentat l'alzinar, ha augmentat la fageda, però han desaparegut els camps i ja no tenim pagesos. Han desaparegut tots els animals dels espais oberts com ara la guatlila o els cruixidells.

—Com afecta el canvi climàtic als nostres boscs?

—No és una resposta fàcil ni gaire lineal, però l'augment de temperatura n'acreix

la inflamabilitat. L'augment d'insolació fa que la quantitat de productes volàtils que desprenen els arbres, com els hidrocarburs, siguin més. I amb la insolació i les pujades de temperatura, augmenta la ignibilitat, és a dir, la capacitat d'encendre's. A això hi has d'afegir que als boscs hi ha molta més massa acumulada, combustible per a cremar. Hem passat de tenir uns 2.000 arbres per hectàrea quan hi havia activitat productiva a més de 25.000 ara com ara. Per tant, és una barbaritat. Els boscs avui són molt més inflamables. Per això dic que el bosc s'ha de gestionar, no pots deixar que funcioni sol.

—Calen més ajudes per a desbrossar-los o és responsable del propietari forestal?

—És que el propietari forestal té una cosa de què jo dic 'infortuni semàntic', perquè no hi ha ningú que sigui propietari. A qui té un taxi li diem que és 'propietari de taxi'? A un botiguer li diem que és 'propietari d'una botiga'? Això crea una antipatia social tan gran que gairebé els criminalitzem. Un propietari forestal, perquè li surtin els números per pagar la carrera de filologia macedònica a la filla

necessita 900 hectàrees de superfície. Un dissenyador postmodern al districte 22@ amb una oficina de vint metres quadrats es guanyarà molt millor la vida. Ja no som a l'època del latifundisme, el feudalisme, els cacics... Això ja s'ha acabat. Ara faig un salt. Saps quan necessita una cerealista de la Segarra perquè li surtin els números? 180 hectàrees! El sector primari necessita moltes àrees de superfície, no per especular, sinó perquè la seva activitat sigui rendible.

—Llavors, sí que sou partidari de les ajudes.

—Però és que si no hi ha demanda, jo no em posaria a netejar boscos, amb aquest relleu que tenim a casa nostra, si no n'hi ha un consum. Imagina't que ets l'hereu d'aquesta serra d'aquí [Assenyala al Montnegre.] i la Generalitat et dona un incentiu per cada hectàrea que netegis. Però si tu aquest sotabosc d'estepa i arbusts l'aclareixes però el mercat no t'ho demanda, on ho poses? Pots trinxar-ho i tornar a deixar-ho al bosc, que molts ho fan, però arribarà un moment que hi haurà una pila de biomassa trinxada... A més, això és Catalunya, no és la Selva

El mite de la intocabilitat del bosc és el mite de la donzella verge, molt valorat en societats ideològicament dretanes

JÚLIA PARTAL

Negra, que de portar una màquina de desbrossar per aquests pendents no te'n dic res. En la cultura urbana podem funcionar amb quatre tòpics, com que cal netejar més i que l'administració pagui més, però la solució ha de venir perquè arran de la crisi del petroli s'organitzi més demanda de la biomassa. I aprofitem el sistema forestal amb criteris de sostenibilitat, de manera que la tauleta de nit que tenim a casa certifiquem que s'ha fet amb roure martinenc d'aquí, en lloc de la selva llatino-americana.

—**És a dir, canviar el model productiu.**

—És clar, segur. Has de crear activitat d'aprofitament. Jo ara tampoc no dic que ens adjudiquem un dret de cuixa. Jo dic que ho avaluem.

—**Llavors, tenim boscs amb més ignibilitat i molta massa forestal. Per tant, hem de canviar el model productiu. Però a curt termini ens hem de conformar a tenir-ne d'inflamables a la mínima i que, una vegada cremen, ho fan més de pressa que mai per culpa de la superpoblació?**

—No. No hi podem ser passius perquè les perspectives de futur són terribles per a Catalunya. Són boscs essencialment combustibles. És com tenir la casa de pagès plena de bales de palla. I la pitjor part és que tenim les cases dins dels boscs, i això és un problema. No ho resoldrem avui al matí, i s'hi ha d'actuar. Torno a apuntar que potser hem de combatre la idea urbana i d'alguns sectors ambientalistes que diu que tocar un bosc és un sacrilegi. Per això dic que alguns em lapidarien al mig de plaça de Catalunya. El mite de la intocabilitat del bosc és el mite de la donzella verge, molt valorat en societats ideològicament dretanes. Als Estats Units ja hi ha unes línies de pensament ambiental que ja diuen que els humans som tan dolents per al planeta, que potser és veritat, que fins que no desapareguem com a espècie no haurem redimit els nostres pecats ambientals. I conviden les seves dones a no reproduir-se. Això és extrema dreta ideològica, sense saber-ho. Aquest mite de la intocabilitat és un mite que fa trampa perquè molta gent ho diu de bona fe, com ara mestres i

conservacionistes del territori. Sovint el coneixement del medi és ple de tòpics, i els tòpics són d'allò més apartat del coneixement. 'Això no es pot fer', 'això no es pot tocar'... Per què et penses que porto boina?

—Per què?

—Perquè sóc un defensor del sector primari. No és una qüestió estètica. A la televisió, quan encara volen fer conya, vesteixen algú amb boina, com si fos un dropo, un pagès, el beneït del poble. Hi ha un gran menyspreu pel sector primari, un sector tan important i tan estratègic. Parlem de sobirania com a país i sobirania alimentària, i volem ser autosuficients, però hem abandonat el sector primari. No arriba a l'1% dels nostres treballadors. I tenim una població envellida. I ens falta autoestima. A Califòrnia l'estatus d'un pagès és tan important com el d'un enginyer de Silicon Valley. Aquí no. Falta un pacte de país, entendre'l com un tot, harmonitzar tots els sectors i deixar de banda el separatisme entre el món urbà i el món rural. Així no anem bé. Hem de deixar de creure que el bosc és l'Empordà o és el Montseny, i que és lluny. El bosc, encara que sigui metafòricament, és en el metabolisme global del país. I el bosc pot ser el model energètic, el model de país, el model territorial, el model de consum...

—Ens podem adaptar al canvi climàtic?

—El canvi climàtic el tenim aquí i ni nosaltres estem preparats per a fer-hi front. Què podem fer per a adaptar-nos-hi? L'adaptació és una fal·làcia. Perquè la temperatura sabem que va augmentant, però no sabem quan s'aturarà perquè l'emissor és aquest carboni que era captiu als jaciments, l'hem agafat, l'hem refinat amb els processos de combustió i no el tornem on era, sinó que el retornem a l'atmosfera. Per això s'ha fet aquest hivernacle a dotze quilòmetres d'aquí. I la temperatura va pujant i va pujant. I ens diuen que Miquel Torres ja té les vinyes al Pirineu o que els francesos tenen les vinyes de xampany al sud d'Anglaterra...

Sí és clar, al final les fotrem a Alaska. Però la qüestió és que no s'atura, i ningú no ho sap. És com una caiguda de naips.

—Llavors estem perduts...

—El meu discurs, encara que sembli contradictori, diu que no podem ser apocalíptics ni catastrofistes. Hem de ser objectius. Estem en una situació greu. Però no del planeta. Això que diuen que ens carreguem el planeta. No. El planeta n'ha vist de tots colors. Passa que els humans, com a espècie, ens carreguem les condicions perquè nosaltres hi puguem viure. Però tinc confiança que el coneixement tecnològic i la capacitat de reacció ens evitarà el col·lapse.

—Estem abocats que l'incendi de la Ribera d'Ebre no sigui l'últim, oi?

—Això és profetitzar, però la perspectiva és preocupant. Jo estic enormement preocupat. I crec que ni de bon tros això no s'ha acabat aquí. El problema dels nostres incendis no és forestal. Perquè tot això que s'ha cremat a la Ribera d'Ebre, si hi vas d'aquí a vint anys, ja sobranen arbres. La part greu d'un incendi és si es crema una nau pagesa o un ramat o s'ha mort un bomber. Això sí que és severíssim. Aquest és el gran risc.

—Però ecològicament també és greu, que es cremi tot un bosc.

—Per mi no. Perquè la capacitat de rebrot d'aquests arbres, tot, és enorme. Els planifolis tenen una capacitat de rebrot molt alta. L'endemà del foc, sí, et cauen els mitjons de veure cendra. Però si hi vas al cap d'un any, veuràs que totes les soques, totes, han rebrotat.

—I les múrgoles!

—I múrgoles, tindriem. I els pins són tan eixerits que en el moment del foc aprofiten per a sembrar. Fins i tot a aquest pi blanc li va bé el foc. Quan li arriba el foc a la capçada, s'encenen les pinyes, que estan untades d'hidrocarburs i de resina, es fa un xoc tèrmic i fan un salt en direcció oposada al bosc. I amb les pluges de la tardor veuràs que naixeran milions de pins petits. ■

El canvi climàtic el tenim aquí i ni nosaltres estem preparats per a fer-hi front

La part greu d'un incendi és si es crema una nau pagesa o un ramat o s'ha mort un bomber

Música Festival de Cap Roig

Festivals Música i compromís al Feslloc

Exposicions Sam Shaw, el fotògraf de les estrelles

VilaWeb { Paper > 13-14/7/2019

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

El festival fa quinze anys amb la programació de quaranta-vuit espectacles nacionals i internacionals · Es podran veure fins el 21 de juliol

**DEL FEBRE DANSA,
QUINZE ANYS A L'AVANTGUARDA**

Xavi Sarrià i el Cor de la Fera. CEDIDA

MÚSICA | COMPROMÍS AL FESLLOC

Festivals Torna el Feslloc amb música en català d'arreu del país i un ideari transformador, de l'11 al 13 de juliol a Benlloc

PAU BENAVENT

Oques Grasses, Xavi Sarrià i el Cor de la Fera, Mireia Vives i Borja Penalba, Pep Gimeno 'Botifarra' i Ahmed Touzani són algunes de les propostes destacades i variades del Feslloc, que es fa a aquests dies a Benlloc. Una cita estiuenca de referència que vindica el compromís amb la cultura i la música en català d'arreu del país des que va començar, l'any 2007. A més, és un aparador excepcional de l'efervescència musical valenciana.

Enguany, el Feslloc ha fet un pas més: diu ben alt que és una eina per a la transformació social i amb el lema 'El

festival transformador del País Valencià' enarborà el seu ideari compromès. Els organitzadors han presentat el manifest 'Terra, llengua i feminisme' en què destaquen el desig de ser un festival ruralista i ecologista i la lluita pels drets dels treballadors i reivindiquen una societat realment igualitària i allunyada de la intolerància, entre més causes.

Més de quaranta propostes

De dijous a dissabte, hi ha xerrades per a incitar a la reflexió, concerts i espectacles de molts estils. Actuaran grups novells, emergents i consolidats amb setze presentacions d'àlbums i uns quinze grups encapçalats per dones o amb dones artistes.

Hi ha un escenari per als discjòqueis i les propostes més electròniques, una zona d'acampada on actuaran dos grups novells, l'Auditori, on es fan les actuacions més íntimes, i l'escenari Ovidi, l'espai principal.

Us destaquem algunes de les propostes d'aquesta cita de tres dies:

Per ballar i no parar, amb principis

L'escenari Ovidi acull dos grups convidats i compromesos, els gallecs Dakidarría i els madrilenys Tremenda Jauría, a més d'un reguitzell de bandes del país: els Catarres, Adala & The Same, X-Fanekaes, Ebri Knight, Jazzwoman, els espectacles d'arrel dels Jòvens i Botifarra i Ahmed Touzani.

Dijous, els osonencs Oques Grasses generaran bon ambient amb el seu últim disc, *Fans del sol*, un còctel de dotze cançons que denoten alegria i recorren estils diversos amb un segell inconfundible: la veu aguda i molt melòdica del cantant, les lletres imaginatives, festives i un pèl descarades i els ritmes encomanadissos, com el de 'Sta guai', el pop llatí de 'In the night' i el ritme de 'Més likes', amb molt de *flow*.

Divendres, Pupil·les trencarà estereotips amb les seues lletres festives i reivindicatives que inclouen missatges feministes, clars i contundents. Cantaran, entre més, les cinc cançons de l'últim EP, *Rímmel*, que parlen de les situacions que viuen avui les dones, i els problemes que tenen, amb un esperit combatiu i optimista. D'ençà de la seua aparició, l'any 2014, han entrat fortament al circuit musical. Els seus raps han ajudat a fer visibles les dones, també en la música. D'aquesta manera, s'han sumat a la lluita de fa anys de moltes intèrprets.

Xavi Sarrià presentarà els últims senzills i l'àlbum *Amb l'esperança entre les dents*, amb l'acompanyament del Cor de la Fera. Una combinació de lletres compromeses i so dur que passa pel reggae, l'ska i el rock amb sonoritats de vent metall, alguns ritmes lents, distorsió i, fins i tot, amb tocs essencials de cordes fregades i d'acordió diatònic. Tot això, amb el compromís que caracteritza la feina del prestigiós cantant d'Obrint Pas.

I dissabte, el Diluvi farà la revolució dels somriures amb el disc *Junteu-vos*, que segueix la línia amable i combativa dels anteriors discs. Faran cúmbies, reggaes i més amb arrels valencianes, tot barrejant efectes de guitarra i sintetitzador amb el violí, l'acordió diatònic i la bandúrria de la cantant, Flora Sempere.

Propostes de vent fusta, vent metall i percussió

Les propostes de gran format amb base instrumental de vent fusta, vent metall i percussió mereixen atenció especial. Dijous, una xaranga donarà el tret de sortida del festival amb un correbars en

què sonaran cançons de moda arranjades i els tradicionals pasdobles, marxes mores i cristianes.

Els valldalbaidins Trocamba Matanusca faran un directe enèrgic amb el seu 'so de bancal', balcànic, fet de vents, percussió i baix elèctric: la tècnica musical depurada dels seus membres es posa al servei de la festa. Presentaran *A pic i pala*, que lliga l'arrel centre-europea amb la mediterrània i conté peces tan divertides com 'Pa, oli i sal', una versió de 'La Tarara' amb cites del famós 'Serra de Mariola', que va popularitzar Paco Muñoz, i 'El mosquit', amb tocs de ritme gnawa.

Amb el mateix esperit, les Balkan Paradise Orchestra interpretaran divendres les cançons de *K'ataka*, com ara el 'Bolero del lladre', la versió balcànica de 'La cançó del lladre' tradicional, el famós 'Miserlou', 'Chuperlika' amb sons electrònics i, segurament, faran ballar tothom amb la versió de la 'Malaguenya de Barxeta'.

Abans, però, la Borriana Big Band posarà un toc de jazz a cançons emblemàtiques de cantants i grups del país. De 'Qualsevol nit pot sortir el sol', de Jaume Sisa, i 'Camals mullats', de la Gossa Sorda, a la contundent 'Lladres', dels mítics Al Tall.

Tancaran la nit els catorze membres de la Fúmiga. Presentaran els seus últims èxits i les versions que els han convertit en la primera xaranga que entra de ple en el circuit de la música valenciana. Tant toquen 'La muixeranga' i 'L'estaca' de Lluís Llach com cançons pròpies, com ara 'Mediterrània', una composició amb elements d'himne capaç d'interpel·lar tothom amb optimisme i energia.

Quatre concerts íntims

L'Auditori de Benlloc serà l'escenari de les propostes de caràcter més íntim i poètiques. Començaran divendres amb Mestres de la paraula, un projecte que inclou poemes de Manel Garcia, Enric Soler, Carles Salvador, Bernat Artola i

Oques Grasses. ACN

Mireia Vives i Borja Penalba. LORENA PERALES

Miquel Peris, musicats pel compositor Manel Brancal, recitats per l'actor Miquel Àngel Prades i acompanyats amb violí, violoncel i guitarra.

Dissabte, Rebeca Mut cantarà a la condició de dona, al feminisme, a l'estima, a la felicitat i a la vida. Un projecte que naix de resultes d'un moment personal en què va decidir lluitar més per donar veu a les dones, del qual destaca la cançó 'Dones salvatges'. Farà un acústic acompanyada de Ximo Guardiola, el guitarrista i líder dels incombustibles Owix.

La seguiran Mireia Vives i Borja Penalba amb un tast dels celebrats *L'amor fora de mapa* i *Línies en el cel elèctric*. També faran algunes peces del pròxim disc, *Cançons de fer camí*.

I Clara Peya tancarà els concerts a l'Auditori amb el vuitè treball, *Estómac*, que passa per l'electrònica, el jazz i el

pop mentre cerca desconstruir l'amor romàntic per trobar-ne l'essència més bàsica. Una oportunitat magnífica per a gaudir el directe d'aquesta artista sorprenent, capaç de comunicar emocions úniques aferrada al seu piano, que expressa amb vehemència i delicadesa.

Sons electrònics

Cada nit hi haurà electrònica a un escenari situat al recinte principal. Hi actuaran Karlos-K DJ, FX Selektor, Macondo DJ i Nonai Spund + Maluks, projecte musical de quatre dones amb lletres que reivindiquen lluites quotidianes, que passen per la cúmbia, el dance hall i estils electrònics diversos. Al seu torn, Lauder DJ reivindicaran l'empoderament de la dona amb una proposta en col·laboració amb el grup de ball Bloody Riot València.

I DJ Bianco tancarà tot el festival, farà ballar tothom amb les seues barreges que inclouen tota mena d'estils electrònics. I és que Bianco és un clàssic de l'escena valenciana. Entre més, va ser l'encarregat de subministrar les bases dels Orxata i qui va produir la cançó 'Les falles seran sempre nostres', una versió contundent de 'A les barricades' amb veu de Rafel Arnal.

Xerrades transformadores i més activitats

El Feslloc ofereix xerrades per a reivindicar la cultura compromesa i debatre sobre qüestions d'actualitat: el fòrum social 'Terra, llengua i feminisme'.

Divendres, Artur Aparici i Violeta Tena parlaran sobre la terra amb 'Visca les noves ruralitats', tot oferint una visió nova de la ruralitat, trencant tòpics i reivindicant-la des de la mateixa gent que la viu. Hi haurà un col·loqui sobre literatura i periodisme musical amb Jordi Sugranyes, Isabel Canet, Carlos Ripollès i Mireia Vives. Per acabar, el fotoperiodista Jordi Borràs i el periodista i activista Miquel Ramos oferiran la conferència 'L'extrema dreta a casa i a Europa'.

Dissabte hi haurà un taller d'auto-defensa no mixt i el debat 'Obrim fronteres ara', sobre migrants menors no acompanyats, en què participaran les plataformes Tanquem els CIE, ExMena, el CEAR i l'ONG Open Arms.

A més de tot això, hi haurà el monòleg de la còmica Maria Juan, campionats de bàsquet 3x3, de vòlei, de futbol sala, de frontó a mà per parelles amb les categories masculina, femenina i mixta, i un de petanca. I el quart concurs de microrelats que ha guanyat Clara Cerdà Franco amb *Cops de Festa*, que parla del sentiment que tenen els assistents al Feslloc.

Un festival acollidor

Any rere any, Benlloc acull amb els braços oberts centenars de joves que omplen de somriures i optimisme carrers, comerços, instal·lacions esportives i culturals. Tot mantenint una convivència enriquidora amb els veïns, que han sabut transformar aquest xicotet poble de la Plana Alta en un aparador musical únic al País Valencià.

DELTEBRE DANSA, QUINZE ANYS A L'AVANTGUARDA DE LA DANSA I EL CIRC

El festival fa quinze anys amb la programació de quaranta-vuit espectacles nacionals i internacionals

CEDIDA

REDACCIÓ

Del 8 al 21 de juliol, Deltebre serà l'epicentre de les arts del moviment. La dansa, el circ i l'escena híbrida ompliran la vila, en el quinzè festival Deltebre Dansa. Durant dues setmanes, s'han programat quaranta-vuit espectacles d'artistes nacionals i internacionals. Però un dels punts forts del festival és la formació: més de cent cinquanta professionals de la dansa i el circ contemporanis de més de cinquanta països hi aniran a rebre classes de grans referents de la dansa.

Entre els noms destacats del festival hi ha la parella Linda Kapetanea i Edi-

valdo Ernesto, la companyia de circ La Contrebande i la coreògrafa i ballarina Rocío Molina. Enguany, el festival tindrà vint-i-set professors, com ara el belga Tomislav English o el veneçolà David Zambrano.

Aquest 2019 el festival ja fa quinze anys, consolidat com un dels millors d'Europa. Va començar amb dotze assistents i cinc professors i s'ha convertit en un punt de reunió de les arts escèniques, amb dos elements principals: l'intercanvi cultural i la integració entre paisatge, moviment i persones. Ha estat seleccionat com un dels vint-i-quatre festivals d'Europa a obtenir els premis EFFE 2019-2020 de l'Associació Europea de Festivals, que premien l'excel·lència

artística, l'impacte positiu en el territori i la creació de cooperacions culturals.

Programació d'alt nivell

La programació d'espectacles, tant de dansa com de circ contemporanis, es destaca per la gran qualitat dels professionals que hi assistiran. Hi ha programats vint-i-set espectacles de dansa, d'artistes consolidats i també de novells. Una de les peces més esperades, provinent de l'estat espanyol, és *Impulso*, de la companyia Rocío Molina, que, amb la ballarina Rosalba Torres, exploren nous camins del flamenc contemporani. Un altre nom destacat és l'espectacle *Half The Truth*, de la parella greco-moçambiquesa Linda Kapetanea i Edivaldo Er-

Enguany el festival vol potenciar la dansa contemporània més innovadora i arriscada. CEDIDA

Més de cent cinquanta professionals de la dansa i del circ contemporanis de més de cinquanta de països vénen a Deltebre a rebre formació

nesto, que mostren el virtuosisme dels moviments i la capacitat d'expressar emocions amb la dansa. Una de les joies del festival és *Routes*, de la companyia austríaca Bodhi Project, en què un grup de persones desafien constantment la gravetat.

Enguany el festival vol potenciar la dansa contemporània més innovadora i arriscada, i per això ha creat l'Espai B per a les propostes alternatives. S'hi podran veure espectacles com *Mirage*, de la companyia hongaresa Hodworks, i *Screws*, d'Alexander Vantounhout, a càrrec de ballarins amb grampons. A més, enguany es repeteix el *Circuit Deltebre, atracció natural*, una ruta amb tot de propostes artístiques enmig de paisatges del delta de l'Ebre.

En la programació de circ, es podran veure tretze espectacles contemporanis, com ara *Russian bar*, de la companyia canadenca Barcode Circus Company, i *Do*

Not Disturb. No Molestar, de la companyia de Granada Vaivén Circo, situat en una fàbrica del començament del segle XX. Un altre plat fort és *Bal Trap*, de la companyia francesa La Contrebande, en què sis acrobates faran malabars i jugaran amb els límits del risc.

Una de les nits més esperades serà la Nit Solidària i del Circ, en què espectacle i solidaritat aniran de bracet. La mestra de cerimònies serà la pallassa Alba Sarraute. Durant els espectacles, es farà una col·lecta solidària d'aliments i productes d'higiene personal.

Formació

Més de cent cinquanta professionals de la dansa i del circ contemporanis de més de cinquanta de països vénen a Deltebre a rebre formació de professors de prestigi internacional, amb una àmplia varietat de tallers. Enguany hi ha vint-i-set professors, entre els quals es

destaquen la catalana Lali Ayguadé, la parella Rootlessroot –formada per la grega Linda Kapetanea i l'eslovac Jozef Fucek–, el belga Tomislav English i el veneçolà David Zambrano.

Quinze anys en dansa

El Deltebre Dansa va començar el 2005 quan el ballarí Roberto Olivan va crear un petit taller de dansa contemporània. Avui és un projecte artístic, cultural i pedagògic de projecció i prestigi internacionals. L'objectiu d'Olivan era fer més accessibles les arts escèniques a tothom i donar als ballarins la possibilitat de desenvolupar les seves trajectòries professionals a Catalunya.

Durant tots aquests anys, hi han passat 648 artistes, 271 espectacles, més de 83.000 espectadors, 1.960 participants professionals, 2.100 participants d'iniciació, 85 docents, 178 tallers per a professionals i 40 tallers d'iniciació.

El festival començarà divendres amb el concert de Maluma. I Ainhoa Arteta hi posarà el punt i final el 21 d'agost. ACN

MALUMA DÓNA EL TRET DE SORTIDA A UN CAP ROIG AMB UNA BONA PART DE LES ENTRADES EXHAURIDES

Festivals Ja no hi ha entrades per a les actuacions de Diana Krall, Sílvia Pérez Cruz, Luis Fonsi, Morat ni Aitana

REDACCIÓ

El Festival de Cap Roig, que comença a Calella de Palafrugell aquest cap de setmana, ja ha exhaurit les entrades de cinc concerts, dels vint-i-cinc programats. Són les actuacions de Diana Krall (20 de juliol), Sílvia Pérez Cruz (21 de juliol), Luis Fonsi (31 de juliol), Morat (16 d'agost) i Aitana (18 d'agost). A més, els organitzadors del festival han avançat que queden poques entrades per a una desena de concerts més, els de Nile Rodgers & Chic (13 juliol), Sting (19 juliol), Ben Harper & The Innocent Criminals

(26 juliol), Liam Gallagher (27 juliol), Jamie Cullum (2 agost), David Bisbal (14 agost), Katie Melua (3 agost), Taburete (6 agost), Álvaro Soler (12 agost) i Ara Malikian (19 agost).

El festival començarà divendres amb el concert de Maluma. I Ainhoa Arteta hi posarà el punt i final el 21 d'agost amb un concert solidari en benefici de l'associació AcompanyArt. Els altres concerts són el de Pastora Soler, Rozalén, Jorge Drexler, Ramon Mirabet, The Vamps, Vanesa Martín, Eros Ramazzotti i David Bisbal. També hi haurà una actuació del Mag Lari i una altra de la Família del Súper 3.

Les Balkan Paradise Orchestra. CEDIDA

OQUES GRASSES, EL DILUVI, LILDAMI | BALKAN PARADISE ORCHESTRA, AL PAUPATERRES 2019

Festivals De l'11 al 13 de juliol, Tàrrrega s'omple de música amb el cartell més paritari de la història del festival

REDACCIÓ

Tàrrrega escalfa motors per al vint-i-dosè Paupaterres, el festival musical d'estiu de Ponent. Setze noms propis de la música trepitjaran l'escenari del festival, que enguany ofereix una programació amb accent femení i targari.

Oques Grasses, el Diluvi, la Sra. Tomasa, Lildami, Balkan Paradise Orchestra i Tremenda Jauría són alguns dels noms més destacats del festival, que presenta una programació amb un ampli ventall d'estils: del pop-rock al folk passant pel rap, l'ska i el mestissatge. En aquesta edició, el festival ha volgut programar un gran nombre de

grups formats íntegrament per dones o encapçalats per talent femení, com les ja esmentades Balkan Paradise Orchestra, el Diluvi i Tremenda Jauría i també Sandra Bautista, Mabel Flores, la Cobla Catalana dels Sons Essencials i Mr Hyde. A més, també han volgut optar pel talent del territori, amb The Targarians, la Terrasetta de Preixens i Sound de Secà.

El festival Paupaterres impulsa el projecte solidari Emmusica't, que permetrà la creació d'una primera aula de música per a infants i joves d'entitats socials. S'impartirà un taller de percussió per a acostar la formació musical als joves, potenciar el talent i fomentar la inclusió, el 12 de juliol al Centre Obert. Tot plegat, amb el suport de l'Ajuntament de Tàrrrega.

Joan Dausà. ACN

JOAN DAUSÀ, CAP DE CARTELL DEL FESTIVAL SONS SOLERS

Festivals Aquest 'slow festival' opta per una programació basada en la música feta al país

REDACCIÓ

El festival de música Sons Solers, que es fa divendres a la Finca Mas Solers de Sant Pere de Ribes, es defineix com un 'slow festival', un esdeveniment diferent i amb essència pròpia que opta per una programació basada en la música feta al país. Enguany, hi actuen Joan Dausà, Joan Miquel Oliver, Pavvla, Delafé DJ, Intana –amb Núria Moliner al capdavant– i Zebrass Marching Band.

El festival es fa en un entorn natural amb nou hectàrees de jardins amb barres, una zona de descans, dos escenaris a l'aire lliure i un espai gastronòmic. L'esdeveniment destaca, entre més, per la manca de cues i massificacions, cosa habitual en la majoria de festivals de música i que l'organització vetlla per evitar. La Finca Mas Solers és un palauet d'estil renaixentista de final del segle XIX que va acollir l'Antic Gran Casino de Barcelona. Avui s'hi fan concerts, films i celebracions de tota mena.

Marilyn Monroe, Nova York, 1954. © SAM SHAW INC. /
WWW.SHAWFAMILYARCHIVES.COM

UNA EXPOSICIÓ REPASSA LA TRAJECTÒRIA DE **SAM SHAW**, EL FOTÒGRAF DE LES ESTRELLES

Exposicions Es pot visitar al Centre Cultural la Misericòrdia de Palma fins al 31 d'agost

REDACCIÓ

Aquest cap de setmana i fins al 31 d'agost es pot gaudir de l'exposició *Sam Shaw. El fotògraf de les estrelles* al Centre Cultural la Misericòrdia de Palma. La mostra és organitzada per Mallorca Film Commission i va dedicada al fotògraf novaiorquè, reconegut internacionalment per les seves fotografies de films i estrelles de cinema. L'exposició repassa

la prolífica carrera de sis dècades de Shaw i ocupa les quatre plantes de l'espai expositiu de la Misericòrdia.

La planta baixa acull un monogràfic sobre Marilyn Monroe, amb algunes de les imatges més icòniques de l'actriu (i del Hollywood del segle XX), entre les quals es troba la mítica 'faldilla voladora'. La primera planta és un recull d'imatges que reivindiquen la figura de Shaw com a productor cinematogràfic, amb films com *Paris Blues*, protagonitzada per Paul Newman i Sidney Poitier,

Una dona sota la influència, *Glòria* i *Love Streams*.

A la segona, hi ha les fotografies de Shaw a grans estrelles del cinema, com Marlon Brando, John Wayne i Warren Beatty, entre molts més. Finalment, a la tercera planta, s'exposen les fotografies del Shaw fotoperiodista que documenten la vida nord-americana durant els anys quaranta. L'exposició compta amb molts retrats, perquè Sam creia que 'potser la tècnica més important en la fotografia és el retrat... el monument visual de la humanitat'.

‘La vida sense la Sara Amat’, adaptació de la novel·la homònima de Pep Puig. ACN

LA FUGIDA DE SARA AMAT UN ESTIU DELS VUITANTA, A LA GRAN PANTALLA

La vida sense la Sara Amat, adaptació de la novel·la homònima de Pep Puig, arriba als cinemes aquest cap de setmana després d’haver rebut els premis de la Crítica ACCEC i del Públic al darrer BCN Film Festival. Aquesta setmana també s’estrenen *El cuento de las comadreja*s, el documentari *Diego Maradona* i la tercera part de la saga de films *Expediente Warren*, *Annabelle vuelve a casa*.

La vida sense la Sara Amat

Direcció: Laura Jou. Intèrprets: Francesca Piñón; Isaac Alcayde, Pau Escobar, Joan Amargós. Gènere: Drama.

En Pep, de 13 anys, està completament enamorat d’una noia del poble dels seus avis, la Sara Amat. Una nit d’estiu la Sara desapareix sense deixar cap rastre. Al cap d’unes hores, en Pep se la troba amagada a la seva habitació.

El cuento de las comadrejas

Direcció: Juan José Campanella. Intèrprets: Graciela Borges, Clara Lago; Oscar Martínez, Luis Brandoni. Gènere: Comèdia.

Retrat de la societat amb els ulls d'una gran actriu de l'època daurada del cinema, un actor veterà, un guionista frustrat i un vell director. Tots ells conviuen tranquil·lament en una vella mansió, fins que una parella de joves arriba amb la intenció de prendre's-ho tot.

Annabelle Comes Home

Annabelle vuelve a casa

Direcció: Gary Dauberman. Intèrprets: Vera Farmiga, Mckenna Grace, Madison Iseman, Katie Saife; Patrick Wilson, Michael Cimino. Gènere: Terror.

Tercera part dels spin-off d'Expediente Warren. Ed i Lorraine Warre intenten infructuosament que la nina Annabelle no surti de la vitrina on l'han tancada.

Serenity

Direcció: Steven Knight. Intèrprets: Anne Hathaway, Diane Lane, Charlotte Butler; Matthew McConaughey, Jason Clarke, Djimon Hounsou, Jeremy Strong. Gènere: Drama.

Un capità de vaixell viu en una petita illa del Carib. La seva vida relaxada s'acaba quan apareix la seva ex-dona per demanar-li venjança contra el seu actual marit, un maltractador.

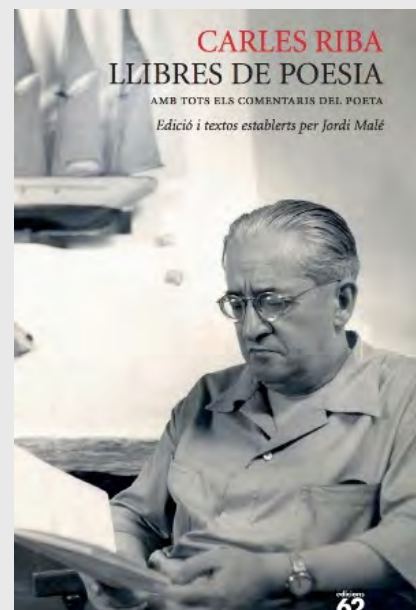

Aquesta és una edició feta per als lectors d'avui dia, i no té cap sentit allunyar-la del públic actual amb unes convencions d'escriptura d'anys enrere

Jordi Malé

'LLIBRES DE POESIA' DE CARLES RIBA

Edicions 62 acaba de publicar aquest volum, que conté tots els llibres de poemes de Riba, amb els comentaris que en va fer · En una edició de Jordi Malé

REDACCIÓ

Edicions 62 acaba de publicar un volum que aplega els set llibres de poesia que va publicar Carles Riba, a més dels dos que van quedar inèdits. L'edició és de Jordi Malé, que explica en la introducció: 'La primera obra poètica publicada per Riba en forma de volum va ser el *Primer Llibre d'Estances* (Barcelona: la Revista, 1919), un aplec de poemes de gran elaboració formal, principalment de temàtica amorosa. [...] Onze anys després, i amb el títol d'*Estances* (Sabadell: Edicions la Mirada, 1930), Riba va reeditar aquest *Primer Llibre d'Estances* i n'hi va afegir un de *Segon*. [...] Però quan Riba els va incloure (amb alguns poemes suprimits) al volum recopilatori *Obra poètica. Antologia* (publicat a Madrid per Ínsula el 1956 en edició bilingüe), els va separar en considerar-los dues obres independents. En aquesta edició s'ha respectat aquesta separació entre ambdós llibres d'*Estances*.'

Continua Malé: 'La següent obra poètica ribiana apareixeria durant la guerra

civil: *Tres suits* (Barcelona: Edicions Rosa dels Vents, 1937). [...] Cronològicament li seguirien les *Elegies de Bierville* (1943), obra escrita a l'exili i impresa a Sabadell, però editada amb data i peu d'impremta falsos (Buenos Aires: Daedalus S.L., 1942). [...] Posteriorment a la primera edició de les *Elegies*, Riba va publicar *Del joc i del foc* (1946) a la barcelonina editorial Selecta. [...] I el següent llibre poètic fou *Salvatge cor* (Barcelona: Óssa Menor, 1952). [...] La darrera obra publicada per Riba va ser *Esbós de tres oratoris* (Barcelona: J. Pedreira, 1957).'

Aquest *Llibres de poesia* de Carles Riba, a més de les set obres publicades, n'inclou dues d'inèdites. Els originals de totes dues es conserven al Fons Carles Riba-Caterina Arderiu, dipositat a l'Arxiu Nacional de Catalunya: *Residu de la paraula a lloure*, que consta de sis poemes primerencs datats entre el 1912 i el 1919, i l'altra obra inèdita conté els deu últims poemes escrits per l'autor, entre 1952 i 1958, *Poemes (nou llibre, encara sense títol)*.

Aquesta edició es complementa amb la inclusió al final del volum de tots els

comentaris i notes que Carles Riba va dedicar als seus poemes, amb la voluntat de ser més ben comprès. Són textos i passatges d'articles, cartes i anotacions personals.

Podeu **llegir un fragment** de *Llibres de poesia* de Carles Riba.

En aquesta edició, Jordi Malé ha regularitzat ortogràficament els textos dels poemes a partir de les normes de l'Institut d'Estudis Catalans actualment vigents. Ho justifica dient: 'Aquesta és una edició feta per als lectors d'avui dia, i no té cap sentit allunyar-la del públic actual amb unes convencions d'escriptura d'anys enrere. He tingut en compte, també, que Riba va treballar a les Oficines Lexicogràfiques del IEC al costat de Pompeu Fabra i que va participar en l'elaboració de la primera edició i també de la segona del Diccionari General de la Llengua Catalana (1932 i 1954), de manera que no hi ha cap raó per a dubtar que acceptaria l'actual normativa oficial fixada per una institució que ell mateix va arribar a presidir –al marge que pogués discrepar-ne en algun aspecte, cosa que, però, no podem saber.' ■

SOPA FREDA DE MELO

Un plat refrescant per a esmorteir aquestes calors de l'estiu

Ingredients

(per a quatre persones)

- 600 g de meló
- 2 iogurts grecs
- 50 g de pernil serrà a talls
- sal, una mica de sucre i pebre negre
- unes gotes de reducció de Pedro Ximenez
- un raig d'oli d'oliva
- menta fresca

NEUS CUSCÓ

En un bol tallem el meló a daus, hi afegim els iogurts, una mica de sal, una mica de sucre i pebre negre. Ho passem tot per la batedora. Ho reservem a la nevera fins al moment de servir.

Col·loquem el pernil entre dos papers absorbents de cuina. Hi posem un pes a sobre (un plat) i ho col·loquem al microones, d'un minut a un minut i mig a potència màxima. Deixem refredar el pernil, que haurà quedat cruixent, i el fem a trossets.

Servim la sopa en bols individuals. Abans de servir-ho, posem unes gotes de reducció de Pedro Ximenez, unes gotes d'oli d'oliva, el cruixent de pernil i una fulleta de menta per a adornar.

Els vuitanta-tres col·legis d'advocats de l'estat espanyol reclamen una reforma profunda de la justícia

Puig proposa una conferència europea sobre els cítrics per a frenar l'amenaça de Mercosur

Escaldàrium 2019: vint-i-cinc anys de la festa del foc i l'aigua de Caldes de Montbui

El TSJC obre judici oral contra Quim Torra per desobediència

Compromís i el PSPV tanquen un acord de govern a l'Ajuntament de València